

ÖzgürHaberHaktır

2024-2025 BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ RAPORU

HAZIRLAYANLAR:
ÜLKÜ ŞAHİN, İLYAS COŞKUN

tgs
TÜRKİYE GAZETECİLER SENDİKASI
www.tgs.org.tr

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ RAPORU 2024-2025

Bu yayın Avrupa Birliği tarafından sağlanan finansal destek ile hazırlanmıştır.
İçeriğinden tümüyle TGS sorumlu olup, Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

TGS Genel Merkez Basın Sarayı Kat:2 Çağaloğlu/İstanbul

Tel: 0212 514 06 94 **Faks:** 0212 511 48 17 tgs.org.tr

TGS Akademi Abide-i Hürriyet Caddesi No:211 C Blok Kat.1 şişli/İstanbul **Tel:** 0212 809 38 92

Kapak Fotoğrafı: Alp Eren KAYA

SUNUŞ

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE DEMOKRASİ

Bir ülkede basın ve ifade özgürlüğünün durumu, o ülkedeki demokrasinin düzeyi ile doğrudan ilgilidir. Türkiye, 16 Nisan 2017 referandumu sonrası 2018’de, Başkanlık Sistemine geçerek tüm yetkileri Cumhurbaşkanına verdi. Aradan geçen yedi yılda, kurulan totaliter rejim her geçen gün güçlendi. Demokrasi yok edildi. Bu yedi yılda yapılan iki yerel seçimde, halkın önüne her ne kadar seçim sandığı konulmuş olsa da, sonuçlarına saygı duyulmadı. Halkın iradesi ile seçilen 69 belediyeye kayyım atandı. İradelerine yönelik bu gaspa karşı çıkan vatandaşlar kolluk şiddeti, gözaltı, tutuklama ve yargılamalar aracılığıyla sindirildi.

Cumhurbaşkanı adaylığını ilan eden İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, birçok belediye yöneticisiyle birlikte tutuklandı. İstanbul’da yaşanan irade gaspı karşısında milyonlar sokaklara döküldü. Aradan iki aya yakın zaman geçti, sokak eylemleri hâlâ devam ediyor. Gözaltılar, tutuklamalar ise bitmek bilmiyor. Eylemlere katılan öğrencilerden siyasi parti yöneticilerine, olayları takip eden gazetecilere kadar birçok kişi tutuklandı. Tutuklamaların gerekçesi olarak gösterilen 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet, tutuklamayı gerektiren bir suç olmamasına karşın vatandaşlar haftalarca cezaevlerinde tutuldu, tutuluyor.

Son yedi yılda başta metal sektörü olmak üzere lastik, cam, ilaç, kimya, bankacılık iş kollarında yapılmak istenen 21 grevden 18’i “milli güvenlik” gerekçesiyle yasaklandı. Böylece işçilerin, toplu iş sözleşmeden doğan grev hakkı, doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından ihlal edildi.

On binlerce işçi, sendikal örgütlenme nedeniyle işten atıldı aynı süre zarfında. Sadece medya iş koluna bakacak olursak, Hürriyet Gazetesi’nden 45, Sputnik Türkiye’den 26 gazeteci, bu nedenle toplu olarak işten çıkarıldı. Bireysel olarak da farklı basın kurumlarındaki onlarca gazeteci sendikalı olmak istedikleri için işlerinden edildi.

Sendikalı olan ve toplu iş sözleşmesi bulunan kurumlarda çalışan gazeteciler için de durum istediğimiz seviyede değil. Sektörün en çok toplu iş sözleşmesine imza atan sendikası olmamıza rağmen, ekonomik koşullar yetkili işyerlerindeki üyelerimizi de zorluyor. Her ne kadar imza attığımız sözleşmelerde ekonomik ve sosyal haklar konusunda göreceli bir ayrıcalık, iyileşme sağlamayı başarsak da bunların ömrü, yüksek enflasyon nedeniyle kısa oluyor. Ülke ekonomisinin kötü gidişatı, sendikalaşma sayesinde elde edilen koruma kalkanını zayıflatıyor.

Son yedi yılda; İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi verilerine göre, en az 13 bin 505 işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verilerine göre 2 bin 537 kadın öldürüldü. Erkek şiddetine uğrayan kadın sayısının verisini tutmak ise imkânsız.

Gazeteciler üzerindeki baskı da hiç hafiflemedi bu yedi yılda. Başkanlık Sistemine geçildiğinde cezaevlerinde 142 gazeteci tutukluymdu. Sonraki altı yılda 113 gazeteci daha tutuklandı. Bugün ise 18 gazeteci, gazetecilik faaliyetleri nedeniyle tutuklu. Türkiye cezaevlerindeki toplam tutuklu ve hükümlü sayısı ise 400 binin üzerinde.

Başkanlık Sistemi'ne geçildikten sonra çöken yargı; hem bağımsızlığını hem de tarafsızlığını öylesine yitirdi ki Anayasayı ve kanunları ayaklar altına alıyor. Türkiye'de hukuk sisteminin en tepesinde bulunan Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararlar dahi uygulanmıyor. Seçilmiş Milletvekili Can Atalay, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, 2023 Genel Seçimlerinden bu yana hâlâ cezaevinde.

Demokrasinin yok edildiği bir ülkede ne basın ve ifade özgürlüğünün varlığından ne de hukukun bağımsızlığından bahsedebiliriz.

Türkiye Gazeteciler Sendikası olarak raporumuzu, altı yıldır olduğu gibi "3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günü"nde sizlerle buluşturuyoruz.

Ve yine her yıl olduğu gibi rapora bir tema belirlemek üzere ekibimizle toplandık. Niyetimiz, bu yıl da 'gazeteci yoksulluğunu' öne çıkarmaktı. Ancak bir hafta geçmedi, Google'ın algoritma değişikliği nedeniyle internet medyasında büyük bir buhran başladı. Bunun üzerine tamamızı, 'finansman kaynaklı gazete kapanmaları' olarak belirledik. Tam bu konu üzerine hazırlık yaparken gazeteci gözaltıları ve tutuklamaları geldi. Bu kez tamamızı 'cezaevlerinden basın özgürlüğüne bakış' olarak değiştirdik. Sonra İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınmasıyla başlayan protestolarda gazetecilere yönelik şiddet, tutuklama, öğrencilerin tutuklanması, televizyon ve gazetelere verilen cezalar ile gündemimiz yine değişti.

Bunca yakıcı sorun, bu kadar değişken bir gündem varken, tek bir tema belirlemek imkânsızdı. Böylece, 2024-2025 Basın Özgürlüğü Raporumuz demokrasi, basın özgürlüğü, sendikal haklar, gazetecilerin özgürlüğü konularına yoğunlaştı. Elinizdeki sayının, 2025 Türkiye'sinde medyanın ve basın özgürlüğünün durumunu bütünlüklü biçimde ortaya koyarak, bu alanlarda yapılacak çalışmalara destek sunmasını ve geleceğe belge olarak kalmasını umuyoruz.

Gün demokrasiye sahip çıkma, gün basın ve ifade özgürlüğü için daha çok mücadele etme günüdür.

GÖKHAN DURMUŞ

Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanı

TEŞEKKÜRLER

Değerli makalesiyle, raporumuza verdiği katkı nedeniyle Prof. Dr. Ceren SÖZERİ ÖZDAL'a, mektuplarıyla parmaklıklar ardında gazeteci olmanın ne demek olduğunu bize aktaran tutuklu meslektaşlarımız Yıldız TAR, Ercüment AKDENİZ, Elif AKGÜL, Öznur DEĞER ve Vedat ÖRÜÇ'e,

Basın özgürlüğü alanında işbirliği halinde olduğumuz Gazetecileri Koruma Komitesi'ne (CPJ), Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'ne (MLSA), P24 Bağımsız Gazetecilik Platformu'na, Uluslararası Basın Enstitüsü'ne (IPI), Medya Gözlem Veritabanı'na, Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) Türkçe'ye ve İfade Özgürlüğü Derneği'ne (İFÖD)'e teşekkür ederiz.

Tutuklu gazetecilerin bir an evvel özgürlüğüne kavuşması dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	4
İÇİNDEKİLER	8
KISALTMALAR.....	11
GİRİŞ	12
METODOLOJİ	13
I.CEZAEVİNDEKİ VE EV HAPSİNDEKİ GAZETECİLER, TUTUKLAMALAR VE TAHLİYELER	14
A.Cezaevindeki Gazeteciler	14
B.Cezaevindeki Gazetecilere Yöneltilen Suçlamalar	16
C.Tutuklanan Gazeteciler	17
D.Tahliye Edilen Gazeteciler.....	18
E.Konutu Terk Etmeme (Ev Hapsi) Adli Kontrol Tedbiri	19
CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR	
Her Gazeteci Bir Gün Silivri'yi Tadacaktır-Yıldız TAR.....	20
II.SORUŞTIRMALAR	21
III.YARGILAMALAR	21
A.Ceza Yargılamaları	21
B.Tazminat Yargılamaları	21
C.Anayasa Mahkemesi Kararları	22
i. Dezenformasyonla Mücadele Merkezi'ne AYM Engeli.....	22
ii. AYM: İfade Özgürlüğü ile Şeref ve İtibarın Korunması Hakkı Arasında Adil Bir Denge Kurulmalı ...	23
iii. AYM Tekrarladı: BİK Kanunu 49. Madde Yapısal Sorun Teşkil Ediyor.....	24
iv. AYM: Gazetecinin Savcı Gibi Hareket Etmesi Beklenemez	24
v. AYM: İfadeleri Bağlamından Koparıp Değerlendiremezsiniz	25
vi. AYM: Basının Yerine Geçip Haberin Şeklini Belirlemek Yargının Görevi Değil	25
vii. AYM: İnternet Yayınlarında Çocuğun Cinsel İstismarına Dair Yayın İlkeleri ve Erişimin Engellenmesi.....	26
viii. AYM Genel Kurul Kararı: Mahkemeler Düzeltme ve Cevap Hakkına Dair Üç Aşamalı Test Yapmalı	28
D.Dezenformasyon Suçu Raporu	31
CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR	
Bir Gazeteci Böyle Mi Gözaltına Alınır? -Ercüment AKDENİZ	32
IV. SALDIRILAR VE CEZASIZLIK	33
A.Hrant Dink Cinayeti Davaları	34
B.Uğur Mumcu Cinayeti Davası	35
C.Yavuz Selim Demirağ'a Saldırı Davası	36

D. 2021 Gezi Anmasında Gazetecilere Yönelik Polis Şiddetine Takipsizlik	36
E. Azim Deniz'e Silahlı Saldırıya Takipsizlik	37
F. Deniz Önal'a Yumruklu Saldırı Davası	37
G. Yaman Kaya'ya Saldırı Davasında Beraat	37
H. Murat Ağirel için Ölüm İhalesi	38
İ. Sinan Ateş Haberlerini Yazan Gazetecilere "Kurşunlu" Tehdide Takipsizlik	38
CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR	
Çok Sayıda Muhalif Yayını Okuyamıyoruz-Elif AKGÜL	39
V. İNTERNET BASININA YÖNELİK MÜDAHALELER	40
VI. BASIN KURULUŞLARINA YÖNELİK MÜDAHALELER	41
A. RTÜK Müdahaleleri	41
B. Basın İlan Kurumu Müdahaleleri	43
CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR	
Bu Mektuba Cezaevi Yönetimi Tarafından El Konuldu-Öznur DEĞER	44
VII. MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ.....	45
A. Etki Ajanlığı Yasası Teklifi	45
B. Siber Güvenlik Yasası	46
C. Basın Kartı Yönetmeliğinde Değişiklik	47
D. Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliğinde Değişiklikler	47
E. Tasarruf Tedbirleri Genelgesi	48
CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR	
Gazetecilik Yaptığım İçin Bu Koşullara Maruz Kaldığımın Farkındayım-Vedat ÖRÜÇ	49
VIII. SARAÇHANE PROTESTOLARI:	
19 MART-1 NİSAN 2025 BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ ÖZEL RAPORU	50
A. Önce İnterneti Kısıtladılar	50
B. En Az 13 Gazeteci Polis Tarafından Darp Edildi	51
C.14 Gazeteci Hakkında Gözaltı Kararı Alındı, Yedi Gazeteci Tutuklandı	51
D.Canlı Yayınlara Müdahale Edildi, RTÜK Üst Sınırdan Ceza Kesti, DMM Destekledi.....	52
E.BBC Muhabiri Sınır Dışı Edildi	53
F. Gazetecilerin ve Haber Sitelerinin Sosyal Medya Hesapları Erişime Engellendi	54

IX. SEKTÖRE BAKIŞ	54
A. İşkolunun Genel Değerlendirmesi	54
B. Basın Kuruluşlarındaki Çalışan Sayısı	54
C. Şeytan Üçgeni: İşsizlik, Güvencesizlik ve Ekonomik Belirsizlik	55
D. Zorlu Bir Mücadele: Sendikal Faaliyet	57
X. YOKSULLUK ARAŞTIRMASI: EKONOMİK VE SOSYAL DÜZEY ANKETİ	59
Gazete Duvar Neden Kapandı?-Prof. Dr. Ceren SÖZERİ ÖZDAL	91
SONUÇ	94

KISALTMALAR

AA	Anadolu Ajansı
AB	Avrupa Birliği
AFP	Agence France-Press (Fransa Haber Ajansı)
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
AP	Associated Press
AYM	Anayasa Mahkemesi
AIHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
BBC	British Broadcasting Corporation (Britanya Yayın Kuruluşu)
BİK	Basın İlan Kurumu
BİSAM	Birleşik Metal İş Sendikası Araştırma Merkezi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DEM	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi
DW	Deutsche Welle (Almanya Yayın Kuruluşu)
DMM	Dezenformasyonla Mücadele Merkezi
EFJ	Avrupa Gazeteciler Federasyonu
EPA	The European Pressphoto Agency B.V (Avrupa Haber Ajansı)
IFJ	Uluslararası Gazeteciler Federasyonu
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İFÖD	İfade Özgürlüğü Derneği
İSİG	İş Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi
MA	Mezopotamya Ajansı
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
RTÜK	Radio ve Televizyon Üst Kurulu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TİS	Toplu İş Sözleşmesi
TGS	Türkiye Gazeteciler Sendikası
TMK	Terörle Mücadele Kanunu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
VOA	Voice of America (Amerika'nın Sesi)

GİRİŞ

TGS Basın Özgürlüğü Raporu, Nisan 2024 - Nisan 2025 arasındaki bir yıllık süreçte, basına yönelik müdahaleleri tüm boyutlarıyla tespit etmek ve ortaya koymak amacıyla hazırlandı.

‘Cezaevindeki ve Ev Hapsindeki Gazeteciler, Tutuklamalar ve Tahliyeler’ başlığı altında, cezaevindeki gazetecilerin listesi, gazetecilere iddianamelerde atılı suçların dağılımı, son bir yılda gerçekleşen gazeteci tutuklamalarının durumu ve tahliyeler bulunuyor. Vaka sayısı hızla arttığından, bu yıl ayrıca, ‘ev hapsi’ olarak bilinen konutu terk etmeme adli kontrol tedbirine dair verilere de yer verdik.

‘Soruşturmalar’ başlığı, gazetecilere yönelik gözaltı ve soruşturmalara ilişkin verileri, **‘Yargılamalar’** ise son bir yılda gazeteciler hakkında yürütülen hukuki süreçlere dair verileri içeriyor. AYM tarafından yayımlanan bireysel başvuru kararlarına da özet şekilde yer verdik.

‘Dezenformasyon Suçu Raporu’nda, yürürlüğe girdiği 2022’den bugüne özellikle gazeteciler aleyhinde kullanılan, TCK 217/A “Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma” suçunun güncel bilançosunu bulacaksınız. **‘Saldırıları ve Cezasızlık’** başlığı altında, gazetecilere ve basın kuruluşlarına yönelik fiziki ve sözlü saldırılara dair sayısal verileri sunduk. Devamında gazeteci cinayetleri ve gazetecilere yönelik saldırı davalarının güncel durumunu aktardık.

‘İnternete Yönelik Müdahaleler’de, internet medyasına yönelik erişim engelleme ve içerikten çıkarma kararlarına değindik. **‘Basın Kuruluşlarına Yönelik Müdahaleler’** başlıklı bölüm, RTÜK ve BİK müdahalelerini ayrıntılı olarak açıklıyor. Tüm bu verilerin detaylarına EK’te sunulu tablolardan ulaşılabilir. **‘Mevzuat Değişiklikleri’** başlığında, gazetecileri ve medya kuruluşlarını yakından ilgilendiren yasal değişiklikler hakkında bilgi ler verdik.

Bu yıl, diğerlerinden farklı olarak rapor içinde bir rapor daha bulacaksınız. 19 Mart 2025’te İBB Başkanı ve CHP’nin cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu’nun gözaltına alınarak tutuklanmasını izleyen iki hafta boyunca basına yönelen müdahalelere ayrı bir başlık açmak gerekiyordu. Bu dönemde yaşananları, **‘Sıraçhane Protestoları: 19 Mart- 1 Nisan Basın Özgürlüğü Özel Raporu’** başlığı altında detaylı olarak aktardık.

‘Sektöre Bakış’ bölümü, bu yıl da kolektif haklar bağlamında medya sektöründeki çalışanların, özelde ise gazetecilerin ekonomik ve sosyal düzeylerine ışık tutuyor. İşkolunda kayıtlı çalışanların güncel sayılarını, uzun süredir gazetecilerin kolektif hakları üzerinde baskı oluşturan üç unsur, medyada sendikalaşma verilerini, TGS’nin yürüttüğü sendikal çalışmalara dair güncel bilgileri bulabilirsiniz. Medya çalışanlarının yaşadığı yoksulluğun boyutunu, ekonomik ve sosyal düzeylerini ortaya koymak amacıyla **‘Ekonomik ve Sosyal Düzey Anketi’** başlıklı çalışmaya da raporumuzda yer verdik.

Bu raporun öncekilerden bir farkı da, tutuklu meslektaşlarımızın TGS’ye yolladığı mektupları içermesi. Elif Akgül, Ercüment Akdeniz, Yıldız Tar, Öznur Değer ve Vedat Özüç tarafından cezaevinde kaleme alındılar. Bir gazeteciyi tutuklamanın mesleki bedelini ortaya koyan metinleri, **‘Cezaevinden Mektup Var’** başlığında raporun sayfalarına dağılmış olarak okuyabilirsiniz.

Yine bu yılki raporumuzda Prof. Dr. Ceren Sözeri Özdal’ın **“Gazete Duvar Neden Kapandı?”** makalesiyle internet medyasının yaşadığı yakıcı soruna dair tartışmaya katkı sunmak istedik.

METODOLOJİ

Rapor, 1 Nisan 2024 - 1 Nisan 2025 arasındaki verileri kapsamaktadır. Kullanılan verinin birincil kaynağı; TGS'ye doğrudan ulaşan başvuru, şikâyet, bilgilendirme, destek talepleri; açık kaynaklardan ulaşılan veriler ile sendikanın şehir, cezaevi ve işyeri ziyaretlerinde yaptığı görüşme ve gözlem notlarıdır. Hukuk biriminin yürüttüğü dava ve gözaltı takipleri, düzenleyici işlemlere karşı açılan davalar ile resmî kurumlara yöneltilen bilgi edinme başvuruları da rapor için temel kaynak niteliğindedir. Hazırlık aşamasında özellikle işkolundaki endüstriyel ilişkilerin güncel görünümü için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı başta olmak üzere resmî kurumların, emek ve meslek örgütlerinin verilerinden yararlanılmıştır. Ayrıca basın özgürlüğü, gazetecilik emeği ve mesleği üzerine yazılmış akademik metinler ile TGS'nin ilgili dönemde yaptığı çalışmalar, basın açıklamaları ve konu hakkında çıkan haberler de raporda kullanılmıştır. Günlük olarak geleneksel ve sosyal medya taranmış, haber ve paylaşımlar işlenmiştir. Yine mevzuata ve yargı içtihatlarına ilişkin güncellemeleri içeren resmî kurumların internet siteleri, TBMM ve Resmî Gazete bu süreçte günlük olarak takip edilerek ilgili veriler rapora dâhil edilmiştir.

Ne var ki, önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da raporun hazırlık sürecinde kimi zorluklarla karşılaşmıştır. Resmî kurumların sadece kayıtlı istihdama dair veri sunması, sektöre ilişkin genel bir değerlendirme yapmayı görece zorlaştırmıştır. Kaynak taraması sırasında erişilen bilgilerin teyidi, hak ihlaline maruz kalan kimi gazetecilere ve dosya bilgilerine erişimdeki zorluklar ve resmî kurumların bilgi edinme hakkını ihlal edici tavrı; raporda yer alan veri setini daraltmıştır. Kısıtlılıklar nedeniyle rapor, ulaşabildiğimiz güncel bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu tür engeller nedeniyle rapora yansımayan vaka, sorun ve ihlallerin sayısına karşın rapor kapsamında sunulan verilerin, asgari düzeyde sorunların ve taleplerin tespitini gerçekleştirdiği düşünülmektedir. Bu metodoloji takip edilerek tespit edilen sorunlara çözüm önerileri geliştirilmiştir.

“Ekonomik ve Sosyal Düzey” başlıklı anket için veri kaynağı, TGS'nin Mart 2025 dönemine ait üye listesidir. Bu listedeki üyeler, yetkili ve yetkisiz işyerlerinde çalışanlar olarak ikiye ayrıldı. Her iki listeden de gazetecilik faaliyeti yürütmeyen işyerlerinde (örneğin matbaa, yayınevi, paketleme vb.) çalışan üyeler ve e-posta adresi olmayan üyeler çıkarıldı. Soruların büyük bölümü örtüşmekle birlikte, yetkili ve yetkisiz işyerleri için iki ayrı anket hazırlandı. Anketler, toplamda 1207 üyeye e-posta yoluyla gönderildi. Yaklaşık iki hafta erişime açık kalan ankete, toplu iş sözleşmeli işyerlerinden 41 (yüzde 13,7), toplu iş sözleşmesi kapsamında olmayan işyerlerinden 168 (yüzde 18,5) kişi katıldı. Yetkili işyerleri anketine katılanların %78'i, yetkisiz işyerleri anketine katılanların ise %96,4'ü gazeteci üyelerdir. Cinsiyet dağılımına baktığımızda ise yetkili işyerlerinden katılanların %51,2'si kadın, %48,8'i ise erkektir. Bu oranlar yetkisiz işyerlerinde ise sırasıyla %29,8 ve %70,2 olarak ortaya çıkmaktadır.

I. CEZAEVİNDEKİ VE EV HAPSİNDEKİ GAZETECİLER, TUTUKLAMALAR VE TAHLİYELER

Bu bölümde, öncelikle rapor tarihi itibarıyla cezaevinde bulunan gazeteciler hakkında bilgiler ve haklarındaki suçlamalara dair veriler paylaşılacak. Ardından son bir yılda tutuklanan ve tahliye edilen gazetecilere dair veriler sıralanacak. Son olarak özellikle son yıllarda sıklıkla karşımıza çıkmaya başlayan, “ev hapsi” olarak bilinen konutu terk etmeme adli kontrol tedbirine dair aktarımda bulunulacak.

A. Cezaevindeki Gazeteciler

TGS tarafından dava dosyaları incelenerek mesleki faaliyeti nedeniyle özgürlüğünden mahrum bırakıldığı tespit edilen gazetecilerin listesi **Tablo 1**'de görülebilir. Bu liste doğrultusunda elimize ulaşan son bilgilere göre, 1 Nisan 2025 tarihi itibarıyla;

- **19 gazeteci**, gazetecilik faaliyeti nedeniyle Türkiye'nin çeşitli cezaevlerinde özgürlüğünden mahrum durumda.
- Cezaevindeki gazetecilerin **12'si tutuklu** olup **7'si hükümlü**dür.
- Cezaevinde bulunan gazetecilerden **12'si erkek**, **6'sı kadın**, biri **LGBTİ+** 'dır.

Fotoğraf: TGS

Tablo 1: 1 Nisan 2025 Tarihi İtibarıyla Cezaevinde Bulunan Gazetecilerin Listesi

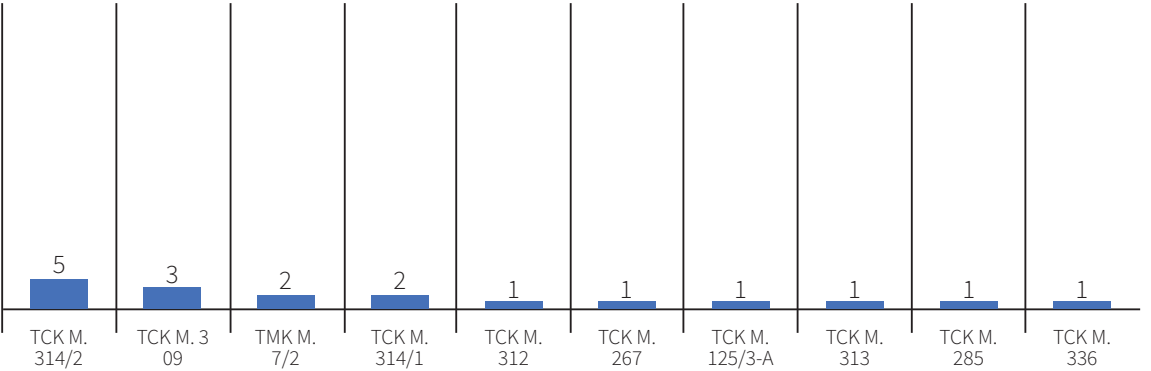
	ADI-SOYADI	KURUMU	GÖREVİ
1	Ali Barış Kurt		Serbest Gazeteci
2	Ali Ünal	Zaman Gazetesi	Yazar
3	Elif Akgül		Serbest Gazeteci
4	Ercüment Akdeniz	İlke TV	Programcı
5	Erdal Süsem	Eylül Sanat Edebiyat Dergisi	Editör
6	Erol Zavar	Odak Dergisi	Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
7	Gültekin Avcı	Bugün Gazetesi	Yazar
8	Hatice Duman	Atılım Gazetesi	Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
9	Kenan Karavil	Radio Dünya	Genel Yayın Koordinatörü
10	Mehmet Baransu	Taraf Gazetesi	Yazar
11	Mustafa Gök	Ekmek ve Adalet Dergisi	Ankara Temsilcisi
12	Necla Demir Arvas	Güncel Prodüksiyon	Muhabir
13	Öznur Değer	Jin News	Muhabir

14	Rahime Karvar	Güncel Prodüksiyon	Muhabir
15	Reyhan Hacıoğlu	Güncel Prodüksiyon	Muhabir
16	Sami Tunca	Mücadele Birliği Dergisi	Yazı İşleri Müdürü
17	Velat Ekin	Güncel Prodüksiyon	Sahibi
18	Vedat Örüç		Serbest Gazeteci
19	Yıldız Tar	Kaos GL	Genel Yayın Yönetmeni

B. Cezaevindeki Gazetecilere Yöneltilen Suçlamalar

Tutuklu ve hükümlü gazetecilerin, iddianamelerde kendilerine yöneltilen suçlamaların sayısal dağılımı **Tablo 2**'de sunulmaktadır. Belirtmek gerekir ki, bir gazetecinin iddianamesinde birden fazla suçlama ile karşılaşmak mümkündür. Buna göre cezaevindeki 13 gazeteciden 5'i TCK madde 314/2 '**Silahlı Örgüt Üyeliği Suçu**' ile, üç gazeteci mülga TCK madde 146 (yeni TCK 309) '**Anayasayı İhlal**' suçlamasıyla cezaevindedir. Silahlı örgüt üyeliği ile suçlanan bir gazeteciye aynı zamanda TMK madde 7/2, '**Terör Örgütü Propagandası**' suçlaması; bir gazeteciye ise TCK madde 285 '**Gizliliği İhlal**' ile madde 336 '**Yasaklanan Bilgileri Açıklama**' suçlamaları yöneltilmiştir. İki gazeteci, TCK madde 314/1 '**Silahlı Terör Örgütü Kurma veya Yönetme**'; bir gazeteci TCK madde 312 '**Hükûmete Karşı Suç**'; bir gazeteci TCK madde 313 '**Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine Karşı Silahlı İsyan**'; bir gazeteci TCK madde 267 '**İftira**' ve TCK madde 125/3-a '**Kamu Görevlisine Karşı Görevinden Dolayı Hakaret**' suçunu işledikleri iddiasıyla cezaevindedir.

Tablo 2: Cezaevindeki Gazetecilere İddianamelerde Atılı Suçların Sayısal Dağılımı

C. Tutuklanan Gazeteciler

Son bir yıllık dönemde elimize ulaşan verilere göre **29 gazeteci** cezaevine girdi. Son bir yılda tutuklanan gazeteciler **Tablo 3**'te sunulmaktadır.

Tablo 3: 1 Nisan 2024- 1 Nisan 2025 Zaman Aralığında Tutuklanan Gazeteciler

	ADI-SOYADI	KURUMU	POZİSYONU	TUTUKLANMA TARİHİ
1	Mehmet Aslan	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	26 Nisan 2024
2	Esra Solin Dal	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	27 Nisan 2024
3	Erdoğan Alayumat	Yeni Özgür Politika	Muhabir	28 Nisan 2024
4	Furkan Karabay	10Haber	Editör	8 Kasım 2024
5	Pınar Gayıp	Etkin Haber Ajansı	Muhabir	22 Aralık 2024
6	Hayri Tunç		Serbest Gazeteci	22 Aralık 2024
7	Serpil Ünal	Mücadele Birliği Dergisi	Muhabir	22 Aralık 2024
8	Enes Sezgin	Yeni Yaşam		22 Aralık 2024
9	Osman Akın	Yeni Yaşam	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	22 Aralık 2024
10	Can Papila	Yeni Yaşam		22 Aralık 2024
11	Gülistan Dursun	Jinnews	Muhabir	22 Aralık 2024
12	Ahmet Güneş	Güncel Prodüksiyon	Muhabir	20 Ocak 2025
13	Eylem Babayiğit	Güncel Prodüksiyon	Muhabir	20 Ocak 2025
14	Necla Demir Arvas	Güncel Prodüksiyon	Muhabir	20 Ocak 2025
15	Rahime Karvar	Güncel Prodüksiyon	Muhabir	20 Ocak 2025
16	Reyhan Hacıoğlu	Güncel Prodüksiyon	Muhabir	20 Ocak 2025
17	Velat Ekin	Güncel Prodüksiyon	Sahibi	20 Ocak 2025
18	Vedat Örüç		Serbest Gazeteci	20 Ocak 2025
19	Suat Toktaş	Halk TV	Genel Yayın Yönetmeni	30 Ocak 2025
20	Elif Akgül		Serbest Gazeteci	21 Şubat 2025
21	Ercüment Akdeniz	İlke TV	Programcı	21 Şubat 2025
22	Yıldız Tar	Kaos GL	Genel Yayın Yönetmeni	21 Şubat 2025
23	Ali Onur Tosun	Now TV	Muhabir	25 Mart 2025
24	Bülent Kılıç		Serbest Foto muhabiri	25 Mart 2025
25	Gökhan Kam	Bakırköy Belediyesi	Foto muhabiri	25 Mart 2025
26	Hayri Tunç		Foto muhabiri	25 Mart 2025
27	Kurtuluş Arı	İBB	Foto muhabiri	25 Mart 2025
28	Yasin Akgül	AFP	Foto muhabiri	25 Mart 2025
29	Zeynep Ceren Kuray		Serbest Foto muhabiri	25 Mart 2025

D. Tahliye Edilen Gazeteciler

Son bir yılda,

- Elimize ulaşan bilgilere göre toplamda **24 gazeteci** cezaevinden tahliye edildi.
- Tutuklu yirmi bir gazeteciden 11'i haklarındaki iddianamenin mahkeme tarafından kabulünün ardından tensiple; 7'si savcılığın re'sen tahliye yetkisi ile bir gazeteci ise itiraz üzerine tahliye edildi. Bir diğer gazeteci ise hakim karşısına çıkarıldığı ilk celsede hakkında hüküm verilmesiyle tahliye edildi.
- Hükümlü olarak cezaevinde bulunan 4 gazeteci ise haklarında verilen cezaların infazının sona ermesi veya denetimli serbestliğe hak kazanmaları ile tahliye oldu.

Tahliye edilen gazeteciler ve tahliye şekilleri **Tablo 4**'te sunuluyor.

Tablo 4: 1 Nisan 2024- 1 Nisan 2025 Zaman Aralığında Cezaevinden Tahliye Edilen Gazetecilerin Listesi ve Tahliye Şekilleri

	ADI-SOYADI	KURUMU	POZİSYONU	TUTUKLANMA TARİHİ
1	Mehmet Aslan	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	Tensiple Tahliye
2	Esra Solin Dal	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	Tensiple Tahliye
3	Erdoğan Alayumat	Yeni Özgür Politika	Muhabir	Tensiple Tahliye
4	Diren Keser	PIRHA	Muhabir	İnfazın Sona Ermesi
5	Furkan Karabay	10Haber	Editör	İtiraz üzerine Tahliye
6	Süleyman Gençel	A3 Haber	Genel Yayın Yönetmeni	İnfazın Sona Ermesi
7	Pınar Gayıp	Etkin Haber Ajansı	Muhabir	Tensiple Tahliye
8	Hayri Tunç		Serbest Foto Muhabir	Tensiple Tahliye
9	Serpil Ünal	Mücadele Birliği Dergisi	Muhabir	Tensiple Tahliye
10	Enes Sezgin	Yeni Yaşam		Tensiple Tahliye
11	Osman Akın	Yeni Yaşam	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	Tensiple Tahliye
12	Can Papila	Yeni Yaşam	Muhabir	Tensiple Tahliye
13	Gülistan Dursun	Jinnews	Muhabir	Tensiple Tahliye
14	Ahmet Güneş	Güncel Prodüksyon	Muhabir	Tensiple Tahliye
15	Murat Çapan	Nokta Dergisi	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	İnfazın Sona Ermesi
16	Sertan Önal	Halkın Günlüğü	Muhabir	İnfazın Sona Ermesi
17	Eylem Babayiğit	Güncel Prodüksyon	Muhabir	Hükümle Tahliye
18	Ali Onur Tosun	Now TV	Muhabir	Re'sen Tahliye
19	Bülent Kılıç		Serbest Foto Muhabir	Re'sen Tahliye
20	Gökhan Kam	Bakırköy Belediyesi	Foto Muhabir	Re'sen Tahliye
21	Hayri Tunç		Serbest Foto Muhabir	Re'sen Tahliye
22	Kurtuluş Arı	İBB	Foto Muhabir	Re'sen Tahliye
23	Yasin Akgül	AFP	Fotomuhabiri	Re'sen Tahliye

24	Zeynep Ceren Kuray		Serbest Fotomuhabiri	Re'sen Tahliye
----	--------------------	--	----------------------	----------------

E. Konutu Terk Etmeme (Ev Hapsi) Adli Kontrol Tedbiri

Son yıllarda gazeteciler tutuklanmasalar da çeşitli adli kontrol tedbirlerine maruz kalıyorlar. Yurtdışına çıkış yasağı en yaygın adli kontrol tedbiri olarak karşımıza çıkıyor. Bununla beraber son dönemde hakimlikler tarafından tutuklamanın bir alternatifi olarak gazetecilere konutu terk etmeme adli kontrol tedbirine karar verildiğine şahit oluyoruz. Devlet açısından tutuklamadan daha ekonomik ve pratik olan bu tedbir, gazetecileri onur kırıcı bir şekilde elektronik kelepçeyle eve hapsederek sahadan ve haber merkezinden koparıyor ve mesleki faaliyetlerini doğrudan etkiliyor.

Geçtiğimiz yıl **6 gazeteci** konutu terk etmeme adli kontrol tedbirine maruz kaldı. 3 gazeteci yaklaşık bir yıl boyunca konutundan dışarıya adım atamadı.

Tablo 5: 1 Nisan 2024- 1 Nisan 2025 Zaman Aralığında Konutu Terk Etmeme Şeklinde Adli Kontrol Tedbirine Maruz Kalan Gazeteciler

	ADI-SOYADI	KURUMU	GÖREVİ	KARAR TARİHİ	KALDIRILMA TARİHİ
1	Melike Aydın	JinNews	Muhabir	13.02. 2024	10.02.2025
2	Tolga Güney	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	13.02.2024	11.02.2025
3	Delal Akyüz	Mezopotamya Ajansı	Muhabir	13.02.2024	12.02. 2025
4	Özlem Gürses	SZC TV / TV OZ	Sunucu	21.12. 2024	12.02. 2025
5	Ender İmrek	Yeni Yaşam	Köşe Yazarı	21.02.2025	Devam
6	İsmail Saymaz	Halk TV	Yazar/Programcı	20.03.2025	Devam

CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR

Her Gazeteci Bir Gün Silivri'yi Tadacaktır-Yıldız TAR¹

Zincirlikuyu Mezarlığı'ndaki "Her canlı bir gün ölümü tadacaktır" sözünü gazeteciler için "Her gazeteci bir gün Silivri'yi tadacaktır" diye revize etmemiz gerekiyor. Çok yoğun gündemlerde muhabir sayısı yetişmeyince birbirimizle haber paylaşmamız gibi, Silivri nöbeti paylaşıyoruz.

Neden alındığımı hâlâ bilmiyorum. Sorgudaki sorular üzerinden tahmin etmeye çalışsam da bir türlü 5N1K'ya ulaşamıyorum. Haliyle Silivri nöbetinden paylaşacak bir haber de çıkartamıyorum. 12 yıllık meslek hayatımda bu bir ilk. İlk kez bir haberin unsurlarını bir araya getirip dört başı mamur bir haber metni oluşturamıyorum. Sorguda 2012 ve 2013 yıllarına ait telefon görüşmesi kayıtları ile karşılaştım. 2012 yılına ait kayıtlar, Boğaziçi Üniversitesi'nde öğrenci olduğum dönemde LGBTİ+ öğrenci topluluğunun etkinlikleriyle ilgili telefon görüşmeleri, gazetecilere okulda neler olduğuna dair verdiğim demeçler ve bilgiler ve onca yıldan sonra doğal olarak hatırlayamadığım görüşmelerden ibaret. 2013 yılında ise 1 Mayıs eyleminde Şişli'deki DİSK önünden o dönemki haber müdürümle yaptığım görüşme ve telefonda haber geçmem dosyaya girmiş. Bu sorular tuhaf bir nostaljiye kapılmama yol açtı. Koğuştaki genç arkadaşlara, "Bizim zamanımızda akıllı telefonlar yoktu ya da yetersizdi. Haberi Whatsapp'tan yazıp geçemezdik. Telefonda dikte ederdik" derken buldum kendimi ve hemen kendimi uyardım: Sen o kadar yaşlı değilsin henüz, bu cümleler hiç yakışıyor mu? Toparlan kendine gel, cilt bakımını yap ve yüzünün ıslık ışıltısıyla mutlu ol. Ancak cilt bakımı araçlarım olmadığından bu planım da suya düştü. Şimdilik beyaz sabunun cildimde yaratacağı mucizeye güveniyorum.

İçerde haber kaynaklarımız çok kısıtlı. Buna bir de benim özel olarak ilgilendiğim LGBTİ+ gündeminin neredeyse hiçbir gazete ve tv kanalında haber olmamasını ekleyince; canım biraz sıkılmıyor değil. En son iktidarın LGBTİ+ ların kendini ifade etmesini hapisle cezalandırmayı planladığı kanun teklifi taslağını neredeyse hiçbir gazetede görmeyince iş başa düştü dedim ve avukatlardan alabildiğim bilgilerle bir şeyler yazmaya koyuldum. Anlayacağınız içerde de dışarda da durum ve ahvalim aynı. Ancak içerde olmam diğer meslektaşlarıma bana haber atlatma fırsatı yaratıyor. Lütfen bu fırsatı değerlendirin ve LGBTİ+ haklarına bu kadar yoğun bir saldırı hazırlığını haber gündeminize alın. Dayanışma mektup ve mesajlarınız beni ziyadesiyle memnun etse de; bu gündemin haberleştirildiğini kamuoyunun LGBTİ+lara yapılanlar hakkında habere ulaşabildiğini görmek beni daha mutlu edecek.

¹ Mektup için : Alıcı: Tarık Yıldız Adres: Marmara 5 No'lu Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Semizkumlar Mah. Marmara Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Marmara Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Silivri / İSTANBUL

II. SORUŞTURMALAR

Gazeteciler her gün yeni bir soruşturma ile karşı karşıya kalıyor. Öyle ki pek çok gazeteci hakkında kaç soruşturma olduğundan habersiz. Kimi gazeteciler haberleri ile gündeme gelmek, haklarında açılan soruşturmalara gündeme gelmemek adına durumu kamuoyuyla paylaşmıyor. Ülke gündemi her gün değişse de değişmeyen tek şey gazetecilerin haberlerini emniyet ve adliyede savunmak zorunda kalmaları.

Nisan 2024-Nisan 2025 arasında elimize ulaşan verilere² göre en az,

- Gazeteciler hakkında **313** soruşturma açıldı.
- Gazetecilere yönelik **123** gözaltı işlemi uygulandı.
- Gazeteciler **90** soruşturmada ifadeye çağrıldı.

III. YARGILAMALAR

Gazetecilere yönelen yargısal müdahaleler her yıl olduğu gibi bu yıl da devam etti. Bu başlık altında incelediğimiz yargılamalar, hâlihazırda ilk derece aşamasında devam eden yahut yeniden yargılama kararı ilke ilk dereceye dönen, basına yansıyan ve TGS'ye gelen başvurular üzerine derlenen yargılamalardır. İstinaf ve Yargıtay aşamasındaki davalar bu verilerin dışındadır. Bununla beraber bu yargılamalar şüphesiz buz dağının görünen yüzüdür. Özellikle İstanbul dışında, yerelde devam eden, basına ve meslek örgütlerine ulaşmayan çok sayıda davanın devam ettiğini biliyoruz. Bu başlık altında ceza ve tazminat yargılamalarına ilişkin sayısal verilere yer vereceğiz. Devamında ise dezenformasyon suçuna dair sayısal verileri ayrı bir rapor olarak paylaşacağız.

Son bir yılda elimize ulaşan verilere göre en az 140 davada, 280 gazeteci yargılandı. Bu yargılamaların 126'sı ceza yargılaması iken, 14'ü tazminat talepli özel hukuk davasıdır³.

A. Ceza Yargılamaları

- Geçen yıl görülen **196** ceza davasında **300** gazeteci yargılandı.
- **117** davada yargılamaya devam edilirken, **44** davada karar açıklandı.
- Toplamda **137 yıl 23 gün** hapis cezası kararı çıktı.
- **57** gazeteci beraat etti.
- Toplam **161.980,00 TL** adli para cezasına hükmedildi.
- **12** gazeteci hakkında hükmün açıklanmasının geriye bırakılmasına karar verildi. **3** gazetecinin cezası ertelendi. 3 dosyada düşme kararı verildi.

B. Tazminat Yargılamaları

Bu dönemde elimize ulaşan son bilgilere göre,

- **Toplam değeri en az 3 milyon 850 bin TL olan 16 tazminat talepli yargılama görüldü.**
- Bu davalarda **11 gazeteci ve 4 kurum** yargılandı.
- Görülen davalardan toplam değeri 50.000 TL olan **1 dava kısmen kabul edildi**. Bu davalarda toplamda **12.500 TL** tazminata hükmedildi.
- Toplam değeri **40.000 TL** olan **2 dava reddedildi**.
- **13 dava**da yargılama devam ediyor.

² Soruşturma verilerinin detaylarına **EK**'ten ulaşabilirsiniz.

³ Yargılama verilerinin detaylarına **EK**'ten ulaşabilirsiniz.

C. Anayasa Mahkemesi Kararları

i. Dezenformasyonla Mücadele Merkezi'ne AYM Engeli

AYM, 2 Ağustos 2024 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 2020/88 E. 2023/224 K. sayılı 27 Aralık 2023 tarihli kararı ile 66 numaralı İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin bazı maddelerini Anayasa'ya aykırılık gerekçesiyle iptal etti⁴. Bu maddeler arasında İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi'nin (DMM) kullandığı yetkilerden 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 6/A maddesinin (c) ve (ç) bentleri de var. Bu düzenlemeler şöyleydi: “*c) Türkiye Cumhuriyetine yönelik iç ve dış tehdit unsurlarını analiz ederek stratejik iletişim ve kriz yönetimi açısından gerekli tedbirleri uygulamak, ç) Türkiye Cumhuriyetine karşı yürütülen psikolojik harekât, propaganda ve algı operasyonu faaliyetlerini belirleyerek her tür manipülasyon ve dezenformasyona karşı faaliyette bulunmak.*”

İletişim Başkanlığı, Dezenformasyonla Mücadele Merkezi adıyla kurduğu, doğrudan İletişim Başkanı oluruyla kurulan bir yapıyla yaklaşık üç yıldır çok sayıda haberi ‘dezenformasyon’ olarak nitelendiren bültenler yayınlıyor ve sosyal medya üzerinden paylaşımlarda bulunuyor.

TGS'nin yaptığı bilgi edinme başvurusuna verdiği cevapta İletişim Başkanlığı, Merkezin yetkilerini “*Türkiye aleyhine yürütülen psikolojik hareket, propaganda, algı operasyonu, iç ve dış dezenformasyon faaliyetlerini takip ederek ülkemize yönelik manipülasyon ve dezenformasyona karşı faaliyet*” olarak aktarmıştı⁵. Görüleceği gibi Başkanlık oluruyla kurulan DMM'nin, özellikle (ç) bendi bakımından kullandığı yetkiler iptal edildi.

AYM, bu düzenlemeleri Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetine ve 28. maddesinde yer alan basın hürriyetine yönelik müdahale yarattığı, bu açıdan düzenlemelerin kapsamı itibarıyla Anayasa'nın İkinci Kısım İkinci Bölümü'nde yer alan kişi hakları ve ödevleri ile ilgili düzenlemeler içerdüğinden bahisle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığı gerekçesiyle iptal etti.

Kararnamenin iptal edilen bir diğer maddesi ise 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 13/B maddesi. Bu madde, İletişim Başkanlığı bünyesinde Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü kurulmasını içeriyordu. AYM döner sermaye işletmesinin faaliyeti neticesi elde edilecek gelirin kamu geliri olduğunu gözeterek işletmenin kuruluşu, sermaye yapısı, gelir getirici faaliyetlerine yönelik düzenlemelerin de münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle Anayasa'ya aykırı bularak iptal etti.

Kararnamenin 21. maddesinin 1. fıkrasına eklenen ikinci cümle ile İletişim Uzmanı ve İletişim Uzman Yardımcısı'na araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapma yetkisi verilmişti. AYM kararında, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumluluklarının Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle Anayasa'ya aykırı bularak iptal etti.

DMM, AYM'nin gerekçeli kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasının ardından sosyal medya hesabından açıklama yaptı. Açıklamada kararın DMM'nin “*çalışmaları açısından herhangi bir sonuç doğurmayacağı*” belirtildi⁶. Oysa izah edildiği üzere İletişim Başkanlığı'nın bizzat verdiği bilgiye göre DMM, iptal edilen 6/A maddesinin (ç) bendi yönünden yetki kullanıyor. Her ne kadar AYM yetkisini iptal etse de İletişim Başkanlığı dezenformasyonla mücadele bültenlerini yayınlamaya devam ediyor.

4 AYM, E.2020/88, K.2023/224, 27/12/2023, <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2023/224?EsasNo=2020%2F88> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

5 TGS, “Bilgi Edinme Başvurusundan Bilgi Çıkmadı”, 08.11.2022, <https://tgs.org.tr/bilgi-edinme-basvurusundan-bilgi-cikmadi/> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

6 AA, “DMM'den AYM'nin İletişim Başkanlığına ilişkin verdiği kararlar ilgili iddialara yönelik açıklama” <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/dmmden-aymnin-iletisim-baskanligina-ilis-kin-verdigi-kararla-ilgili-iddialara-yonelik-aciklama/3293321> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

Fotoğraf: Ozan Köse

ii. AYM: İfade Özgürlüğü ile Şeref ve İtibarın Korunması Hakkı Arasında Adil Bir Denge Kurulmalı⁷

Başvurucu gazeteci Nezir Asaroğlu, yetkilisi olduğu www.sehirmedya.com isimli haber sitesinde 9.5.2020 tarihinde "[Ö.M.nin] Fetö Kamburu!" başlıklı yazı yayımlamıştır. Yazıda ismi geçen, müşteki Bursa Ticaret Borsası Başkanı Ö.M'nin şikayeti üzerine Asaroğlu, yargılanmış ve 1.300 TL adli para cezasına çarptırılmıştır.

AYM'ye başvuran Asaroğlu; müştekinin FETÖ'cü olduğunu ifade etmediğini, sadece kendisinin FETÖ'cü olduğu bilinen bir derneğe üye olmasını eleştirdiğini belirtmiştir. Müştekinin ticaret borsası başkanlığı görevini yürüttüğü süreçte dershanelerin kapatılmasını eleştirdiğini, müştekinin bu tarz eylemlerini ve sıkı bağlantıda olduğu kişileri dikkate alarak müşteki hakkında birtakım değerlendirmelerini haberde paylaştığını vurgulamış, bunun gazetecilik görevinin bir parçası olduğunun altını çizmiştir. Asaroğlu başvurusunda, ilk derece mahkemesinin mahkûmiyete ilişkin kararında herhangi bir gerekçenin bulunmadığını da vurgulayarak adil yargılanma hakkı ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmiştir. Adalet Bakanlığı görüşünde, ifade özgürlüğü ile şeref ve itibarın korunması hakkı arasında adil bir denge kurulup kurulmadığının değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

AYM, başvuru gazetecinin asıl görevinin sorumluluk bölgesindeki tüccarın sıkıntılarına çare bulmak olduğunu düşündüğü müştekinin ilgi odağının ise siyaset ve oda seçimleri olmasını eleştiri konusu yaptığını ve yazının sonunda yerel kamunun ilgisini çektiği anlaşılan müştekinin eylemlerinden bazı çıkarımlar yaparak okuyucuya ucu açık bazı sorular yönelttiğini tespit etmiştir. AYM'ye göre, ilk derece mahkemesinin somut olayda kullanılan ifadelerin dile getirilme şekli ve nedenini, söylenen sözlerin arka planı olup olmadığını, müştekinin önceki davranışlarını, açıklamaların kamusal bir tartışma ekseninde gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmeksizin ve ifadelerin içerisinde geçtiği bağlamlardaki anlamlarını gözetmeksizin karar vermiştir. AYM tarafından ortaya konulan ölçütler gözetilmeksizin ifade özgürlüğü ile şeref ve itibarın korunması hakkı arasında adil bir denge kurmaya çalışmayan ilk derece mahkemesinin başvurusunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahale için ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koymadığı değerlendirilmiştir. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilen başvuru neticesinde yeniden yargılama yapılmasına ve 30 bin TL manevi tazminat ödenmesi gerektiğine hükmedilmiştir.

⁷ Nezir Asaroğlu [1.B.], B. No: 2021/41253, 6/6/2024, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2021/41253>. (Erişim Tarihi: 01.04.2025)

iii. AYM Tekrarladı: BİK Kanunu 49. Madde Yapısal Sorun Teşkil Ediyor⁸

Önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz üzere AYM, *Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri (B. No: 2016/5903)* pilot kararında, Basın İlan Kurumunu Teşkiline Dair Kanunun “Müeyyide” başlıklı 49. maddesinin yapısal sorun teşkil ettiğini tespit etmiş ve yeniden düzenlenmesi gerektiğine ve karardan sonra yapılacak başvuruların incelenmesinin 1 yıl süreyle ertelenmesine karar vermişti⁹.

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Ticaret Ltd. Şti. ve Diğerleri Başvurusu’nda da AYM benzer şekilde, Evrensel, Cumhuriyet, BirGün, Sözcü ve Tunceli Emek gazetelerinin başvurularını birleştirdiği bu kararda haberler ve köşe yazılarından bahisle çeşitli sürelerde resmî ilan ve reklamların kesilmesine karar verilmesi nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddialarını incelemiştir. Somut başvurularda da Anayasa Mahkemesinin Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri kararında yer alan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmadığını tespit ederek 195 sayılı Kanun’un 49. maddesinden kaynaklanan müdahalelerin kanunilik ölçütünü sağlamadığı kanaatini tekrarlamıştır. Mahkeme, Anayasa’nın 26. ve 28. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiş, yeniden yargılama yapılmak üzere dosyaların ilk derece mahkemesine gönderilmesine ve başvuru lehine ayrı ayrı 30 bin TL manevi tazminata hükmetmiştir.

iv. AYM: Gazetecinin Savcı Gibi Hareket Etmesi Beklenemez¹⁰

Başvurucu Burak Akbay’ın imtiyaz sahibi olduğu Sözcü Gazetesi’nde 11.07.2013 tarihinde “*Bakanın oğlu fakirlik bursuyla okuyor*” başlığıyla haber yayımlanmıştır. Dönemin dışişleri bakanının; ‘haber gerçeği olmadığı bilinmesine rağmen yayımlandığı ve kişilik haklarına saldırıldığı’ iddiası ve 20 bin TL manevi tazminat istemli dava açılmıştır.

Başvurucular söz konusu haberin Türk Eğitim Derneği’ne ait belgeye dayanarak hazırlandığını, haberin gerçeğe aykırı olmadığını, ayrıca haberde bakanın oğlunun gelecek dönem için burs aldığı bilgisinin verildiğini, geçmiş yıllara dair herhangi bir iddianın mevcut olmadığını savunmuştur. Başvurucular habere dayanak teşkil eden belgenin sahte olup olmadığını araştırılması için mahkemeye başvurulabileceğini, TED’e iletmelerine rağmen bu hususta bir adım atılmadığını, taraflara bilgi verilmediğini de belirtmiştir.

Yargılama neticesinde Asliye Hukuk Mahkemesi manevi tazminat talebinin kısmen kabulüne, 8.000 TL manevi tazminatın başvurulardan tahsiline karar vermiştir. Mahkeme gerekçesinde, Türk Eğitim Derneği basın duyurusu ve ekindeki burslu öğrenci tespit komisyon kararı ve yönetim kurulu kararı ile davacının yaptığı ödemelere ilişkin faturalar dikkate alındığında, haberin gerçeğe aykırı olduğunu değerlendirmiştir.

AYM kararında, önceki kararlara atıfla gazetecinin ispat yükünü yerine getirirken kendisinden bir beyanın doğruluğunu kanıtlayan savcı gibi hareket etmesinin beklenemeyeceğinin altını çizmiştir. Davaya dair asıl cevaplanmaya muhtaç mesele ise bir gazetecinin haberin doğruluğunu araştırma yükümlülüğünün sınırları olduğunu belirlemiştir. Gazetecinin araştırma yükümlülüğü somut gerçeklik anlamında değil yayının yapıldığı andaki olayın beliriş biçimine uygunluk olarak anlaşılması gerektiği, başvuru sahibinin haber kaynaklarının söz konusu iddialar bakımından makul olarak güvenilir olup olmadığı ile doğru ve güvenilir bilgiler sunmak için iyi niyet çerçevesinde çaba gösterip göstermediğini ortaya koymasının yeterli olduğunu hatırlatmıştır.

8 Bülten Basın Yayın Reklamcılık Ticaret Ltd. Şti. ve diğerleri [1.B.], B. No: 2020/29073, 17/7/2024. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2020/29073>. (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

9 TGS 2022-2023 Basın Özgürlüğü Raporu, s. 42-43. <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2023/05/TGS-Basin-Ozgurlugu-Raporu-2022-2023.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025)

10 Burak Akbay ve diğerleri [2.B.], B. No: 2022/61371, 2/10/2024, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2022/61371> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

Mahkeme, bu çerçevede somut olayda başvuruçuların söylentiye dayanarak ve olguların doğruluğuna dair hiçbir araştırma yapmaksızın haberi yayımladığının söylenemeyeceğini; nitekim, belgeye dayalı yapılan bir haber yönünden habere dayanak belgenin gerçek dışı olduğu objektif bir şekilde ortaya konmadan sırf haberden hakları haleldar olanlar aksini iddia ettiği için gazetecilerin yaptırma maruz kalmalarının ifade özgürlüğü üzerinde caydırıcı etki yaratacağını belirtmiştir.

Yargı mercilerinin ifade özgürlüğü ile davacının şeref ve itibarının korunması hakkı arasında adil bir denge kurduğundan bahsedilemeyeceğini değerlendiren Mahkeme Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiş, yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine ve başvuru lehine 30 bin TL manevi tazminata hükmetmiştir.

v. AYM: İfadeleri Bağlamından Koparıp Değerlendiremezsiniz¹¹

BitlisGazeteciler Cemiyeti Başkanı gazeteci Sinan Aygöl, *bitlisnews.com* isimli internet sitesinde 04.09.2014 tarihinde "*Jeo-Vurgun!*" başlıklı bir yazı yayınlamıştır. Aygöl, yazıda ismi geçen siyasetçinin şikayetçi olması üzerine Tatvan Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmış ve hakkında 'hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına' karar verilmiştir. İlk derece mahkemesine göre, yazıda geçen "*Böyle büyük bir pastayı yedirmeyecek kadar kurt bir siyasetçi tüccar*" ifadesi suç isnadı olup, müştekinin konumu itibarıyla itibarını zedelemiş, müştekinin onur, şeref ve saygınlığını rencide etmiştir.

AYM kararında, ilk derece mahkemesinin başvuruya konu ifadelerin kullanıldığı dönemdeki koşulları, ifadenin bağlamını ve müştekinin toplumsal konumunu tartışmadan başvuruçunun köşe yazısında değer yargısı içeren bir cümlesini bağlamından kopararak ifadelerin hakaret niteliğinde olduğu sonucuna varmış ve onu mahkûm etmiştir. Mahkemenin başvuruçunun mahkûmiyeti bakımından ileri sürdüğü gerekçeler, başvuruçunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahale için *ilgili ve yeterli* kabul edilmemiş ve ilk derece mahkemesinin başvuruçunun ifade özgürlüğü ile müştekinin şeref ve itibarının korunması hakkı arasında adil bir denge kurmamıştır. Bu nedenle AYM, başvuruçunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine, yeniden yargılama yapılmasına ve başvuruçuya 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

vi. AYM: Basının Yerine Geçip Haberin Şeklini Belirlemek Yargının Görevi Değil¹²

sendika.org isimli internet haber sitesinde 8/7/2019 tarihinde "*TRT 'onurlandırıldı': Türkiye'nin 'terörist' saydığı HTŞ'den plaket aldılar*" başlığıyla yayınlanan haberin kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğunu iddia eden TRT, haberde hakkındaki ifadelerin sert eleştiri sınırını aştığını, gerçeklerin manipüle edildiğini ileri sürmüş, 20.000 TL manevi tazminat talep etmiştir. TRT, TRT ve TRT World ekiplerinin Kurtuluş Hükûmetinden -devrime katkıları sebebiyle- plaket aldıkları iddiasının asılsız olduğunu, yasa dışı bir örgütle bağlantılı oldukları izlenimi verilerek toplum nezdindeki saygınlıklarının zedelenmesinin amaçlandığını savunmuş, bahsi geçen ödüle, bölgede gerçekleşen insani dramı objektif şekilde aktardıkları için layık görüldüklerini vurgulamıştır.

İlk derece mahkemesi haberin eleştiri sınırları içinde olduğuna ve davacının kişilik haklarına saldırı niteliği taşımadığı kanaatine vararak davayı reddetmiştir. Kararın istinaf edilmesi üzerine ise Bölge Adliye Mahkemesi davacının talebinin kabulüne, 20.000 TL manevi tazminatın başvuruçudan tahsiline karar vermiştir. Bölge Adliye Mahkemesine göre, haberde davacının terör örgütü ile ilişkili olduğu algısı oluşturulması, yararlı ve ilgili olmayan nitelemeler ve yorumlar yapılması, tahrik edici, kamuoyunda husumet ve kuşku yaratici,

11 Sinan Aygöl [1.B.], B. No: 2021/59847, 21/5/2024. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2021/59847> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

12 Ali Ergin Demirhan (3) [2.B.], B. No: 2022/48653, 22/5/2024. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2022/48653> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

güven zedeleyici bir üslup kullanılması, öyle biçim arasındaki dengenin korunmaması ve haberin gerçek olmaması sebebiyle TRT'nin kişilik hakları ihlal edilmiştir.

AYM'ye göre ülkenin resmî bir yayın kuruluşunun, malvarlığının dondurulmasına karar verilen bir örgütten plaket alması güncel, kamu yararı ve haber değeri taşıyan bir meseledir. Üstelik kişilik haklarına saldırıldığını iddia eden TRT, başvurucuya cevap verme imkânını ve bu cevabı geniş kitlelerin dikkatine sunacak araçları haizdir

İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre Bölge Adliye Mahkemesi Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasının, kamu yararına ilişkin meseleleri kapsayan alanlarda ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına çok az yer bıraktığını gözardı ederek, tarafların toplumdaki konumlarını tartışmaksızın, başvurucunun ileri sürdüğü delilleri dikkate almadan, haberde davacı hakkında *yararlı ve ilgili olmayan nitelemeler ve yorumlar* yapıldığını kabul etmiştir. Üstelik Bölge Adliye Mahkemesi haberdeki hangi ifadenin yararsız ya da ilgisiz olduğunu da açıklamamıştır. AYM'ye göre basının yerine geçip belli bir durumda benimsenecek haber yapma şeklinin ne olacağını belirlemek, yargı mercilerinin görevi değildir. Bu nedenle somut olayda, başvurucunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği söylenemez, özellikle bir medya kuruluşu hakkındaki haberle ilgili, somut olayda olduğu gibi soyut bir gerekçelendirme ile ifade özgürlüğünü kısıtlamak, gazeteciler üzerinde caydırıcı etki doğurduğundan, çatışan haklar arasında dengeleme işlemi titizlikle yapılmalı ve mahkemeler ulaştığı sonucu *ilgili ve yeterli* şekilde gerekçelendirmelidir.

Bu gerekçeyle AYM, sendika.org'un ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine, yeniden yargılama yapılmasına ve başvurucuya 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

vii. AYM: İnternet Yayınlarında Çocuğun Cinsel İstismarına Dair Yayın İlkeleri ve Erişimin Engellenmesi¹³

İstanbul'un Küçükçekmece ilçesinde beş yaşında bir çocuğun cinsel istismara uğramasıyla ilgili yapılan bir dizi haberle beraber "www.diken.com.tr" ve "www.sendika63.org" internet sitelerinde yayınlanan haberler Aile Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı istemi ile erişime engellenmiştir. Karara yapılan itirazın reddedilmesi üzerine başvurucular AYM'ye bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvuruya konu kararlarda erişimin engellenmesine dair Hâkimlik kararında hangi kanun hükmü uyarınca erişim engeli getirildiğine dair açık bir bilgi verilmemiştir. Erişim engeli kararı verilmesinin gerekçesi, cinsel istismar mağduru çocuk ve ailesinin kişilik haklarının korunması olarak belirlendiği için AYM, engellenmenin dayanağının 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesi olduğu çıkarımında bulunmuştur. Mahkeme daha evvel verdiği *Abdullah Kaya ve diğerleri* kararında da anılan maddenin kanunilik ölçütünü sağlamaması nedeniyle başvurucuların ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Bununla beraber AYM, başvuru konusu olay, bir çocuğun cinsel istismara uğraması hakkında haber yapılması ve bu esnada çocuğun ve yakınlarının kişilik haklarının korunması hususuyla ilgili olduğu için konunun hassasiyetine binaen somut olayda özellikle çocuğun kişilik hakları ile basın özgürlüğü arasında kurulması gereken adil dengeye ilişkin olarak inceleme yapmıştır.

AYM'ye göre bu konuda bir haber yapılırken cinsel istismar mağduru çocuğun kişilik hakları yönünden, haberin basın özgürlüğü değeri karşısında ağır basacak bir zarar yaratılmaması gerekir. Bu bağlamda cinsel istismar mağduru çocuklarla ilgili haber yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli meselelerden

¹³ Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Ali Ergin Demirhan [2.B.], B. No: 2019/20812, 11/12/2024. <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2019/20812> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

biri çocuğun kimliğinin açığa çıkmaması için önlem alınması gerekliliğidir. Türk hukukunda suç mağduru çocuğun kimliğinin açıklanmasını önleyen bazı düzenlemelere yer verilmiştir. 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nda mağdur çocukların tanıtılması, kimliklerinin açıklanması veya kimliklerinin belli olmasını sağlayacak şekilde haber yapılması başlı başına bir suç olarak düzenlenmiştir. Ceza muhakemesi mevzuatımızda da cinsel saldırı ve cinsel istismar suçu mağdurlarının örselenmelerinin engellenmesi ve korunması amacıyla özel usuller benimsenmiş, kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme ve yayma suçunun konusunun, mağdur çocuğun bu kapsamda kayda alınan ifadeleri olması durumu, cezayı ağırlaştıran bir sebep olarak belirlenmiştir. Söz konusu düzenlemelerle kanun koyucu, yaşadığı travmayı atlatmak, maddi ve manevi bütünlüğünü yeniden sağlamak konusunda dezavantajlı durumda bulunan cinsel suç mağduru çocukların bir yandan yaşadıklarını defalarca dile getirmek zorunda bırakılmasını önlemeye çalışmış; öte yandan gizliliğin yeterince sağlanamaması hâlinde kimliklerinin ve görüntülerinin yayılmasıyla tekrar mağdur edilmelerini engellemek istemiştir.

AYM'ye göre cinsel istismar mağduru çocuklarla ilgili haber yapılırken kimliklerinin açığa çıkmasını engellemeye yönelik önlem alma yükümlülüğü, internet haberciliği söz konusu olduğunda daha da önemli hâle gelir. Nitekim gerekli hassasiyetin gösterilmemesi hâlinde çocuğun kimliğine ilişkin bilgilerin -geleneksel basına nazaran çok daha hızlı yayılacağı dikkate alındığında- internet ortamında zaman kavramından bağımsız olarak varlığını sürdürmesi ve küçüğün tanınır olmasını engelleme çabalarını anlamsız kılma tehlikesi yaratılmaktadır. Başvuru konusu haberlerde ise çocuğun ya da ailesinin ismine, adresine, fotoğrafına, görüntülerine veya tanınmalarını sağlayacak başka bir bilgiye yer verilmediği anlaşılmaktadır. Haberlerde kullanılan dil veya haberin veriliş biçimine bakıldığında da başka herhangi bir şekilde cinsel istismar mağduru çocuğun kişilik haklarına, ilk bakışta ihlal doktrini bağlamında hızlı bir şekilde önlem alma ihtiyacı doğuracak bir zarar verildiğinden bahsetmek mümkün görünmemektedir.

AYM bu tespitlerinin ardından erişim engelleme ve itiraz konusunda başvuru konusu olayın hassasiyeti, mağdur çocuğun haklarını koruma gayreti içerisinde olmayan başka haberler yayımlanması ve sulh ceza hâkimliklerinin yirmi dört saat gibi kısa bir süre içerisinde karar verme yükümlülükleri bulunması nedeniyle ilk aşamada başvuru konusu haberlere erişimin engellenmesine karar verilmesi mazur görülebileceğini ancak itirazı inceleyen merciin hiçbir inceleme, değerlendirme ve ayırım yapmaksızın itirazı reddetmesinin zorunlu bir sosyal ihtiyacı karşılamadığına karar vermiştir.

Bu gerekçeyle AYM, başvurucuların ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine, yeniden yargılama yapılmasına ve başvuruculara ayrı ayrı 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

viii. AYM Genel Kurul Kararı: Mahkemeler Düzeltme ve Cevap Hakkına Dair Üç Aşamalı Test Yapmalı

Karadeniz Bölgesi'nde yayın yapan Günebakış gazetesinin sorumlu yazı işleri müdürü Aydın Gelleci'nin başvuru olduğu kararda, gazetenin 26.03.2018 tarihli nüshasında yayınlanan "Cumhurbaşkanı Yeni Bir Şey Söylemedi" başlıklı bir köşe yazısına karşı düzeltme ve cevap talebinin mahkemece kabul edilmesi nedeniyle ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiası incelenmiştir.

Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı O.F.G., haberin yayımlanmasından sonra başvurucuya bir düzeltme ve cevap metni göndermiş ancak başvuru söz konusu metni hakaret içerdiği gerekçesiyle yayımlamayı kabul etmemiştir. Müştekinin başvurusu üzerine Trabzon 1. Sulh Ceza Hâkimliği, düzeltme ve cevap metninin ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunda aynı puntolarla yayımlanmasına karar vermiştir. Başvurucu tarafından karara itiraz edilmişse de kararda yanlışlık olmadığı ve düzeltilecek herhangi bir eksiklik bulunmadığı, kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle itiraz reddedilmiştir.

Başvurucu; sorumlu yazı işleri müdürü olduğu gazetede yayımlanan, hakaret içermeyen ve eleştiri sınırları içinde kalan ihtilaf konusu köşe yazısına karşılık müşterinin düzeltme ve cevap metninin açıkça hukuka aykırı ve hakaret içeren ifadelerden oluştuğunu, sulh ceza hâkimliğinin kararı uyarınca anılan metin aracılığıyla hakaret içeren ve iftirada bulunan müşterinin bahsi geçen metnini gazetede yayımlamak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Başvurucuya göre ilk derece mahkemesinin anılan kararı ile gazetenin müşteri ve yönetimindeki büyükşehir belediyesi hakkında haber yapamama noktasına getirildiğini, ihtilaf konusu köşe yazısının gerçekliğinin, hukukiliğinin veya yazıda geçen eleştirel nitelikteki ifadelerin içeriğinin incelenmeden karar verildiğini belirterek ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

AYM yaptığı kapsamlı değerlendirmede, düzeltme ve cevap hakkı konusunda çatışan haklar arasında dengeleme yapılabilmesi için yargısal makamlara somut olay özelinde değerlendirme yapmak için üç aşamalı bir test öngörmüştür. Test kademeli bir süreç öngördüğünden ilk aşamayı geçemeyen düzeltme ve cevap talebinin ikinci aşama yönünden, ikinciye geçemeyen talebin de üçüncü aşama yönünden -kural olarak- ayrıca teste tabi tutulmasına ihtiyaç yoktur. Söz konusu test şöyledir:

Birinci Aşama: Kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması şartlarından en az birinin somut olayda bulunması gerekir. Bunun için şunlara dikkat edilmelidir:

-Medya kuruluşlarına cevap veya düzeltmeler için yer veya yayın süresi sağlama konusunda aşırı külfet oluşturan yükümlülükler getirilmesi, bu kuruluşların editoryal bağımsızlıklarına zarar verebilir ve toplumsal işlevlerini etkili bir şekilde yerine getirme kabiliyetlerini tehlikeye atabilir. Ayrıca editoryal takdir yetkisi gazetecilerin bilgiyi seçme, yorumlama ve kamuya sunma konusunda muhakeme ve uzmanlık kullanan profesyoneller olduğunu kabul eder. Gazete sayfalarının bu nitelikleri taşıması beklenmeyen zorunlu yayımlarla doldurulması bu takdir yetkisini ihlal edebilir ve potansiyel olarak sansüre, otosansüre veya gazetecilik standartlarının değersizleşerek ciddiyetini kaybetmesine yol açabilir. Düzeltme ve cevap metninin yayımlanması talebinin kabulü ile hakim iradesi medya kuruluşunun sahibi olduğu süreli yayının içeriğini belirleme konusundaki iradesinin yerine geçmekte olduğundan bunun basın özgürlüğüne yönelik ciddi bir müdahale teşkil ettiği dikkate alınarak karara varılmalıdır.

- Şeref ve itibara yapılan her müdahale düzeltme ve cevap hakkının kapsamına girmez. Böyle bir kabul basın özgürlüğüne keyfiliğe varan bir müdahaleye neden olur. Dolayısıyla düzeltme ve cevap talebinin kabulü için şeref ve itibara yönelik müdahalenin belli bir ağırlık düzeyine ulaşmış olması/belli bir eşiği geçmesi gerekir. Bu eşik her somut olaya göre değişir. Ancak somut olayda bu düzeyde bir ağırlığın var olduğu objektif bir gözlemciyi ikna edebilmelidir. Anayasa'nın 32. maddesi kapsamında bir cevap hakkının doğup doğmadığının tespitinde talepte bulunanın subjektif algısı belirleyici olamaz. Her hâlde

şeref ve itibara yönelik müdahalenin düzeltme ve cevap metni yayımlatmayı gerektirecek ağırlıkta bir müdahale olduğu ve zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği Hâkimlik kararında ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterilmelidir.

-İfade özgürlüğü, yokluğu hâlinde demokratik bir toplumdan söz edilemeyecek çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin bir gereğidir ancak bazı istisnalara tabi ise de bu istisnaları dar yorumlanmalı ve bu hakkın sınırlandırılması ikna edici olmalıdır Düzeltme ve cevap yolu ile kişiler devlet eliyle basına ulaşmakta ve bu, kaçınılmaz bir biçimde basın özgürlüğünü sınırlama ve zayıflatma etkisi yaratmaktadır. Bu itibarla anılan hakkın geniş gerekçelerle kullanılmasını sağlamanın veya bu hakkın etki alanını genişletmenin, basın özgürlüğünün ihlali sonucunu doğurabileceği hatırd tutulmalıdır. Dolayısıyla düzeltme ve cevap talepleri değerlendirilirken editoryal bağımsızlığı ortadan kaldıracak şekilde genişletici yorum yapılmamalıdır.

İkinci Aşama: Zaruri şartlardan en az birini sağlıyorsa yayımlanması talep edilen metnin teknik olarak bir düzeltme ve cevaba tekabül edip etmediği belirlenmelidir. Buna göre;

-Düzeltilme ve cevap metni haberin karşılığı olmalıdır. Haberde yer alan iddialara karşı verilen düzeltme ve cevap niteliği taşıyan içerik dışındaki unsurlar bu hakkın kapsamına girmeyeceğinden basın kuruluşundan bu tür ilgisiz içerikleri yayımlaması beklenemez. Dolayısıyla düzeltme ve cevap metninin süreli yayında yer alan haber veya makalenin kapsamını aşmaması, metnin konusu ile kullanılan ifadeler arasında düşünsel bağlantı bulunması gerekir.

-Düzeltilme ve cevap metni suç unsuru içermemeli, üçüncü kişilerin hukuken korunan menfaatlerine aykırı olmamalıdır.

Üçüncü Aşama: Metin teknik olarak düzeltme ve cevap niteliğinde ise orantılılık değerlendirmesi yapılmalıdır. Bu çerçevede özellikle düzeltme ve cevap metninin uzunluğunun yapılan yayımın uzunluğunu bariz bir şekilde aşmasının orantılılık sorununa yol açacağı unutulmamalıdır.

Başvuru konusu olayda, AKP'nin Trabzon'da gerçekleştirdiği il kongresi ile ilgili köşe yazısında esas itibarıyla Cumhurbaşkanının kongrede yaptığı konuşma yorumlanmıştır. Bununla birlikte yazar aynı zamanda Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı O.F.G. hakkında iki hususa değinmektedir: İlk olarak gazeteci, parti il başkanının, bir milletvekili ve büyükşehir belediye başkanı olan O.F.G. ile ilişkisinin parti teşkilatının oluşumunda etkili olduğuna ilişkin kanaatini paylaşmış; bu şekilde oluşturulmuş bir teşkilatın kapsayıcı olmadığını değerlendirmiştir. İkinci olarak müze ve yeşil alan olarak kalması hususunda mutabakat sağlanmış bir yapıyı O.F.G.nin bir bakanla gizli iş birliği yaparak başka bir amaca tahsis etmeye çalışmasına kamunun izin vermediğini ileri sürmüştür. Yazıda, O.F.G.nin yürüttüğü görevle bağlantılı ilişkilerine dair hususların yer aldığı, bunun dışında kişiliğini veya özel hayatını hedef alan bir ifade ya da eleştiriye yer verilmediği, ayrıca şahsına yönelik subjektif bir değerlendirme yapılmadığı görülmektedir.

AYM ortaya koyduğu üçlü test bakımından yaptığı inceleme, Sulh Ceza Hakimliği tarafından kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması şartlarından en az birinin somut olayda bulunduğu kanaatiyle karara varıldığını tespit ederek ilk şartı karşıladığına karar vermiştir. Testin ikinci aşamasında AYM yayımlanması kabul edilen metnin teknik olarak bir düzeltme ve cevaba tekabül edip etmediğinin belirlenmesi gerektiğini hatırlatmış ve metnin içeriğinden, köşe yazarının parti teşkilatının oluşumunda müştekinin rolüne ilişkin kanaat açıklamasına karşılık müştekinin köşe yazarının mesleki yeterliliğinden ziyade şahsını hedef aldığı görmüştür. O.F.G.nin yazar hakkında hırsının esiri olduğuna, ihtiraslarının aklının önüne geçtiğine ve rahatsız bir ruh hâline sahip olduğuna ilişkin

değerlendirmeleri, köşe yazısına ilişkin olmaktan çok yazara yönelik değer yargıları olma niteliğindedir. Yazara yönelik "bölücülük, parçalayıcılık, tefrika oluşturmak, parti bütünlüğüne saldırmak" gibi ciddi ithamlar barındıran ifadelerle birlikte ele alındığında şahsına bir saldırı niteliğine dönüşen bu sözlerle O.F.G.nin kendisine yöneltilen eleştirilere cevap vermenin çok ötesine geçtiği ortadadır. AYM'ye göre hakimliğin gerekçeli kararlarında düzeltme ve cevap metninin teknik anlamda bir düzeltme ve cevaba karşılık gelmediği, yayının hangi kısımlarının haberde yer alan iddialara karşı verilmiş bir düzeltme ve cevap olduğu tartışılmamış, testin ikinci aşamasının gerektirdiği nitelikte bir inceleme ortaya konulamamıştır.

Mahkemeye göre bir yayında bulunacak yazıları seçme hakkı olan editoryal takdir yetkisinin kural olarak yayıncının kendisinde olduğunu belirtmek gerekir. Bu bağlamda devletin pozitif yükümlülüğünün bir parçası olan düzeltme ve cevap hakkı bireylere düzeltme ve cevap yolu ile basına sınırsız bir şekilde müdahale hakkı tanımamaktadır. Dolayısıyla tekrar etmek gerekirse düzeltme ve cevap hakkı sadece istisnai durumlarda bireye tanınmış olup kapsamı bireye ilişkin haber ile sınırlıdır. Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesine göre başvuru, haberde yer alan iddiaların karşılığı olmayan ilgisiz içerikleri, başka bir ifadeyle teknik anlamda düzeltme ve cevap niteliği taşımayan unsurları yayımlamak zorunda bırakılmıştır. Basın ve ifade özgürlüğüne böyle bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiğini kabul etmek mümkün olmamıştır. Dahası O.F.G. ile ilgili açıklamaların köşe yazısının oldukça sınırlı bir bölümüne tekabül etmesi karşısında düzeltme ve cevap metninin bariz bir şekilde uzun olması nedeniyle basının editoryal özgürlüğüne yapılan müdahalenin orantılı olmadığı da açıktır. Bu sebeplerle gazeteci olan başvurunun ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu gerekçeyle AYM, başvurunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine, yeniden yargılama yapılmasına ve başvuruca 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

D. Dezenformasyon Suçu Raporu

13.10.2022 tarih ve 7418 sayılı Kanun'un 29. maddesi ile kanuna eklenen TCK 217/A “**Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma**” suçu, yürürlüğe girmesiyle beraber gazetecilerin aleyhine kullanılmaya başladı. Yasanın hedefinin gazeteciler olmadığını iddia eden teklif sahibi iktidar partisine karşın, yasanın uygulaması, henüz teklif aşamasındayken geri çekilmesi için çabalayan basın meslek örgütlerinin endişelerini haklı çıkardı. Yasa, sözünü söyleyen herkese yönelik ama en çok da gazetecilere karşı kullanıldı.

EK'te detayları sunulan verilere göre, düzenlemenin yürürlüğe girdiği Ekim 2022'den Nisan 2025'e kadar TCK madde 217/A “Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma” suçundan en az¹⁴,

- **67 gazeteciye** toplamda **85 soruşturma** açıldı.
- **15 gazeteci** gözaltına alındı.
- **4 gazeteci** tutuklandı. **Bir gazeteci** hakkında konutu terk etmeme şeklinde adli kontrol tedbirine hükmedildi. **8 gazeteci** hakkında ise diğer adli kontrol tedbirleri uygulandı.
- Soruşturmalar neticesinde **27 dava** açıldı. **11 davada** ilk derece aşamasında **beraat kararı** verildi. Bir dava ise 10 ay hapis cezasıyla sonuçlandı ancak istinaf incelemesinde **beraat kararı** verildi. **Bir davada ise 10 ay hapis cezası verilerek hükmün açıklanması geri bırakıldı. 1 dava** reddedildi. **13 davada** ise **yargılama devam ediyor.**
- **40 soruşturmada takipsizlik kararı** verildi, **18 soruşturma** devam ediyor.

Öte yandan geçtiğimiz günlerde Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (DEM Parti) Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi, sunduğu kanun teklifiyle, gazeteciler üzerinde baskı aracına dönüşen TCK 217/A düzenlemesiyle eleştirel haberciliğin cezalandırıldığını, bu nedenle söz konusu düzenlemenin yürürlükten kaldırılmasını istedi. Oduncu, “*Türk Ceza Kanunu’nda yer alan ‘yanıltıcı bilgi’ suçu derhal yürürlükten kaldırılmalı, basın özgürlüğü üzerindeki keyfi baskılar son bulmalıdır. Bu teklif, yalnızca gazetecilerin değil, tüm toplumun haber alma ve ifade özgürlüğünü koruma sorumluluğunun bir gereğidir. Hukukun üstünlüğü, demokratik değerler ve insan hakları ancak özgür bir medya ortamında korunabilir*” dedi¹⁵.

¹⁴ EK’ten dezenformasyon suçuna dair soruşturmaların detaylarına ulaşabilirsiniz.

¹⁵ Gazete Duvar, “DEM Partili Oduncu, ‘sansür yasası’nın kaldırılmasını teklif etti”, <https://www.gazeteduvar.com.tr/dem-partili-oduncu-sansur-yasasinin-kaldirilmasini-teklif-etti-haber-1762094> , (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025)

CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR

Bir Gazeteci Böyle Mi Gözaltına Alınır? -Ercüment AKDENİZ¹⁶

18 Şubat 2025 tarihinde sabah 05:30'da TV kanalına gitmek üzere, her zamanki gibi evimden çıktım. Zira İLKE TV çalışanıyım ve hafta içi 5 gün sabah kuşağında HABER ZAMANI/MEDYA ZAMANI isimli programı sunuyoruz. Yol boyunca önce dijital gazeteleri okurum, TV binasına vardığımda basılı gazeteler gelir ve program hazırlığı başlar. Ne gariptir ki evimin kapısının önünde gözaltı işlemi yapıldı. "Evin anahtarı üzerimde" dememe rağmen açmama izin verilmedi. Kapılar dövülerek, gürültüyle evim basıldı. Bir gazeteci böyle mi gözaltına alınır ?

Hakkımızdaki suçlamalar hem asılsız hem de hukuk temelinden yoksun. Siyasal özgürlükler ve basın özgürlüğü anayasa teminatı altında ama bizler cezaevindeyiz. Maalesef tutuklamalar fiili cezalandırmaya dönüşüyor. Oysa çağırırsalar ifadeye giderdik. Hayat TV'ye bağlantı yapmak da suçlamalar arasında yer almış.

Benim gibi tutuklanan her gazeteci arkadaşım, aslında halkın haber alma hakkı için çalışan insanlar. Haber yapma hakkı bu kadar kolay demir parmaklıklar arkasına hapsedilmemeli. Zaten medya-TV sektörünün %85'i egemen medya kurumlarından ve holding basınından oluşuyor. Geriye kalan %15'lik kesim zor şartlarda gazeteciliğe devam ediyor. Her tutuklama vakası bağımsız muhalif medyanın biraz daha zora girmesi demek.

Bilindiği üzere özel ilgi alanlarımdan biri 'göç ve mülteci' haberciliği. Bu konuda kaleme aldığım yüzlerce haber ve makalem yayınlandı. Çeşitli ödüllere layık görüldüm. Göç alanında yayınlanmış 5 kitabım bulunuyor. Son kitabım "Göç ve belediyeler" üzerine yaptığım imza günleri, seminer ve söyleşilere dair randevu notlarım da suçlamalar arasında var. En büyük üzüntüm başta Suriyeli işçiler olmak üzere göç haberciliğinden uzak kalmak. Çünkü mültecilerin her zamankinden çok biz gazetecilere ihtiyacı var. Onlar toplumun dezavantajlı grubu içindeler. Cezaevinde sağlığımız ve moralimiz yerinde. TV'den arkadaşım Elif Akgül de Bakırköy Kadın Cezaevi'ne kondu. Burada maalesef İLKE TV'yi ve TELE 1'i izleyemiyoruz. Oysa çalıştığımız kanalı izleyebilme hakkımız olmalı. Burda her gün 3 gazete hakkımız var. Bizim koğuştaki Hürriyet, BirGün ve Karar gazetelerini alıyor ama bu sınır biz gazetecilerin medya takibini zorlaştırıyor. Bir diğer sorun ise göç ve medya üzerine yeterli kaynak kitabımız yok .

Son olarak basın meslek örgütlerinin verdiği destek bizlere moral oldu. Tutuklu bulunan gazetecilerin, özgürlüğe ve haberciliğe ulaşması için sürekli dayanışma ve farkındalık yaratmak elzem. Dayanışmasını eksik etmeyen herkese sıcak selamlar. Gazetecilik Suç Değildir! Kalemi yere düşürmeden yola devam...

Fotoğraf: Fatoş Erdoğan

IV. SALDIRILAR VE CEZASIZLIK

2024-2025 döneminde de gazeteciler, can güvenliklerine yönelik ciddi tehditlerle karşılaştılar. Son bir yılda özellikle Sinan Ateş cinayeti davasını takip eden gazeteciler, MHP (Milliyetçi Hareket Partisi) lideri Devlet Bahçeli ve Ülkü Ocakları üyeleri tarafından ölümle tehdit edildi. 31 Mart Yerel Seçimleri sonrasında yükselen siyasi gerilim içerisinde ulusal-yerel fark etmeksizin gazeteciler, kamusal-özel alan ayırt edilmeksizin saldırılara maruz kaldı.

Nisan 2024'te Van Büyükşehir Belediye Başkanı seçilen Abdullah Zeydan'a mazbatasının verilmemesi ve Mart 2025'te İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınıp tutuklanmasını takip eden günlerde ise gazeteciler polis şiddetinin açık hedefi oldu.

20 Aralık 2024 tarihinde Suriye'nin kuzeyinde gazeteciler Nazım Daştan ve Cihan Bilgin'in içinde bulunduğu ve üzerinde 'press' yazılı aracın silahlı insansız hava aracıyla düzenlenen saldırıda öldürüldüğü açıklandı.

Bu başlıkta, öncelikle son bir yılda gazetecilere yönelik fiziksel ve sözlü saldırılar sayısal verilerle aktarılacak, devamında ise cezasızlığa sürüklenen faili meçhul gazeteci cinayetlerine ve gazetecilere yönelik saldırılara dair devam eden yargılamalar hakkında son bir yılda yaşanan güncel gelişmeler aktarılacak.

Elimize ulaşan verilere göre¹⁷ sadece son bir yılda en az,

- **56 gazeteci** fiziksel saldırıya uğradı.
- **90 gazeteci** sözlü olarak tehdit edildi.
- **3 basın** kurumuna yönelik saldırı düzenlendi.
- **3 basın** kurumu hedef gösterildi.

Basına yönelik saldırıların artmasının en büyük nedeni, hiç kuşkusuz cezasızlık politikası. Gazetecilere yönelik saldırı davalarının sürüncemede bırakılması, zamanaşımına sürüklenmesi ve failerin tespit edilmemesi bu politikanın başlıca pratikleri.

Geçtiğimiz yıllarda Musa Anter davasının zamanaşımı gerekçesiyle düşürülmesi, Cemal Kaşıkçı davasının Suudi Arabistan'a devredilmesi, Uğur Mumcu ve Hrant Dink cinayetlerinin arkasındaki "tuğlalar"ın geçen bunca zamana rağmen çekilmemesi; potansiyel failleri cesaretlendiriyor.

2019-2020 döneminde, özellikle Cumhuriyet'i eleştiren, Yeniçağ Gazetesi köşe yazarı Yavuz Selim Demirağ gibi çok sayıda gazeteci ve TV yorumcusuna yönelik saldırıların ise münferit vakalar değil sistematik ve örgütlü bir hareketin sonucu olduğu yönündeki iddiaların¹⁸ araştırılması gerekiyor.

Son bir yıllık süreçte görülen gazeteci cinayeti ve gazetecilere yönelik saldırı davalarına bakacak olursak,

A. Hrant Dink Cinayeti Davaları

19 Ocak 2017'de katledilen Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in cinayetine aydınlatılması çabası devam ediyor. Davada bugüne kadar pek çok kişi yargılandı ancak cinayete giden süreçte yer alanlar, Dink'i hedef haline getirenler halen yargılanmadı.

Dink cinayeti davası üç koldan devam ediyor. 2021 yılında ana davada karar verilmiş¹⁹, karara yapılan itiraz ise Yargıtay tarafından 2023 yılında sonuçlandırılmıştı. Bu kararla beraat ve onama kararları onanırken, 15 kamu görevlisi sanık hakkındaki karar bozulmuştu. Yargıtay kararı sonrasında Dink ailesinin avukatları, yaşam hakkı ile hakikati bilme hakkı ihlali gerekçeleriyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu ve yeniden yargılama talep etti. Ancak başvuru henüz neticelendirilmedi²⁰. Bozma kararı sonrası 5 Eylül 2023'te başlayan yeniden yargılamada 7 Şubat 2025'te karar çıktı ve dokuz sanık hakkında "Anayasayı ihlal" suçundan müebbet hapis cezasına ve "kasten tasarlayarak öldürme" suçundan" değişen miktarlarda hapis cezalarına hükmedildi.

"Talebimiz; sınırları, bu ülkenin her siyasi döneminde yeniden belirlenmeyen bir yaklaşımla maddi gerçeğin tüm yönleri ile açığa çıkarılmasına dair karar verilmesi idi ancak 7 Şubat'ta verilen karar, kesinlikle bu cinayetin tüm yönleriyle açığa çıkarıldığı, cinayette sorumluluğu olan tüm kişilerin cezalandırılmış olduğu anlamına maalesef gelmemektedir" açıklaması yapan Dink Ailesi avukatları eksik soruşturma ve kovuşturma gerekçesiyle bu karara itiraz edeceklerini bildirdi²¹.

¹⁷ Saldırı verilerinin detaylarına **EK**'ten ulaşabilirsiniz.

¹⁸ T24, "Ayşe Ateş, 'MHP'nin talimatıyla yaptırdı' demişti: İşte Sinan Ateş döneminde dövdürülen gazeteciler" <https://t24.com.tr/haber/ayse-ates-mhp-nin-talimatıyla-yaptirdi-demisti-iste-sinan-ates-doneminde-dovdurulen-gazeteciler,1172663>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

¹⁹ TGS 2020-2021 Basın Özgürlüğü Raporu, s. 79-80. <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2021/05/2020-2021-BASIN-%C3%96ZG%C3%9CRL%C3%9C%C4%9E%C3%9C-RAPORU.pdf> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²⁰ Agos, "Dink Ailesi avukatları Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu" <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/28921/dink-ailesi-avukatları-anayasa-mahkemesi-ne-basvurdu> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²¹ Agos, "'Cinayetin kim veya kimler tarafından karara bağlandı' açığa çıkarılmadı" <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/31929/cinayetin-kim-veya-kimler-tarafından-karara-baglandigi-aciga-cikarilmadi> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

Davanın diğer kolu ise ana davada verilen 2021 tarihli kararla mahkeme tarafından yapılan suç duyuruları üzerine açıldı. 2023'te hazırlanan iddianame ile açılan bu yeni davada, aralarında Erhan Tuncel, Ramazan Akyürek, Yasin Hayal ve Ali Fuat Yılmaz'ın da bulunduğu 11 sanık hakkında, "Anayasayı ihlal", "örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek" ve "kasten öldürme" gibi suçlardan ceza istendi. Kasım 2023'te tahliye olan Samast hakkında, "silahlı terör örgütüne üye olmamakla birlikte silahlı terör örgütü adına suç işlemek" iddiasıyla açılan dava ise fiili ve hukuki irtibat bulunduğu gerekçesiyle bu davayla birleştirildi²². Davanın 12 Haziran 2024'te görülen duruşmasında savcı mütalaasını sundu. 16 Ekim 2024 tarihinde görülen duruşmada esas hakkındaki mütalaaya karşı son savunmalar yapıldı. 10 Ocak 2025 tarihinde davada karar açıklandı. Mahkeme; Ahmet İskender, Erhan Tuncel, Yasin Hayal, Tuncay Uzundal, Zeynel Abidin Yavuz ve Ersin Yolçu ile tetikçi Ogün Samast hakkındaki "silahlı terör örgütüne üye olmamakla birlikte silahlı terör örgütü adına suç işlemek" suçlamasının zamanaşımından düşürülmesine; firari sanıkların dosyasının ayrılmasına; dönemin Emniyet İstihbarat Daire Başkanı Ali Fuat Yılmaz'ın ve Emniyet İstihbarat Dairesi C Şube Müdürü Ramazan Akyürek hakkında "Anayasayı ihlal" suçundan müebbet hapis cezasına çarptırılmasına karar verdi. Dönemin Trabzon TEM şube müdürlüğü görevlisi Adem Sağlam'ın "Anayasayı ihlal" ve "ihmali davranışla kasten öldürme" suçlamaları yönünden beraatine, "örgüt üyeliği" suçundan ise 6 yıl 10 ay 15 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildi. Haklarında düşme kararı verilen sanıkların yurt dışı çıkış yasağının karar kesinleşinceye kadar devamına hükmedildi²³.

Son olarak 2021 yılında ana davadan dosyası ayrılan, aralarında Fethullah Gülen, Adem Yavuz Arslan, Ekrem Dumanlı ve eski savcı Zekeriya Öz'ün de olduğu sanıklar yönünden devam eden yargılamada²⁴ yakalama kararının infazı bekleniyor. Bu süreçte Gülen vefat ettiği için dosya kendisi yönünden düştü.

B. Uğur Mumcu Cinayeti Davası

24 Ocak 1993'te gazeteci Uğur Mumcu'nun aracına bomba yerleştirerek ölümüne neden olan kişi olarak gösterilen ve Interpol aracılığıyla arandığı iddia edilen, "Anayasayı ihlal" suçlamasıyla yargılanan Oğuz Demir hakkındaki dava, Ankara 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam ediyor. Demir'in, gazeteci Ahmet Taner Kışlalı'nın 1999 yılında bombalı saldırıda öldürülmesi dâhil, 17 cinayet ve eylemin sorumlusu olduğu düşünülüyor²⁵.

30 Mayıs 2024'te görülen duruşmada Uğur Mumcu ailesinin avukatları sundukları dilekçeyle mahkemeden, soruşturmanın genişletilmesi ve iddianamede yer almayan delillerin incelenmesini talep etti. Uğur Mumcu'nun eşi Güldal Mumcu'nun İçişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Aktaş ile görüştüğü, bu görüşmede Aktaş'ın; Demir'in İran'da olduğu, Çeçenistan'da da görüldüğü ve ailesini de yurtdışına çıkardığına yönelik istihbarat bilgilerinin olduğu yönünde bilgi verdiğinin aktarıldığı dilekçede; konuya ilişkin Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Milli İstihbarat Teşkilatı'na müzekkere yazılması talep edildi. Ayrıca dilekçede, dönemin Emniyet Müdürü ve eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın da dinlenmesi istendi. Duruşma sonunda mahkeme, Mumcu cinayetinin araştırılması için İran İslam Cumhuriyeti'yle ortak komisyonun kurulup kurulmadığına yönelik Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'na yazı gönderilmesine karar verdi. Demir'in ailesinin yurtdışına çıkışına ilişkin bilgilerin de Emniyet'ten istenmesine karar verildi. Mahkeme, Ağar'ın dinlenmesi talebinin gerekli belgelerin gelmesinin ardından karara bağlanmasını kararlaştırdı²⁶.

²² TGS 2023-2024 Basın Özgürlüğü Raporu, s. 26 <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2024/05/TGS-BASIN-OZGURLUGU-RAPORU-TAM-METIN.pdf> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²³ Agos, "Samast hakkında zamanaşımı karar verildi, Yılmaz ve Akyürek müebbet hapis cezasına çarptırıldı" <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/31712/samast-hakkinda-zamanasimi-karari-verildi-yilmazer-ve-akyurek-muebbet-hapis-cezasina-carptirildi> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²⁴ Agos, "Dink Cinayeti: Dosyası tefrik edilenler yargılanıyor" <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/29080/dink-cinayeti-dosyasi-tefrik-edilenler-yargilaniyor> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²⁵ Bianet, "Gün gün üç aylık medya/ ifade özgürlüğü ihlalleri (Tam Metin)" <https://bianet.org/haber/gun-gun-uc-aylik-medya-ifade-ozgurlugu-ihlalleri-tam-metin-290411> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²⁶ Bianet, "Gün gün üç aylık medya/ ifade özgürlüğü ihlalleri EKİM-KASIM-ARALIK 2024 (TAM METİN)" <https://bianet.org/haber/gun-gun-uc-aylik-medya-ifade-ozgurlugu-ihlalleri-303454> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

16 Ocak 2025'te görülen duruşmada, Mumcu ailesinin avukatlarından Turgut Kazan, Güldal Mumcu'nun Ağar ile görüşmesini aktararak Mumcu'nun 'önümüze sürekli duvar örülüyor' demesine karşılık, Ağar'ın 'bir tuğlayı çeksek duvar yıkılır' dediğini hatırlattı. Kazan, "Ağar neler olduğunu biliyor ama vatan için yapıldığını düşündüğünden dolayı 'tuğlayı çekemem' diyor. Ağar'ın her şeyin başında olduğu Susurluk Raporu'nda da anlaşıyor. Ayrıca Oğuz Demir'i de kurtarma girişimlerini biliyoruz. Türkiye'de olduğu zamanları da biliyoruz. Ama o dönem bir şey yapamadık. Mehmet Ağar'ın dinlenmesi talebini kabul edin, her şeyi öğrenelim" diye konuştu. Mahkeme, ara kararında Mumcu ailesinin taleplerini kabul ederek, dönemin Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar'ın bir sonraki duruşmada tanık olarak dinlenmesine ve sanık Oğuz Demir'in ve ailesinin Türkiye'de yaşayıp yaşamadığına ilişkin fiili araştırma yapılması için Emniyet Genel Müdürlüğü'ne müzekkere yazılmasına karar verdi. Mahkeme davanın bir sonraki duruşmasını 12 Mayıs 2025 saat 09.30'a erteledi²⁷.

C. Yavuz Selim Demirağ'a Saldırı Davası

Yeniçağ Gazetesi yazarı Yavuz Selim Demirağ, 10 Mayıs 2019 gecesini katıldığı bir televizyon programından sonra uğradığı sopalı saldırıda ağır yaralanmıştı. Üç buçuk yıl sonra hazırlanan iddianame ile altı kişi hakkında 'silahla kasten yaralama, tehdit ve hakaret' suçlarından asliye ceza mahkemesinde dava açıldı. Demirağ ve avukatının eylemin basit yaralama değil insan öldürmeye teşebbüs olduğu gerekçesiyle davanın ağır cezada görülmesi yönündeki itirazları netice verdi. Üç yıla yaklaşan yargılama sonucunda 12 Haziran 2024 tarihinde Ankara 36. Ağır Ceza Mahkemesi altı sanığı "kasten yaralama ve tehdit"ten dokuz yıl hapse mahkum etti²⁸.

D. 2021 Gezi Anmasında Gazetecilere Yönelik Polis Şiddetine Takipsizlik

Gezi Parkı direnişinin 9. yıldönümünde 31 Mayıs 2022'de Taksim TMMOB önündeki eylem sırasında Halk TV'den Erdiñ Yılmaz ve Ozan Demiriz, Tele 1 TV muhabiri Engin Açar ve kameraman Umutcan Yitük, Gazete Fersude muhabiri Hayri Tunç, Dokuz8 Haber muhabiri Fatoş Erdoğan, Karşı Mahalle muhabiri Sezgin Kartal'ın aralarında bulunduğu gazeteciler polis koridoruna alınarak darp edildi, hedef gözetilerek yüzlerine biber gazı sıkıldı. Gazeteciler hakarete ve tehdide maruz kaldılar. Evrensel'den Meltem Akyol, BirGün'den Gökay Başcan, Halk TV'den Ozan Demiriz, Flash Haber TV'den Dilan Polat, Nil Derin Aydoğdu ve Sevdâ Doğan ise ters kelepçeli şekilde gözaltına alındı ve saatlerce bu şekilde bekletildiler. TGS'nin 2022 yılında yapılan suç duyurusu üzerine açılan soruşturmada İstanbul Valiliği tarafından soruşturma izni verilmemiş, yapılan itiraz üzerine karar kaldırılmıştı²⁹.

Alınan karar üzerine devam eden soruşturma neticesinde ise 2 Mayıs 2024 tarihinde takipsizlik kararı verildi. Kararda şüpheli polis memurlarının müştekilere yönelik eylemlerinin yasa ile verilmiş zor kullanma yetkisinin kullanılması şeklinde geliştiği, müştekilerdeki basit yaralanmaların bu nedenle oluşabileceğinin değerlendirildiği, olaylara ilişkin olarak sunulan kamera görüntülerinde müştekilerin basın mensubu olduğunu gösterir herhangi bir kart ya da başkaca bir işaretin bulunmadığı iddia edildi. Bu nedenle basın mensubu olup olmadığını bilmedikleri birtakım müştekiler yönünden onları da alandan çıkarmaları şeklinde gerçekleşen eylemlerinde kast yokluğundan iş ve çalışma hürriyetinin ihlali ve görevi kötüye kullanma suçunun unsurlarını oluşturmayacağı belirtildi.

Karara, TGS Hukuk Birimi tarafından itiraz edildi.

²⁷ T24, "Umut Davası | Eski Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar dinlenecek; sanık Oğuz Demir'e ilişkin fiili araştırma yapılacak" - Cengiz Anıl Bölükbaşı https://t24.com.tr/haber/umut-davasi-eski-emniyet-genel-muduru-mehmet-agar-in-dinlenilmesi-ve-sanik-oguz-demir-e-iliskin-arastirma-talebi-karara-baglanacak,1210655#google_vignette (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²⁸ 12punto, "Gazeteci Yavuz Selim Demirağ'a sopalı saldırıya hapis cezası: 'Sinan Ateş cinayetiyle bağlantısı var', Müyesser Yıldız, https://12punto.com.tr/gundem/gazeteci-yavuz-selim-demiraga-sopali-saldiriya-hapis-cezasi-sinan-ates-cinayetiyle-baglantis-i-var-40645#google_vignette (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

²⁹ 2022-2023 TGS Basın Özgürlüğü Raporu, s. 11-12. <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2023/05/TGS-Basin-Ozgurlugu-Raporu-2022-2023.pdf> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

E. Azim Deniz'e Silahlı Saldırıya Takipsizlik

Deniz Postası Gazetesi ile Anadolu TV sahibi Azim Deniz 5 Şubat 2024 sabahı evinden çıktığı sırada silahlı saldırıya uğramıştı. Deniz'i bacağından ve karnından yaralayan saldırgan, Yozgat'ın Sorgun ilçesinde yakalanmıştı. Saldırgan Adem T., dört aylık tutukluluktan sonra "kaçma şüphesi bulunmadığı" gerekçesiyle Kayseri 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından serbest bırakıldı. Kayseri Başsavcılığı, Adem T. hakkında "kasten öldürmeye teşebbüs" ile "ruhsatsız ateşli silah ve mermi satın alma, taşıma veya bulundurma" suçlamasıyla iddianame hazırladı³⁰.

F. Deniz Önal'a Yumruklu Saldırı Davası

3 Ekim 2022 tarihinde Tekirdağ'da yayın yapan Şarköy'ün Sesi editörü Deniz Önal, İçişleri Bakanlığının soruşturma izni verdiği bir usulsüzlük dosyasını haberleştirdiği için CHP'den Şarköy Belediye Başkanı seçilen Alpay Var'ın ağabeyi Alper Var'ın yumruklu saldırısına uğramıştı. Gazetenin imtiyaz sahibi babası Yakup Önal da ölümlle tehdit edilmişti. Yapılan yargılama neticesinde 27 Ocak 2025 tarihinde Şarköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi, Var'ı kasten yaralama, hakaret, tehdit ve mala zarar verme suçlarından 8 ay 19 gün hapis ve 7 bin 500 TL adli para cezasına mahkum etti³¹.

G. Yaman Kaya'ya Saldırı Davasında Beraat

Başka Gazete haber sitesi Genel Yayın Yönetmeni Yaman Kaya, 13 Kasım 2023'te trafikte seyahat halindeyken silahlı saldırıya uğramıştı. 8 Mayıs 2024'te görülen ilk duruşmada dinlenen sanıklar, Kaya'yı tanımadıklarını savunarak suçlamaları reddetti. Savcılık ifadesinde sanıkları teşhis eden tanık R.Y. de ifadesini değiştirerek sanıkları teşhis edemeyeceğini söyledi. Kaya'nın avukatı Dilan Firik Akkuş, duruşma çıkışı yaptığı açıklamada, "Dosya kapsamında mevcut delil durumu, somut delil durumu, HTS kayıtları, PTS görüntüleri sanıkların birebir bu eylemi gerçekleştirdiklerini, sanıkların orada oldukları, sanıkların iştirak iradesiyle bu eylemi işledikleri kanıtlanmışken ilk celseden sanıkların tahliye kararı verilerek serbest bırakılmasını biz hukuken anlamış değiliz" dedi. Bursa 6. Ağır Ceza Mahkemesi, "kasten öldürmeye teşebbüs"ten tutuklu yargılanan sanıklar Zülküf B. ve Sedat M'yi tahliye etti³². Yargılamanın ikinci duruşması 2 Ekim 2024'te görüldü. Dinlenen tanıklar emniyet ifadelerini değiştirdi. Mütalaasını sunan savcı, alınan swap (elde kalan kurşun izi) örneklerinde herhangi bir emareye rastlanmadığı, olayı bizzat gerçekleştiren kişiyi gören ve teşhis eden görgü tanığının bulunmadığı, sanıkların üzerine atılan suçları işlediğine dair inandırıcı bir delilin olmaması gerekçesiyle sanıkların beraat etmesini talep etti. Mahkeme heyeti, delil yetersizliğinden dolayı sanık Zülküf B. ve Sedat M.'nin beraatine karar verdi. Gazeteci Kaya'nın avukatı Akkuş, karara itiraz edeceklerini ve İstinaf Mahkemesi'ne taşıyacaklarını söyledi. Kararı yorumlayan gazeteci Yaman Kaya, "Bursa'yı yağmalayan rant çeteleriyle sonuna kadar mücadele etmeye devam edeceğiz. Demek ki bu saldırı neticesinde ölseydim delil yetersizliğinden faili meçhul kalacaktım. Yazdığım imar yolsuzluklarının hepsinin delili var ama bana saldıranlar delil yetersizliğinden serbest kaldı. Hala neredeyse her gün yazılarımdan dolayı tehdit ediliyorum" diye konuştu³³.

³⁰ Bianet, "Gazeteciye silahlı saldırıda fail 4 ayda serbest", Hikmet Adal, <https://bianet.org/haber/gazeteciye-silahlı-saldırıda-fail-4-ayda-serbest-296116> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

³¹ Bianet, "Yaralama, hakaret, tehdit ve mala zarar: Bu suçların toplamı 8 ay 19 gün hapis ve 7 bin 500 TL", Hikmet Adal, https://bianet.org/haber/yaralama-hakaret-tehdit-ve-mala-zarar-bu-suclarin-toplami-8-ay-19-gun-hapis-ve-7-bin-500-tl-303986#google_vignette (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

³² Artı Gerçek, "Gazeteci Yaman Kaya'ya silahlı saldırı davasında sanıklara tahliye: 'Mücadelemizden asla vazgeçmeyeceğiz'", Ezgi Bulut, <https://artigercek.com/emek/gazeteci-yaman-kaya-ya-silahlı-saldırı-davasinda-sanıklara-tahliye-mucadelemizden-asla-vazgecmeyecegiz-303783h> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

³³ Gazete Duvar, "Bursa'da gazeteciye silahlı saldırı davası: Sanıklar beraat etti" <https://www.gazeteduvar.com.tr/bursada-gazeteciye-silahlı-saldırı-davası-sanıklar-beraat-etti-haber-1724686> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

H. Murat Ağirel için Ölüm İhalesi

Gazeteci Murat Ağirel, sosyal medyada, kendisine yönelik bir ‘cinayet ihalesi’ açıldığını paylaştı. 4 Eylül’de İzmir’de, iki kişi gözaltına alındı. Emniyet Genel Müdürlüğü, “*Son günlerde çeşitli sosyal medya platformlarında yer alan ve organize suç örgütü lideri Mahsun Kuruçay’ın, Gazeteci Murat Ağirel’e silahlı saldırı gerçekleştireceğine yönelik iddialar içeren görüntüler ile ilgili İstihbarat Başkanlığımızca yürütülen çalışmalarda; videolarda bulunan maskeli şahsın O.Ö., videoları kayda alan şahsın ise Y.K. olduğu tespit edilmiştir*” açıklamasını yaptı. Kişilerle birlikte üç tabanca, bir miktar uyuşturucu madde, dört cep telefonu ve bir tripodun ele geçirildiği bildirildi. O.Ö.’nün 12 ayrı suçlamayla; Y.K.’nin ise iki ayrı suçlamayla şüpheli kaydı olduğu tespit edildi³⁴. Gözaltına alınanlar dört günlük gözaltı sürecinin ardından serbest bırakıldı.

I. Sinan Ateş Haberlerini Yazan Gazetecilere “Kurşunlu” Tehdide Takipsizlik

5 Temmuz 2024’te Ülkü Ocakları Genel Başkan Yardımcısı Burak Kılıç, X hesabından yaptığı paylaşımla gazeteciler İsmail Saymaz, Erk Acarer, Barış Terkoğlu, Alican Uludağ ve Timur Soykan’ı tehdit etti. Kılıç, “Bizler AB ve ABD fonlarının doldurduğu dolma kalemler değiliz, bizler kurşun kalemleriz. Kurşun kalemlerin de bir gün galip geleceğini mutlaka göreceksiniz!” diyordu. Bir milyondan fazla kişi tarafından görüntülenen mesaj, daha sonra silindi³⁵.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, gazeteci Uludağ’ın suç duyurusunda şikâyeteye konu paylaşımında yer alan sözlerin tehdit suçunun yasal unsurlarını taşımadığı gerekçesiyle kovuşturmayla yer olmadığına karar verdi. Uludağ, “Yargı, Sinan Ateş cinayeti haberlerini yazan gazetecilerin kurşunla hedef gösterilmesini tehdit saymadı” diyerek, karara tepki gösterdi³⁶.

Eski Ülkü Ocakları Genel Başkanı Sinan Ateş’in cinayetine ilişkin iddianameye göre Ülkü Ocakları Genel Başkan Yardımcısı Kılıç, cinayet öncesinde Ateş’in evinin önünde keşif yaparak videoları Ateş’i tasarlayarak kasten öldürmeye azmettirme suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan Tolgahan Demirbaş’a gönderdi.

³⁴ Bianet, “Gün gün üç aylık medya/ıfade özgürlüğü ihlalleri TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 2024 (TAM METİN)”, <https://bianet.org/haber/gun-gun-uc-aylik-medya-ifade-ozgurlugu-ihlalleri-300525> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

³⁵ Medyascope, “Ülkü Ocakları Genel Başkan Yardımcısı Burak Kılıç gazetecileri tehdit etti, ardından paylaşımını sildi” <https://medyascope.tv/2024/07/06/ulku-ocaklari-genel-baskan-yardimcisi-burak-kilic-gazetecileri-tehdit-etti-ardindan-paylasimini-sildi/> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

³⁶ Bianet, “Savcılık gazetecilere ‘kurşun göndermeli’ tehdit dosyasını kapattı” <https://bianet.org/haber/savcilik-gazetecilere-kursun-gondermeli-tehdit-dosyasini-kapatti-298926> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

Çok Sayıda Muhalif Yayını Okuyamıyoruz -Elif AKGÜL³⁷

18 Şubat günü sabah 06.04'te evime gelen polisler tarafından gözaltına alındım. Evimde üstünkörü bir arama yapıldı. Üniversiteden beri tuttuğum notlar, gazetecilik hayatım boyunca biriktirdiğim not defterleri incelendi. Metis Yayınları'nın Gezi eylemlerinin birinci yılında çıkardığı "Direniş" ajandasının fotoğrafı çekildi.

İlk geldikleri anda operasyonun büyük olduğunu anladım. İlk aşamada basına yönelik bir operasyon olduğunu sansam da HDK olduğunu Vatan'daki Emniyette öğrendim. Bu süre içinde iş arkadaşımı arayıp, işe gelemeyeceğimi haber vermeme izin verdiler, ancak gözaltında olduğumu söylememe izin vermediler.

Apartmandan çıkışta ve emniyete girişte ters kelepçe yapıldı. En zorlu süreç dört günlük gözaltıydı. İki gün boyunca gizlilik kararı nedeniyle kimseyi göremedik. Yemekler yenilebilir gibi değildi. Işığın sürekli açık olması yorucuydu. Sulh Ceza Hakimliğine çıkarılınca biraz rahatladık.

Tutuklanmaya sevk edildiğimde tutuklanacağımı az buçuk kestirmiştım, o nedenle çok da şaşırtıcı olmadı. Sonrasında cezaevine girişimiz uzun sürdü. Beş saat bekledikten sonra müşahedeye geçtik. İki gün müşahedenin ardından koğuşa geçtik.

Yeni koğuş açıldığı için ilk aşamada hiçbir şey yoktu. Televizyon, masa, sandalye, çay makinesi... Her şeyi sıfırdan almamız gerekti. Televizyon geldiğinde de yayının çok kısıtlı olduğunu gördük. Öyle ki TRT bile çekmiyor. Gazete olarak ancak Basın İlan Kurumu'ndan ilan alanları okuyabiliyoruz. Bu da "çok sayıda muhalif yayını okuyamıyoruz" anlamına geliyor.

İki aydır iddianame bekliyoruz. İmamoğlu protestolarında tutuklananlarla beraber bu sürecin uzayabileceği endişesi hakim. Tutukluluk incelemelerinin zaten bir formalite olduğunu biliyordum, ama yine de bunu ilk elden yaşamak can sıkıcı. İlk girdiğim tutukluluk incelemesinde ben daha beyanda bulunmadan kararın 'Gereği Düşünüldü' kısmının yazılmış olduğunu ekrandan görebildim. Bu da tek başına hem bizim sürecimizin hem de adalet sisteminin hukuki bir sürece dayanmadığını ortaya koyuyor.

Fotoğraf: TGS

V. İNTERNET BASININA YÖNELİK MÜDAHALELER

AYM, geçen yıl norm denetimi kapsamında erişim engelleme kararlarıyla ilgili önemli bir iptal kararına daha imza atmış, 5651 Sayılı Kanun'un 9. maddesini iptal edilmişti. Mahkeme, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yani 10.10.2024 tarihinde yürürlüğe girmesine karar vermişti³⁸. Bu durum 9. madde kapsamında verilen erişim engeli kararlarında sayısal bir düşüşe yol açtı.

Ulaşabildiğimiz verilere göre³⁹ son bir yılda en az,

- **26 site**nin engellenmesine,
 - **90 haber içeriği**nin URL bazında engellenmesine,
 - **38 haber içeriği**nin silinmesine,
 - **3 konu**nun unutulma hakkı kapsamında arama motorlarından ilişkilendirilmemesine,
- karar verildi.

³⁸ TGS 2023-2024 Basın Özgürlüğü Raporu, s. 28 <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2024/05/TGS-BASIN-OZGURLUGU-RAPORU-TAM-METIN.pdf> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

³⁹ İnternet basınına yönelik müdahalelerin detaylarına EK'ten ulaşabilirsiniz.

19 Mart 2025'te İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözüaltına alınmasıyla birlikte sabah saat 07.00'de başlayan ve İstanbul genelini etkileyen bant genişliği daraltması, 42 saat sonra, 21 Mart 2025 saat 01.00 itibarıyla sona erdi. 42 saat boyunca İstanbul'dan X, YouTube, Instagram, Facebook, TikTok, Twitch, Telegram, Signal ve WhatsApp'a erişim sağlanamadı.

Öte yandan son dönemde gazetecilerin sosyal medya hesaplarına yönelik çok sayıda erişim engeli kararına imza atıldı. Metin Cihan, Erk Acarer, Zeynep Kuray, Hasan Sivri, Nisanur Yıldırım ve Emre Orman gibi gazetecilerin yanı sıra bianet, Gazete Yolculuk, Evrensel Gazetesi'nin gençlik eki Genç Hayat, BirGün Gazetesi'nin Ege Bölgesi eki Ege'de BirGün'ün X hesapları erişime engellendi⁴⁰. X, kararlara itiraz ederek AYM'ye başvuruda bulunduğunu duyurdu⁴¹.

VI. BASIN KURULUŞLARINA YÖNELİK MÜDAHALELER

A. RTÜK Müdahaleleri

Bu yıl da RTÜK tarafından medya kuruluşlarına haber ve eleştirel program içerikleri nedeniyle yüksek miktarda para cezası kesildi. Özellikle iktidara yönelik eleştirilerin ağırlıkla cezalandırıldığı, **EK**'te detaylarını sunduğumuz Üst Kurul Kararlarına göre⁴²,

- Basın yayın kuruluşlarına 59 ayrı idari para cezası kararı çıktı ve toplamda yaklaşık 87 milyon TL⁴³ idari para cezası kesildi. Bu cezalardan en yükseği Show TV'ye tek seferde kesilen 11 milyon 883 bin 211 lira oldu. Toplamda en yüksek para cezası kesilen kurum ise yaklaşık 44 milyon TL ile NOW TV oldu.
- Hakkında en fazla ceza kararı çıkan kurum, **14 idari para cezası kararı**yla SZC TV olurken, Tele 1'e **13**, Halk TV'ye **10**, Flash Haber TV'ye **7**, Now TV'ye **6** kez idari para cezası kesildi.
- **5 ayrı kararla toplamda 21 defa** yayın durdurma kararı verildi.
- SZC TV'nin ekranının **10 gün** süreyle karartılmasına karar verildi.

Kararların gerekçelerini incelediğimizde son bir yıllık süreçte RTÜK tarafından gerekçesi yayınlanan 49 karar üzerinden yaptığımız incelemede kararların **yüzde 32,6**'sının 6112 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi "*İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez.*" İlkesi, **yüzde 24,4**'ünün (c) bendi "Hukukun üstünlüğü, adalet ve tarafsızlık esasına aykırı olamaz." ve **yüzde 14,2**'sinin (i) bendi "*Tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini esas almak ve toplumda özgürce kanaat oluşumuna engel olmamak zorundadır; soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberler, soruşturulmaksızın ve doğruluğundan emin olunmaksızın yayınlanamaz...*" ilkesinin; **yüzde 12,2**'sinin (i) bendi "*Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz.*" ilkelerinin ihlali cezalara dayanak yapıldığını görüyoruz.

⁴⁰ <https://ifade.org.tr/engelliweb/sokak-eylemleriyle-ilgili-bilgi-ve-icerik-paylasan-x-hesaplari-erisime-engellendi/>

⁴¹ X, Global Government Affairs, <https://x.com/GlobalAffairs/status/1904865920042045668>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁴² RTÜK kararlarının detaylarına EK'ten ulaşabilirsiniz.

⁴³ Bir kısım RTÜK kararı basına yansımış olmasına karşın gerekçesi açıklanmadığı için parasal değerler yaklaşık olarak hesaplanmıştır.

**Tablo 5: Nisan 2024- Nisan 2025 Arasında
RTÜK tarafından Verilen Para Cezalarının Kurumlar Bazında Dağılımı**

KURUM ADI	KARAR SAYISI	İDARİ PARA CEZASI	YAYIN DURDURMA
SZC	14	7.043.300,00	8 kez yayın +10 gün
TELE 1	13	2.124.278,00	5 kez yayın
Halk TV	10	5.794.764,87	8 kez yayın
Flash Haber TV	7	1.010.703,00	-
Now TV	6	44.375.328,50	-
Akit TV	1	145.558,00	-
Beyaz TV	1	361.195,00	-
Bursa'da Bugün	1	13.532,00	-
CNN	1	1.034.635,00	-
Kanal 3	1	135.860,00	-
Meltem TV	1	135.860,00	-
Show TV	1	11.883.211,00	-
TGRT	1	395.993,00	-
TV100	1	135.860,00	-

- Açık Radyo'nun karasal yayın lisansı RTÜK tarafından resmi olarak iptal edildi⁴⁴. 30 yıla yakındır faaliyet gösteren radyo yayınına son verdi.
- "İnternet ortamından yayın lisansı almadan yapılan yayın hizmetleri" başlıklı 10'uncu maddesi kapsamında Cumhuriyet TV, Ulusal Kanal, Fatih Altaylı ve Nevşin Mengü youtube kanallarına lisans alma zorunluluğu getirildi.
- İstanbul'da iki genç kadının canice katledilmesi, TUSAŞ saldırısı, Narin cinayeti ve son olarak Bolu Grand Kartal yangını olaylarında yayın yasağı getirildi.

⁴⁴ RTÜK, "RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU'NUN 03.07.2024 TARİHLİ TOPLANTISINDA "AÇIK RADYO" YA DAİR ALDIĞI KARARIN DETAYLARINA İLİŞKİN AÇIKLAMA", <https://www.rtuk.gov.tr/radyo-ve-televizyon-ust-kurulu%E2%80%99nun-03072024-tarihli-toplantısında--%E2%80%9Cacik-radyo%E2%80%9D-ya-dair-aldigi-kararin-detaylarina-iliskin-aciklama/4841> (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025).

⁴⁵ Açık Radyo, "Kamuoyuna Duyuru: Açık Radyo'nun Karasal Yayını Kapatılıyor", <https://apacikradyo.com.tr/duyuru/kamuoyuna-duyuru-acik-radyonun-karasal-yayini-kapatiliyor> (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025).

B. Basın İlan Kurumu Müdahaleleri

AYM, 2022 tarihli pilot bireysel başvuru kararında, Basın İlan Kurumu tarafından verilen keyfi ilan ve reklam kesme cezalarının ifade ve basın özgürlüğünü ihlal ettiğine hükmetmişti. Yüksek mahkeme, cezaların dayanağı olan 195 sayılı Basın İlan Kurumunun Teşkiline Dair Kanun'un "Müeyyide" başlıklı 49. maddesinin yapısal sorun teşkil ettiği tespiti ile yeniden düzenlenmesi gerektiğine ve karardan sonra yapılacak başvuruların incelenmesinin bir yıl süreyle ertelenmesine karar vermişti⁴⁶. Ne var ki kararın yayımlanmasının üzerinden üç yılı aşkın zaman geçmesine rağmen bu konuda bir düzenleme yapılmadı. AYM geçtiğimiz yıl verdiği kararla 49. maddeye ilişkin yapısal sorun tespitini yineledi ve basın özgürlüğünü ihlal ettiğine karar verdi⁴⁷.

Öte yandan Evrensel'in resmi ilan alma mücadelesi sürüyor. Eylül 2019'da resmi ilan ve reklam yayınlama hakkı durdurulan Evrensel Gazetesi'nin bu hakkı 2022 yılında tümüyle iptal edilmişti. İstanbul 2. İdare Mahkemesi, Evrensel'in BİK'in iptal kararına karşı açtığı davayı reddetti. İstinaf süreci devam ediyor.

Fotoğraf: TGS

⁴⁶ Karar incelemesi için TGS 2022-2023 Basın Özgürlüğü Raporu <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2023/05/TGS-Basin-Ozgurlugu-Raporu-2022-2023.pdf> s. 42-43. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu 10/3/2022 tarihinde, Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ve diğerleri (B. No: 2016/5903) başvurusu, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2016/5903> (Erişim Tarihi: 04.04.2024).

⁴⁷ bkz. Yargılamalar başlığında Anayasa Mahkemesi kararları bölümünde "AYM Tekrarladı: 49. Madde Yapısal Sorun Teşkil Ediyor"

CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR

Bu Mektuba Cezaevi Yönetimi Tarafından El Konuldu-Öznur DEĞER⁴⁸

7 Şubat'ta gözaltına alındıktan sonra tutuklanan JINNEWS Haber Müdürü Öznur Değer'in TGS için kaleme aldığı mektuba, "Terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olduğu ve örgütün motivasyonunu artıran nedenler içerdiği düşünüldüğünden bu mektubun sakıncalı olduğuna karar verilerek el konuldu" iddiasıyla el konuldu.

Ailesiyle yaptığı telefon görüşmesinde durumu aktaran Değer, el konulan mektubun içeriğine dair şunları söyledi: "Mektupta, tutsak gazetecilerin durumunu yazmıştım, Türkiye'de ne kadar tutuklu gazeteci olduğunu ve basın özgürlüğünü yazmıştım. Hem içerideki gazetecilerin özgürlüğe bakış açılarını hem de dışarıda olan gazetecilerin özgürlüğe bakış açısını ele almıştım. İçeride tutulan tutsak gazetecilerin fiziksel ve düşünsel olarak özgür olabilirken, dışarıda fiziksel olarak özgür olan gazetecilerin her türlü sansüre ve otosansüre maruz kaldığı için aynı zamanda basının tekelleşmesinden kaynaklı özgür olmayacağını yazmıştım."⁴⁹

⁴⁸ Mektup Adresi: Erzincan L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 24002 Gümüştarla, Organize Sanayi Bölgesi Erzincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü/ Erzincan L tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Merkez/ ERZİNCAN

⁴⁹ JINNEWS, "TGS raporu için kaleme alınan mektuba cezaevi engeli!", <https://jinnews.net/TUM-HABERLER/content/view/255814> , (Erişim Tarihi: 23 Nisan 2025).

VII. MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ

Son bir yılda mevzuatımızda çok önemli gelişmeler yaşandı. Bunlardan ilki hiç kuşkusuz iki defa TBMM'ye sunulan ve geri çekilen kamuoyunda 'Etki Ajanlığı' olarak bilinen düzenleme oldu. Bu teklifi takip eden Siber Güvenlik Yasası ise yürürlüğe girdi. Basın Kartı Yönetmeliği ve Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliği'nde de değişiklikler yapıldı ve Tasarruf Tedbirleri Genelgesi yayınlandı.

A. Etki Ajanlığı Yasası Teklifi

Geçtiğimiz yıl gazetecileri en çok tedirgin eden düzenlemelerden biri şüphesiz 'etki ajanlığı' ile ilgili yasa teklifi oldu. İki farklı torba yasa içerisinde sunulan teklif, aldığı tepkiler nedeniyle iki kez geri çekildi.

Suç düzenlemesinin ilk olarak 2024 Mayıs ayında 9. Yargı Paketi taslağının 22. maddesiyle 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 339. maddesinden sonra gelmek üzere eklenmesi önerildi⁵⁰.

Düzenleme dezenformasyon suçu gibi muğlak ifadeler içermesi, özellikle uluslararası medyada çalışan gazetecilerin "etki ajansı" olarak suçlanması riski nedeniyle tepki çekti ve taslaktan çıkarıldı⁵¹.

Ne var ki düzenleme Ekim 2024'te Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 16. maddesi ile tekrar karşımıza çıktı. Teklifte 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa 339. maddesinden sonra gelmek üzere "Devletin güvenliği veya siyasal yararları aleyhine suç işleme" başlığıyla aşağıdaki şekilde 339/A maddesi eklenmesi öngörülüyordu⁵². Teklifin 16. maddesiyle eklenmesi öngörülen suç düzenlemesi şöyleydi:

"(1) Bu Bölümde düzenlenen suçları oluşturmak kaydıyla, Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işleyenler hakkında üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir. Fail hakkında hem bu suçtan hem de işlediği ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur.

(2) Fiil, savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise faile sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suçun, millî güvenlik açısından stratejik önemi haiz birimler ile proje, tesis ve hizmetleri yerine getiren kurum ve kuruluşlarda görev yapanlar tarafından işlenmesi halinde verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçtan dolayı kovuşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır."

⁵⁰ "Diğer faaliyetler

"Madde 339/A- (1) Bu bölümde düzenlenen suçları oluşturmak kaydıyla, Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda;

a) Türk vatandaşları veya kurum ve kuruluşları ya da Türkiye'de bulunan yabancılar hakkında araştırma yapan veya yaptırımlar,

b) Türkiye'de suç işleyenler, hakkında, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir. Fiilin, bu bölümde düzenlenen suçlar dışında başka bir suç oluşturması halinde hem bu suçtan hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur.

(2) Fiil, savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise faile sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suçun, millî güvenlik açısından stratejik önemi haiz birimler ile proje, tesis ve hizmetleri yerine getiren kurum ve kuruluşlarda görev yapanlar tarafından işlenmesi halinde verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçtan dolayı kovuşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır." Anka, "9. YARGI PAKETİ TASLAĞINA ANKA HABER AJANSI ULAŞTI: İŞTE "ETKİ AJANLIĞI" DÜZENLEMESİNİN AYRINTILARI", Esra Tokat, https://ankahaber.net/haber/detay/9_yargi_paketi_taslagina_anka_haber_ajansi_ulasti_iste_etki_ajanligi_duzenlemesinin_ayrintilari_179456 (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁵¹ Medyascope, "Etki ajanlığı düzenlemesi 9. Yargı Paketi'nden çıkarılıyor", Özgecan Özgenç, <https://medyascope.tv/2024/06/13/etki-ajanligi-duzenlemesi-9-yargi-paketinden-cikariliyor/>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁵² Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y3/T2/WebOnergeMetni/3aca4b31-1380-4c71-8a85-658f4dd61a19.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

Düzenleme TBMM Adalet Komisyonu'nda kabul edildi⁵³. Teklif özellikle basın meslek örgütleri tarafından tepkiyle karşılandı. TGS'nin de aralarında yer aldığı Medya Dayanışma Grubu üyesi on örgüt yayınladığı basın açıklamasıyla yasanın, iktidar eleştirisini bastırmak ve gazetecilik faaliyetlerini hukuki belirsizliklerle dolu bir alan içine itmek amacıyla oluşturulduğuna dikkat çekti. Açıklamada "etki ajanlığı" kavramının ceza kanununa eklenmesinin, basın özgürlüğünü ciddi bir tehdit altına sokan bir adım olduğunu, "iç ve dış siyasal yararlar aleyhine", "yabancı organizasyon" ve "savaş etkinliği" ifadelerinin getirdiği muğlaklık, bu düzenlemenin her türlü gazetecilik faaliyeti üzerinde baskı oluşturma potansiyeli taşıdığına işaret edildi. Medya Dayanışma Grubu tarafından bu düzenlemenin, gazetecilerin mesleklerini icra ederken her an "etki ajanı" olarak damgalanma riski ile karşı karşıya kalacakları bir ortam yaratacağı vurgulandı⁵⁴.

11 Kasım'da TBMM Genel Kurulu'ndan geçen teklifte 'etki ajanlığı' düzenlemesi yer almadı. 13 Kasım 2024'te CHP Milletvekili Murat Emir, düzenlemenin mevcut tekliften geri çekildiğini açıkladı⁵⁵. Ancak muhalefetin de görüşü alınarak hazırlanacak yeni düzenlemenin, bütçe görüşmeleri sonrasında sunulacağı iddia edildi⁵⁶.

İktidarın düzenleme konusundaki ısrarının sürüp sürmeyeceği önümüzdeki süreçte görülecek ancak "etki ajanlığı" yasalaşmasa da uygulanmaya başladı. Menajer Ayşe Barım'ın 2013 yılı Gezi döneminde "olayları planlayan, örgütleyen ve yönlendiren, iradesi sorularak bu yönde kendisinin karar bildirerek yön verici ve belirleyici kişilerden olduğu" iddia edildi. "*Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüse yardım etmek*" ile suçlanan Barım'ın sevk yazısında ayrıca "*etki ajanlığı amacı itibarıyla ve kastını ortaya koyması açısından dikkate değer olduğu*" ifadesi de kullanıldı⁵⁷. Bu durum etki ajanlığı teklifinin birincil risk grubu olan gazeteciler açısından da oldukça endişe yarattı.

B. Siber Güvenlik Yasası

Gazeteciler 2022'de Dezenformasyon Yasası, 2024'te iki defa Etki Ajanlığı Yasa Teklifi devamında ise Siber Güvenlik Yasası ile yeni bir kuşatma ile karşı karşıya kaldı. Yasa teklifi, 10 Ocak 2025 Çalışan Gazeteciler Günü'nde TBMM'ye sunuldu.

Meclise sunulan teklifin 16. maddesinin 5. fıkrasına göre "*Siber uzayda veri sızıntısı olmadığı halde veri sızıntısı yapılmış gibi bu yönde algı oluşturmak suretiyle kurumları veya şahısları hedef almaya yönelik faaliyet yürütenlere iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir*" düzenlemesi yapılmak istendi. Milli Savunma Komisyonu aşamasında "*algı oluşturmak*" ifadesi "*veri sızıntısı yapılmış gibi içerik oluşturma*" şeklinde değiştirildi.

Yine teklifin 8. maddesinin 5. fıkrası ile, "*gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Siber Güvenlik Başkanının yazılı emri ile konutta, işyerinde ve kamuya açık olmayan kapalı alanlarda arama yapılması ve kopya çıkarma ve el koyma işlemi gerçekleştirilmesi*" teklifi özellikle gazetecilerin veri güvenliğini ve haber kaynaklarının gizliliğini tehdit eder boyuttaydı.

Teklifte dair TGS tarafından yapılan açıklamada "*Gazeteciliği ve halkın haber alma hakkını hedefe koyan bu düzenlemeyi kabul etmiyoruz. Gazetecileri düşman; gazeteciliği suç olarak gören bu anlayışın karşısındayız*" denildi⁵⁸.

⁵³ BBC, "'Etki ajanlığı' yasa teklifi komisyonunda kabul edildi, gazeteciler kaygılı", <https://www.bbc.com/turkce/articles/ceq5ex7wrzo>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁵⁴ TGS, "Etki ajanlığı düzenlemesi basın ve ifade özgürlüğüne açık bir saldırıdır!", <https://tgs.org.tr/etki-ajanligi-duzenlemesi-basin-ve-ifade-ozgurlugune-acik-bir-saldiridir/>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁵⁵ <https://x.com/muratemirchp/status/1856658509779107908>

⁵⁶ BBC, "Noterlik Yasa Teklifi TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi, 'etki ajanlığı' düzenlemesi metinden çıkarıldı", <https://www.bbc.com/turkce/articles/cy7de56mmz6o>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁵⁷ BBC, "Ayşe Barım'ın tutuklanmasıyla gündeme gelen 'etki ajanlığı' nedir?", <https://www.bbc.com/turkce/articles/c1lv828e039o>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁵⁸ TGS, "Gazeteciliği hedef almaktan vazgeçin!"-<https://tgs.org.tr/gazeteciligi-hedef-almaktan-vazgecin/>, (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

Komisyon aşamasından sonra TBMM Genel Kurulu'nda görüşülen tekliften, 8. madde 5. fıkradaki başkanın yetkisi çıkarıldı. Ne var ki 16. madde 5. fıkradaki suç düzenlemesi birkaç ufak değişiklik dışında kabul edilerek şu şekilde yasalaştı:

“(5) Siber uzayda veri sızıntısı olmadığını bildiği halde halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak ya da kurumları veya şahısları hedef göstermek amacıyla siber güvenlikle ilgili veri sızıntısı olduğuna yönelik gerçeğe aykırı içerik oluşturanlara veya bu maksatla bu içerikleri yayanlara iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.”

Düzenleme 19 Mart 2025 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi⁵⁹.

C. Basın Kartı Yönetmeliğinde Değişiklik

6 Haziran 2024 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikle⁶⁰ Basın Kartı Yönetmeliği'nin birkaç maddesinde değişiklik yapıldı.

Yönetmeliğin 14. maddesine eklenen son fıkra ile sürekli basın kartı sahibi olmak için medya mensupları için aranan en az on sekiz yıllık mesleki hizmet ve enformasyon görevlileri için on sekiz yıl basın kartı taşıma şartına dair sürelerin hesabında serbest basın kartı taşınan dönemlere ait toplam sürenin en fazla yirmi dört ayının dikkate alınacağı düzenlendi.

23. maddede yapılan değişiklikle Anadolu Ajansı'nda basın kartı alabilecek unvanlara dair değişiklik yapıldı. AA'da 'haber alanında çalışmayanlara basın kartı verilmez' düzenlemesi eklendi. Madde 24'te yapılan değişiklikle haber ve fotoğraf ajanslarında basın kartı alabilecek unvanlar ve kontenjanlar düzenlemesindeki 15 günlük aralıklarla yayınlanma şartı kaldırıldı. 25. maddeye TRT'de haber alanında çalışmayanlara basın kartı verilmez düzenlemesi eklendi. Özel radyo ve televizyonlarda basın kartı alabilecek unvanlara dair düzenleme içeren 26. maddedeki 'özel' ifadesi kaldırıldı ve fotoğrafçıların da basın kartı alabilmesinin önü açıldı.

D. Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliğinde Değişiklikler

Son bir yılda Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliği'nde üç defa değişiklik yapıldı. Bunlardan ilki olan 19 Eylül 2024 tarihinde yapılan değişiklik⁶¹ ile gazetelerin basılı nüshalarının Basın İlan Kurumu şubelerine teslim yükümlülüğüne dair iki günlük süre üç güne çıkarılması oldu. 1 Ekim 2024'ten geçerli olmak üzere internet haber sitelerinin günlük asgari ziyaretçi trafik bilgileri yarı oranda düşürüldü ve 1., 2., 3., 4. ve 5. Kategorilerde yer alan internet haber sitelerinin ziyaretçilerinin günlük ortalama sayfada kalma süresi en az 1 dakikadan 30 saniyeye; Genel Kategoride ise en az 2 dakika olma şartı 1 dakikaya düşürüldü⁶². 67 maddede yapılan değişiklikle kategorilerine ait asgari fikir işçisi sayısının en az 2 katını istihdam eden ve asgari tekil ziyaretçi sayısı 2 katının üzerinde olan internet haber sitelerine 1/2 oranında, en az 3 katını istihdam eden ve asgari tekil ziyaretçi sayısı 3 katının üzerinde olan internet haber sitelerine ise 1 katı ek gösterge verileceği düzenlendi.

⁵⁹ Siber Güvenlik Kanunu, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/03/20250319-1.htm> , (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁶⁰ Basın Kartı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/06/20240606-13.htm> , (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁶¹ Resmi İlan Ve Reklam Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240919-3.htm> , (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁶² BİK, "Yönetmelik değişiklikleri Resmi Gazete'de yayımlandı", <https://bik.gov.tr/kurumsal-haberler/yonetmelik-degisiklikleri-resmi-gazetede-yayimlandi/> , (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

12 Ekim 2024 tarihinde yapılan deęiřiklikle⁶³ Yönetmeliğin 107. maddesinin altıncı fıkrası değiştirilerek gazete veya internet haber siteleri hakkında BİK Yönetim Kurulunun iki ayı geçmeyecek şekilde resmî ilan ve reklam kesme kararı vermesi halinde aylık resmî ilan kontenjan ve dağıtım tablolarında gösterge düşürmek suretiyle uygulama yapılması için kararın kesinleşmesi şartı getirildi. Ayrıca bu uygulamaya dair Kurum içi talimat yazısının, İLANBİS üzerinden yayınlanacağı düzenlendi.

10 Aralık 2024 tarihinde yapılan düzenlemede ise⁶⁴ 82 ve 88. maddede yapılan değişiklikle gazete, dergilerin ve internet haber sitelerinin asgari fikir işçisi kadrolarında 1 sorumlu müdür (yazı işleri müdürü) istihdam edilmesi zorunluluğu getirildi. Zorunlu 1 muhabir kadroda bulundurma şartı kaldırıldı. 92. maddeye eklenen fıkra ile resmi ilan hakkına dair denetimlerin elektronik ortamda da yapılabileceği düzenlemesi eklendi. Bu konuda usul ve esasların Basın İlan Kurumu Yönetim Kurulu tarafından belirleneceği düzenlendi.

E. Tasarruf Tedbirleri Genelgesi

Türkiye basını, ciddi zarar gördüğü 2021 Tasarruf Tedbirleri Genelgesi⁶⁵'nin ardından geçtiğimiz yıl yeni bir tasarruf tedbiri ile karşı karşıya kaldı. 16 Mayıs 2024 tarihli Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile “kamu kaynaklarının maksadına uygun azami tasarruf prensiplerine riayet edilerek kullanılması anlayışı” uyarınca “*kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarında tasarruf sağlanması bürokratik işlemlerin azaltılması ve kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanımına ilişkin tedbirler alındı. Bu kapsamda basın ve yayın giderlerini kısmak amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarınca hiçbir şekilde günlük gazete alımı yapılmayacağı, görev alanı ile ilgili olmayan yayınlara abone olunmayacağı*”na yönelik tasarruf tedbiri konuldu⁶⁶.

⁶³ Resmî İlan Ve Reklam Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/10/20241012-5.htm> , (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁶⁴ Resmî İlan Ve Reklam Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/12/20241210-11.htm> , (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁶⁵ Bianet, “TGS altı ilde sokaktaydı: Haberden tasarruf olmaz”, https://bianet.org/haber/tgs-alti-ilde-sokaktaydi-haberdan-tasarruf-olmaz-246950#google_vignette , (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

⁶⁶ Tasarruf Tedbirleri Genelgesi, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/05/20240517-5.pdf> (Erişim Tarihi: 01.04.2025).

CEZAEVİNDEN MEKTUP VAR

Gazetecilik Yaptığım İçin Bu Koşullara Maruz Kaldığımı Farkındayım -Vedat ÖRÜÇ⁶⁷

Selamlar,

Öncelikle göstermiş olduğunuz dayanışma ve desteklerden dolayı teşekkür ederim. Gönül isterdi ki, bir gazeteci olarak haberlerimle gündemde olayım ama maalesef gazeteciler Türkiye’de gözetilme, tutuklama ve sansür uygulamalarıyla gündemden düşmüyor. Ben de 17 Ocak’ta hasta annem için geldiğim Mersin’deki aile evimde şafak operasyonu ile gözetilme alındım. Daha sonra savcılık ifadem dahi alınmadan temelsiz, zorlama iddialarla alalecele diğer 6 meslektaşımın birlikte tutuklanarak cezaevine kondum. 2 buçuk ayı aşkın bir süredir de keyfi olarak 4 metre karelik bir hücrede tutuluyorum. Hakkımda 10 yıla kadar hapis istemiyle hiçbir dayanağı olmayan bir iddianame hazırlandı. Keza nüfus bilgilerim suçlamalara delil edilecek kadar hukuksuz ve keyfi bir tutumla karşı karşıyayım. Yöneltilen suçlamalarla gazeteciliğimizden “potansiyel terörist” yaratılmaya çalışılmaktadır. Çalışma sahalarımızdan özel alanlarımıza dek gözetildiğimiz sistematik baskı ve sansürlerle bağımsız gazeteciliğin itibarsızlaştırma ve sindirilmeye çalışıldığının farkındayız. Özgür gazeteciler olarak bu baskılara boyun eğmediğimiz için de cezalandırılıyor. Özellikle hukuk sopası daima tepemizde hissettiriliyor. Nitekim son dönemlerde mahkemelerin ve hukuk sisteminin muhalefeti bastırmak, protestoları cezalandırmak gazeteci ve medyayı sindirmek için bir silah olarak kullanılıyor. Baskıcı rejimlerden ithal edilen ve "lowore " olarak adlandırılan bu yöntemin amacı demokratik olanı bastırmaktır. Bu yöntem cezaevlerine kadar uygulanmaktadır. Örneğin kendi deneyimimden hareket etmem gerekirse bulunduğum koşullar ve şartlar itibarıyla tüm haklarım elimden alınmış durumda. Sansürün en derinini yaşıyorum. Adalet Bakanlığı’nın belirlediği televizyon kanalları dışında medyaya erişimimiz sınırlı. İzin verilen kanalların tamamı neredeyse tek bir merkezden yönetilen iktidar yandaşı kanallar. Keza cezaevi kütüphanesi dışında yakınlarımızın getirdiği kitaplara ya sansür uygulanıyor ya da farklı gerekçelerle verilmiyor. Aynı zamanda muhalif gazetelerin tamamı verilmiyor. Gazeteciliğin temel ilkelerinden olan gündem takibi benim açımdan pek de sağlıklı ilerlemiyor. Tek bir merkezden yönetilen televizyon kanalları ve gazetelerden çıkan ses 4 metre karelik yankı fanusuna düşüyor adeta. Dış dünyayla olan iletişimimiz haftada 1 kereye mahsus ve on dakikalık telefon görüşü aile ve avukat görüşleri ile kısıtlı. Aileden olmayan biriyle görüşmek istediğimizde ise bu kişi güvenlik soruşturmasına tabi tutularak Adalet Bakanlığı’nın uygun bulması halinde izin veriliyor. Tüm bu uygulamalar "adli" bir suçlu için geçerli değil. Örneğin tecavüz suçundan hüküm giymiş biri 45 dakika ailesi ile görüntülü konuşabiliyor iken bir gazeteci olarak bu haktan mahrum tutuluyorum. Sağlık ve temel ihtiyaçlarımıza ise sınırlı erişimimiz bulunuyor. Ayrıca bu kısıtlamaların Adalet Bakanlığı’nın talimatları doğrultusunda uygulandığı bilgisi veriliyor.Özü itibarıyla bir gazeteci sadece cezaevine konarak cezalandırılmıyor. Mesleğinden aylarca uzaklaştırıldığı gibi baskı sansür ve sistematik kısıtlamalarla meslek itibarı zedeleniyor. Dış dünyadan koparıldığımız gibi sansür ile pembe bir dünya izliyoruz adeta. Ancak tüm bu baskılara boyun eğmeyeceğim. Gazetecilik yaptığım için bu koşullara maruz kaldığımı farkındayım. Onurumla ve özgürce bağımsız gazeteciliğe devam edeceğim.#GazetecilikSuçDeğildir Dayanışma ve sevgiyle...

Fotoğraf: Gökhan Kam

VIII. SARAÇHANE PROTESTOLARI: 19 MART-1 NİSAN 2025 BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ ÖZEL RAPORU

İBB Başkanı ve CHP'nin Cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu'nun da aralarında olduğu 100'den fazla isim hakkında çeşitli suçlamalarla gözaltı kararı verilmesi üzerine başlayan ve tutuklanmalarını takip eden günlerde yaşananları özel bir mercek altına aldık. Zira yaklaşık iki hafta içerisinde yaşananlar, iktidarın basına müdahalesinin boyutunu gözler önüne sermek adına özel önem taşıyor.

Önce İnterneti Kısıtladılar

19 Mart 2025'te İBB Başkanı'nın gözaltına alınmasıyla birlikte sabah 07.00'de başlayan ve İstanbul genelini etkileyen bant genişliği daraltması 21 Mart saat 01.00 itibarıyla sona erdi. 42 saat boyunca İstanbul'dan X, YouTube, Instagram, Facebook, TikTok, Twitch, Telegram, Signal ve WhatsApp'a erişilemedi.

B. En Az 13 Gazeteci Polis Tarafından Darp Edildi

19 Mart akşamından 26 Mart'a kadar İBB'nin bulunduğu Saraçhane Meydanı'nda düzenlenen mitinglerde hem gözaltılar protesto edildi, hem de İBB'ye kayyım atanması riskine karşı nöbet tutuldu.

İstanbul Valiliği, her türlü eylemi yasaklamıştı. Buna rağmen ilk günlerde kolluk güçlerinin hiçbir müdahalesi olmadı. Polis şiddeti; İmamoğlu'nun gözaltı sürecinin sonuna yaklaşırken, 22 Mart itibarıyla başladı. Nefes Gazetesi muhabiri Egemen İşar, AFP foto muhabiri Yasin Akgül, Anadolu Ajansı muhabiri Hakan Akgün, İlke TV muhabiri Eylül Deniz Yaşar, Özgür Gelecek muhabiri Yusuf Çelik, Reuters muhabiri Dilara Şenkaya, serbest muhabirler Rojda Altıntaş ve Tansel Can polisin plastik mermisiyle yaralandı ve polis tarafından darp edildi.

sendika.org muhabiri Zişan Gür, 23 Mart'ta Saraçhane'de darp edilerek gözaltına alındı. BirGün muhabirleri Ebru Çelik ve Deniz Güngör polis tarafından tekmelediklerini ve copla şiddete maruz bırakıldıklarını duyurdu. İzmir Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu üyesi gazeteci Yağız Barut da 22 Mart'ta İzmir'deki protestoları takip ederken darp edildi; polisler yere yatırdıkları Barut'un yüzüne dizleriyle bastırdı.

Hem meslek örgütleri hem de kamuoyu gazetecilere yönelik bu şiddete tepki gösterdi. TGS, İçişleri Bakanı'ndan kolluk kuvvetlerine gazetecilerin işlerini yapmasını engellememe talimatı vermesini istedi.

C. 14 Gazeteci Hakkında Gözaltı Kararı Alındı, Yedi Gazeteci Tutuklandı

23 Mart 2025 gecesi Saraçhane'deki polis saldırısı sırasında sendika.org muhabiri Zişan Gür gözaltına alındı. Gür'ün gaz maskesi çıkarıldı, darp edildi, burnu kırıldı. Kafası yoğun şekilde darp edilen Gür, gözaltı aracında ters kelepçe işkencesine maruz kaldı. Polis, adli muayenesi sırasında bulunmaması gereken muayene odasından çıkmadı. Azami gözaltı süresinin sonunda 27 Mart günü imza atma şartı ve yurtdışına çıkış yasağı ile serbest bırakıldı.

24 Mart 2025 sabah saatlerinde aralarında yedi foto muhabirinin de olduğu ve çoğunluğu öğrenci 99 kişi gözaltına alındı. İstanbul'da gözaltına alınan AFP Muhabiri Yasin Akgül, Now Haber Muhabiri Ali Onur Tosun, foto muhabir Bülent Kılıç, İBB foto muhabiri Kurtuluş Arı, Bakırköy Belediyesi foto muhabiri Gökhan Kam ile muhabirler Zeynep Kuray ve Hayri Tunç; Saraçhane'deki protestoları yakından takip eden gazetecilerdi. Gazeteci Emre Orman ise evine yapılan baskında bulunamadı. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü (TEM) polislerince gözaltına alınıp, evleri aranan gazeteciler; bir gün boyunca TEM Şube nezaarethanesinde tutuldu. Tüm işlemleri sanki "terör" şüphelileriymiş gibi TEM birimlerinde yapıldı. Oysa haklarındaki suçlama Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefetti.

Emniyet sorgusunda gazetecilere protestolar sırasında çekilen tek bir kare fotoğrafları gösterildi ve neden bu eylemlere katıldıkları soruldu. Gazetecilerin boyunlarına astıkları kamera, fotoğraf makinesi ve basın kartı; sorguda önlerine konulan fotoğraflarda gözükmüyordu. Araştırma raporunu hazırlayan polisler gazetecileri eylemci gibi göstermek amacıyla özel olarak çalışmış, onlara adeta "kumpas" kurmuştu.

25 Mart 2025 sabah saatlerinde adliyeye sevk edildiler. Savcı ifade almadı. Sabah 11:00 sıralarında TEM biriminde görevli üç polis memuru 10-15 dakikalık aralıklarla savcı tarafından verilen talimatı okudu ve listeyi duvara astı. Bu listeye göre 13 kişi hariç herkes adli kontrolle sevk edilerek serbest bırakılacaktı. Ancak yaklaşık iki saat sonra gelen haberle daha önce benzeri görülmemiş şekilde savcının sevk konusunda kararını değiştirerek tüm gözaltına alınanları tutuklamaya sevk ettikleri öğrenildi. Bu olağandışı durum "yukarıdan talimat geldiği" şüphelerini güçlendirdi.

Yapılan savunmaların ardından yedi gazetecinin de aralarında bulunduğu 66 kişi tutuklandı. 26 Mart'ta Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, basın mensuplarının tutuklu meslektaşları ile ilgili sorusu üzerine; "tutuklanan gazeteciler ile ilgili talep olduğunu ve dosyalara baktıracaklarını" söyledi. Gazeteciler tepkiler üzerine, iki

gün sonra 27 Mart 2025'te -yine istisnai bir şekilde- savcının re'sen tahliye kararı ile serbest bırakıldı.

24 Mart'ta İzmir'de haber takibi sırasında basın kartını göstermesine karşın darp edilerek ters kelepçeyle gözaltına alınan gazeteci ve İzmir Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu üyesi Yağız Barut ise 27 Mart'ta; emniyet işlemlerinin ardından adliyeye sevk edilmeksizin serbest bırakıldı. 24 Mart'ta İzmir'de gözaltına alınan BirGün yazarı Barış İnce ve foto muhabir Murat Kocabaş ise dört gün sonra sevk edildikleri adliye adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

Saraçhane eylemlerini takip eden gazetecilerden Evrensel Gazetesi muhabiri Nisa Sude Demirel ve Etkin Haber Ajansı muhabiri Elif Bayburt, 27 Mart günü yine bir sabah operasyonu ile gözaltına alındı. Aynı şekilde gözaltı işlemleri, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçlamasıyla gözaltına alınmalarına karşın Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde yürütüldü. Demirel ve Bayburt, 28 Mart'ta adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

TGS, 25 Mart'ta, Çağlayan'daki İstanbul Adliyesi önünde; gözaltındaki gazetecilerin serbest bırakılmaları çağrısıyla basın açıklaması yaptı. Aynı gün TGS'nin de aralarında yer aldığı beş basın meslek örgütü bir basın açıklaması ile basına yönelik müdahalelere son verilmesini istedi. 27 Mart'ta TGS İzmir Şubesi, Cumhuriyet Meydanı'nda basın meslek örgütleriyle bir araya gelerek "Gazetecilik Suç Değildir" dedi.

Tüm bu süreç boyunca TGS yaşanan hukuksuzlukları duyurarak hem meslek örgütlerinin dayanışmasını yükseltti, hem de kamuoyunu baskısı oluşturmaya çalıştı.

D. Canlı Yayınlar Müdahale Edildi, RTÜK Üst Sınırdan Ceza Kesti, DMM Destekledi

RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin; İBB'ye yönelik soruşturmada gözaltı kararlarının uygulanmaya başlandığı 19 Mart'ta, şahsi sosyal medya hesabında yayıncılara adeta sopa gösterdi. Haber sunucuları ve program yorumcularının olayları kişisel siyasal görüşleriyle şekillendirmemesinin, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi ve toplumdaki güven ortamını zedelememesi açısından büyük önem arz ettiğini ifade etti, yayınların sürekli olarak incelendiğini, mevzuata aykırı yayın yapanlara gerekli yaptırımların en üst sınırdan uygulanacağını söyledi.

RTÜK üyesi İlhan Taşçı, 20 Mart'ta yaptığı "RTÜK'ten kanallara İmamoğlu cezası" başlıklı paylaşımına, RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'in Üst Kurul toplantısına 20 dakika kala beş ayrı raporu keyfi olarak gündem dışı şekilde kurula getirdiğini ve Now TV'ye %3 oranında idari para cezası, Tele 1'e %3 oranında idari para cezası, Halk TV'ye %3 oranında idari para cezası ve 3 kez de program durdurma, SZC TV'ye %3 oranında idari para cezası ve 3 kez de program durdurma cezası verildiğini duyurdu. Kararlar oyçokluğu ile alınmıştı.

RTÜK Başkanı Şahin; 23 Mart'ta Ekrem İmamoğlu'nun hâkim karşısına çıkması beklenirken, gece 01:00'de, şahsi sosyal medya hesabından; soruşturma hakkında medyanın itidal ile hareket etmesi gerektiğini ifade etti ve "Yayıncı kuruluşlarla ilgili uzun süreli yayın durdurma dahil, en nihayetinde lisans iptallerine varabilecek müeyyideler uygulanacağı"nı duyurdu. Şahin, "hukuk dışı yayınlara devam eden, sayısı birkaç taneyi geçmeyen yayıncı kuruluşları da son bir defa ihtaren uyardığımızı belirtmek istiyorum" dedi.

RTÜK üyesi İlhan Taşçı; televizyon kanal sahiplerinin RTÜK bürokratları tarafından arandığı, canlı yayını durdurmalarının istendiği, aksi halde lisanslarının iptal edileceği tehdidinde bulunduğu yönünde paylaşım yaptı. Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi ise "RTÜK'ün talimatıyla televizyonlardaki tüm canlı yayınlar kesildi" iddiası doğru değildir. RTÜK, 6112 Sayılı Kanunun 8. Maddesi gereğince bir 'hatırlatmada bulunmuştur" açıklamasını yaptı, böylece kanalların arandığını da kabul etmiş oldu.

27 Mart'ta, Üst Kurul toplantısı sonrasında üye İlhan Taşcı, İmamoğlu'nun tutuklanmasına uzanan süreçteki yayınlara program durdurmadan, lisans iptalinden önceki en ağır ceza olan 10 gün yayın durdurmaya uzanan, tarihinin en ağır ceza kararlarının oyçokluğuyla alındığını duyurdu.

Taşcı'nın paylaşımına göre Sözcü TV'ye yayın durdurma cezasının yanında %3 oranında idari para cezası; Halk TV'ye %5 ve %3 oranlarında iki ayrı idari para cezası ve 5 kez program durdurma, Tele 1'e %5 ve %3 oranlarında iki ayrı idari para cezası ve 5 kez program durdurma cezası; Now TV'ye ise %2 oranında idari para cezası kesildi.

Böylece, dört haber kanalına bu süreçte **Tablo-6**'da özetlendiği şekilde ceza kesildi. İdari para cezalarının parasal karşılığı toplamda **yaklaşık** 21 milyon TL'yi buluyor. Yayın durdurma kararları ile kanalların mahrum kalacağı reklam gelirlerinin ise çok daha fazla olduğu tahmin ediliyor.

Tablo-6: 19 Mart Sonrası RTÜK tarafından Verilen Para Cezaları

20 MART TARİHLİ RTÜK KARARLARI		
KURUM ADI	İDARİ PARA CEZASI	YAYIN DURDURMA
NOW TV	%3 oranında idari para cezası	
TELE 1	%3 oranında idari para cezası	
Halk TV	%3 oranında idari para cezası	3 kez yayın durdurma
SZC TV	%3 oranında idari para cezası	3 kez yayın durdurma
27 MART TARİHLİ RTÜK KARARLARI		
KURUM ADI	İDARİ PARA CEZASI	YAYIN DURDURMA
NOW TV	%2 oranında idari para cezası	
TELE 1	%5 + %3 oranında idari para cezası	5 kez yayın durdurma
Halk TV	%5 + %3 oranında idari para cezası	5 kez yayın durdurma
SZC TV	%3 oranında idari para cezası	10 gün yayın durdurma

E. BBC Muhabiri Sınır Dışı Edildi

BBC muhabiri Mark Lowen, 26 Mart 2025'te gözaltına alındı ve 17 saat gözaltında tutulduktan sonra, 27 Mart'ta sınır dışı edildi. Lowen'a verilen tebligatta "kamu düzenine tehdit oluşturduğu" belirtildi. İletişim Başkanlığı, Lowen'in "akreditasyon başvurusu olmadan habercilik faaliyetlerinde bulunması nedeniyle" sınır dışı edildiğini duyurdu.

F. Gazetecilerin ve Haber Sitelerinin Sosyal Medya Hesapları Erişime Engellendi

- Süreçte yaşananlara dair bilgi paylaşan ve yaşananları eleştiren X hesaplarına erişim, “millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle” engellendi. Engellenen hesaplar arasında bianet, Gazete Yolculuk, Evrensel Gazetesi’nin ek yayını Genç Hayat, BirGün Gazetesi’nin ek yayını Ege’de BirGün ile gazeteciler Erk Acarer, Zeynep Kuray, Nisanur Yıldırım ve Emre Orman’ın hesapları da vardı.
- Kocaeli’deki protestolar sırasında, emniyet müdürü ile bir komiser arasında biber gazı kullanımı konusunda yaşanan tartışmayı gösteren paylaşım bile “millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması” gerekçesiyle erişime engellendi. Mezopotamya Ajansı’nın 116 bin takipçili Instagram hesabı ve mezopotamyaajansi42.com alan adı da erişime engellendi.

Fotoğraf: TGS

IX. SEKTÖRE BAKIŞ

A.İşkolunun Genel Değerlendirmesi

Bu bölüme, her sene olduğu gibi yine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verileriyle başlıyoruz. TGS, “Basın, yayın ve gazetecilik” işkolu içinde faaliyet yürütüyor. Bakanlığın açıkladığı son istatistiklere⁶⁸ göre bu işkolunda kayıtlı 96 bin 711 çalışan bulunuyor. Bu sayı içinde sadece gazetecilerin değil matbaa, paketleme, ambalaj, yayınevi gibi işkolu içinde faaliyet yürüten sektörlerdeki tüm çalışanları kapsadığını biliyoruz.

B. Basın Kuruluşlarındaki Çalışan Sayısı

İşkolumuzda olup, gazetecilik faaliyeti yürüten işletmelerdeki kayıtlı çalışan sayısını ve son altı yıldaki değişimini ise **Tablo 7**’de görebilirsiniz⁶⁹.

⁶⁸ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, her yılın ocak ve temmuz aylarında açıkladığı istatistiklerle ülkedeki kayıtlı çalışan sayısını, bu sayı içindeki sendikali işçi sayısını ve sendikalaşma oranını kamuoyuyla paylaşıyor. Ayrıntılı bilgi için:

<https://www.csgb.gov.tr/istatistikler/calisma-hayati-istatistikleri/sendikal-istatistikler/isci-sayilari-ve-sendikalarin-uye-sayilari-hakkinda-tebligler/>

⁶⁹ Her ay başında Bakanlık tarafından “İşkolu İşyeri Listesi” açıklanır, sadece sendika genel merkez yöneticileri tarafından görülebilir. Erişimi kamuoyuna kapalıdır. Tablo için Nisan 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 dönemleri ile Mart 2025 döneminde açıkladığı “İşkolu İşyeri Listesi” esas alındı.

Tablo 7: Gazetecilik Faaliyeti Yürüten İşletmelerdeki Kayıtlı Çalışan Sayısı (2020-2025)

	ÇALIŞAN SAYISI					
SINIF	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Basılı gazeteler	9.748	10.105	10.148	11.934	12.145	12.216
Televizyon programcılığı ve yayıncılığı	7.139	8.038	8.354	9.341	9.666	10.049
Haber ajansları	3.920	4.097	4.378	4.969	5.281	5.269
Radyo yayıncılığı	945	1.184	1.027	997	951	983
Toplam	21.752	23.424	23.907	27.241	28.043	28.517

Tablo 7'den görüleceği üzere gazetecilik faaliyeti yürüten işletmelerdeki kayıtlı çalışan sayısı, son altı yılda bir yükseliş trendi içindedir. En fazla istihdam “gazetelerin yayımlanması” sınıfı içinde gerçekleşirken, en az istihdam “radyo yayıncılığı” sınıfı altındadır.

Dört sınıf içinde gazetelerin istihdamda ilk sırada bulunması dikkate değer bir olgudur. Tirajların günden güne düştüğü ve tirajların bağımsız kaynaklar tarafından doğrulanmadığı bilinirken, Basın İlan Kurumu’ndan resmî ilan alabilmek için tirajların şişirildiğine dair güçlü iddialar dile getiriliyor. Sektörde tek el konumunda olan dağıtım şirketinin 1 Haziran 2024 tarihi itibarıyla 146 yerleşim yerine gazete dağıtımını durduğunu da biliyoruz⁷⁰. Ayrıca medya kullanım alışkanlıklarına yönelik bir araştırmaya göre gazete ve dergiler; haber takibinde en son tercih edilen mecra (televizyon, sosyal medya, internet haber siteleri ve radyonun ardından) olarak öne çıkıyor⁷¹. Tüm bunlara rağmen gazetelerdeki kayıtlı çalışan sayısının artış göstermesi üzerine düşünülmesi gereken bir durumdur.

Tablo 7'de yer alan toplam kayıtlı çalışan sayısı içinde gazeteciler ezici çoğunluğu oluşturmakla birlikte, gazetecilik faaliyetine yardımcı işler olarak değerlendirebileceğimiz idari kadroların da bu sayıya dâhil olduğunu biliyoruz⁷².

C. Şeytan Üçgeni: İşsizlik, Güvencesizlik ve Ekonomik Belirsizlik

Bu dönemde de iki faktör; işsizlik ve güvencesizlik, gazetecilerin editöryal özgürlüğü ve ekonomik-sosyal hakları üzerinde baskı kurmayı sürdürüyor.

TÜİK’in 20 Mart 2025 tarihinde açıkladığı verilere göre⁷³, %18,3 olan gazetecilik mezunları arasındaki işsizlik oranı; genel işsizlik oranı (%8,7) ve yükseköğretim mezunları içindeki işsizlik oranından (%9,1) iki katı fazla görünüyor. Gazetecilik mezunları arasında işsizliğin boyutu dikkat çekicidir. Bu gerçekliği; sektörün ihtiyacından fazla gazetecilik mezununun her yıl işgücü piyasasına girdiği, bu akışın yedek işgücü ordusunu beslediği ve bunun da güvencesiz çalışma koşullarını kalıcı hale getirdiği şeklinde okuyabiliriz.

Bu dönem içinde sahada yaptığımız görüşme ve gözlemler, geçmiş yıllarda olduğu gibi işsizlik ve güvencesiz çalışma koşullarının kolektif haklar üzerindeki baskısını bir kez daha ortaya koyuyor:

⁷⁰ Faruk Bildirici, “Yüzlerce yerleşime gazete gitmiyor artık”, <https://www.birgun.net/makale/yuzlerce-yerlesime-gazete-gitmiyor-artik-562821>, Erişim tarihi: 15 Mart 2025.

⁷¹ RTÜK, “Medyametre Medya Kullanım Alışkanlıkları Araştırması”, <https://www.rtuk.gov.tr/medyametre-medya-kullanim-aliskanliklari-arastirmasi/4856>, Erişim tarihi: 15 Mart 2025.

⁷² İdari kadrolardan kasıt insan kaynakları, finans, reklam, güvenlik, ulaşım, yemekhane vb. departmanlardaki çalışanlardır.

⁷³ TÜİK, İşgücü İstatistikleri 2024, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İsgucu-İstatistikleri-2024-54059>, Erişim tarihi: 23 Mart 2025.

1. Özellikle yerel medyada, kıdem ve tecrübeyi dikkate almayan bir ücret politikasının uygulandığını ve ücretlerin asgari ücret seviyesinde tutulduğunu,
2. Yerel ve ulusal düzeyde faaliyet yürüten birçok medya kuruluşunda işe ilk defa girildiğinde, “deneme” ve “staj” adı altında sigortasız çalışma teklif edildiğini,
3. İşe ilk defa giren tecrübesiz gazetecilere birkaç ay boyunca asgari ücretin de altında ücretlerin teklif edildiğini,
4. Birçok yerel medya kuruluşunun, BİK’den ilan alabilmek için gerekli kadro sayısından fazla gazeteci istihdam etmediğini, kimi şirketlerde hayali kadro uygulamasının devam ettiğini,
5. İş tanımı, çalışma koşulları ve sürelerinin çalışanlar aleyhine belirsiz ve esnek olduğunu,
6. İş yükünün sürekli arttığını ve gazetecinin, bir alanda uzmanlaşmasını zorlaştırdığını,
7. Özellikle yerel medyada muhabir istihdam etmek yerine ajanslar vasıtasıyla haber takibinin yapıldığını,
8. Birçok medya şirketinde özellikle aileleri ile yaşayan genç gazetecilerin, barınma ve yemek masrafı derdinin görece az olması nedeniyle işe alım sürecinde tercih edildiğini,
9. Sendikasılaştırmanın ve sendika üyeliğine tahammülsüzlüğün sürdüğünü,
10. Farklı şehirlerde faaliyet yürüten cemiyetlere ait gazetelerin biri hariç hiçbirinin TİS’li olmadığını,
11. Yerel medyada sendikalaşmak isteyen gazetecilerin, işverenin akrabası/yakını olan kayıtlı çalışanlar nedeniyle çoğunluğu sağlamakta zorlandığını tespit ediyoruz.

Sektörün bu gerçekliği, kimileri için “iyi niyetli” görülebilecek ancak kurduğu sömürü çarkı nedeniyle eleştirilmesi gereken ağlara da kapı açıyor. Televizyon şirketleri tarafından kurulan ya da işbirliği yapılan akademiler⁷⁴ (!), ucuz işgücü sürekliliğini güvenceye almak için sanayi bölgelerine kurulan meslek liselerini hatırlatıyor. Süslü tanıtımlarla akademiye davet edilen genç gazetecilere iş güvencesi verilmediğini, staj sonrası bir elemeye tabi tutulduklarını, seçilenlerin ise düşük ücretle işbaşı yaptığını biliyoruz. Ücretinden şikayetçi olanların da işsizlik ile tehdit edildiğini yine görüşmelerimiz sonucu öğreniyoruz.

Medya sektörünün diğer açmazlarından birisi, ekonomik belirsizlik. Ekonomi modelinin sürekliliğinde yaşanan kesinti ya da çökme, doğrudan çalışanların işsiz kalmasına ya da ücret ve çalışma koşullarında kötüleşmeye neden oluyor. Tekelleşme, gazetecilerin editöryal bağımsızlığı ve ekonomik-sosyal hakları üzerinde gerilemeye neden oluyor. Nail Güreli’nin yıllar önce işaret ettiği “Medya-Siyaset-Ticaret” üçgeni⁷⁵; iktidar yanlısı medya sahiplerinin sektöre duyduğu ilgiyi açıklamayı sürdürüyor. Böylesi bir ticari ilişkinin dışında olan medya kuruluşları ise 2. Abdülhamid dönemi sansür kurumlarını aratmayan RTÜK ve BİK’in siyasi komiserliğinde gazetecilik yapmaya çalışıyor. Yetkili işyerlerimizden birisi olan Evrensel gazetesinin yaşadıkları, çarpıcı bir örnek oluyor. Evrensel’in, Eylül 2019’da resmî ilan ve reklam yayımlama hakkını durduran BİK, Ağustos 2022’de de bu hakkı tümüyle iptal etti. AYM’nin, cezalandırma aracına dönüştüğü ve sistematik bir soruna neden olduğu yönündeki kararına rağmen⁷⁶ BİK yasağı devam ediyor.

⁷⁴ Birisi İstanbul Nişantaşı Üniversitesi bünyesinde sürdürülen Acunmedya Akademisi, diğeri de Halk Akademisi.

⁷⁵ Nail Güreli, “Şu Bizim Medya”, Bas-Haş, Temmuz 2004, İstanbul.

⁷⁶ bkz. Yargılamalar başlığında Anayasa Mahkemesi kararları bölümünde “AYM Tekrarladı: 49. Madde Yapısal Sorun Teşkil Ediyor”

Alternatif gelir modelleri arayışında son yıllarda öne çıkan Google, yaptığı algoritma değişikliği ile birçok bağımsız ya da iktidara muhalif medya şirketinin gelirlerinde ciddi azalmaya neden oluyor. Diğer yandan yine Google'ın iktidar yanlısı medya şirketlerini arama sonuçlarında öne çıkardığını, temel insani kriterleri dahi dikkate almadığını görüyoruz⁷⁷. Sendikamızın yetkili olduğu Gazete Duvar'ın bu nedenlerle kapanması, gazetecilikte ısrar eden şirketlerin yaşadığı ekonomik kırılganlığı gözler önüne seriyor⁷⁸.

Saydığımız olumsuzluklar sorunun, salt gazetecilerin koşullarını iyileştirerek çözülemeyeceğini, meselenin yapısal ve derin olduğunu gösteriyor. Okur/izleyici/dinleyici gelirine dayanan, resmî kurumların sübvansiyonlarına ya da özel şirketlerin sayfa trafiğine bel bağlamayan, dünyadaki başarılı örneklerden beslenen bir ekonomi modelini tartışmak sektör temsilcilerinin acil görevlerden birisi oluyor.

D. Zorlu Bir Mücadele: Sendikal Faaliyet

TGS, yürüttüğü sendikal çalışma ile gazetecilerin ekonomik ve mesleki haklarını savunmaya devam ediyor. Bakanlık verisini dikkate alan aşağıdaki tablo, işkolundaki faaliyet yürüten sendikaları ve sendikalaşma oranlarını gösteriyor⁷⁹.

Tablo 8: İşkolunda Sendikalaşma Sayı ve Oranları

Dönem	TGS	Medya-İş	Basın-İş (TÜRK-İŞ)	Basın İş (DİSK)	Lider Medya Sen	Basın Pol-Sen
2025 Ocak	1975 / %2,05	7277 / %7,53	2400 / %2,49	1004 / %1,04	2 / %0,01	8 / %0,01

⁷⁷ Daha ayrıntılı bilgi için:

Adem Özgür, "Medya sahipliği: 100 haber kuruluşu ve gazetecilik dışı sektörlerdeki yatırımlar", <https://journos.com.tr/medya-sahipligi-2025>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2025).

Journos "News Monitor Investigates Turkish Media Practices, Exposes Google's Pro-Government Bias", <https://journos.com.tr/journos-news-monitor>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2025).

⁷⁸ TGS, "Sendikamızın 6 yıldır örgütlü olduğu ve toplu iş sözleşmesi imzaladığı @gazeteduvar, ne yazık ki bugün yayın hayatına son verdi.", https://x.com/TGS_org_tr/status/1899762090023264411, (Erişim tarihi: 15 Mart 2025).

⁷⁹ ÇSGB, 2025 Ocak Ayı İstatistiği, <https://www.csqb.gov.tr/istatistikler/calisma-hayati-istatistikleri/sendikal-istatistikler/fisci-sayilari-ve-sendikalarin-uye-sayilari-hakkinda-tebligler/>, (Erişim tarihi: 14 Mart 2025).

Tablo 9'dan da görüleceği üzere %1'lik işkolu barajını geçen ve toplu iş sözleşmesi imzalama ehliyetine sahip olan dört sendika bulunuyor. Bu sendikalardan üçünün (TGS, Türk-İş'e bağlı Basın İş ve Medya-İş) imzalı TİS'leri bulunuyor. İşkolundaki toplam sendikalaşma oranı ise %13,13 oluyor ve ülkedeki genel sendikalaşma oranının (%14,97) altında kalıyor.

İşkoluna dair bu genel tablo ışığında TGS'nin Nisan 2024 dönemi itibariyle yetkili olduğu kurumlar ve sözleşme başlangıç tarihleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 9: TGS'nin Yetkili Olduğu İşletmeler

SAYI	KURUM	İlk TİS Başlangıcı
1	Evrensel	Temmuz 2014
2	Bianet	Şubat 2016
3	Dokuz Eylül	Eylül 2017
4	Reuters	Nisan 2019
5	Refinitiv	Nisan 2019
6	İz Gazete	Mart 2021
7	AFP	Mart 2021
8	BBC	Ağustos 2021
9	AP	Ekim 2021
10	Dokuz8 Haber	Şubat 2022
11	Medya A.Ş.	Mart 2022
12	Yeniğün	Temmuz 2023
13	EPA	Aralık 2023
14	Diken	Aralık 2023

Sektördeki tüm bu olumsuzluklara rağmen TGS, medya sektöründe sayıca en fazla TİS'li sendika olmayı sürdürüyor.

Yukarıdaki tabloya ek olarak, TGS'nin çoğunluğu sağladığı ancak işverenlerin yetki itirazı nedeniyle sürecin yargıya taşındığı ya da grevin devam ettiği medya şirketleri de bulunuyor. Bunlar aşağıdaki iki tabloda görülüyor:

Tablo 10: Yargı Aşamasındaki İşyerleri

SAYI	KURUM	YARGILAMA BAŞLANGICI
1	Hürriyet	Kasım 2019
2	Halk TV	Haziran 2021

Geçtiğimiz rapor döneminde tablomuzda yer alan Discovery Channel'ın yargı süreci Mart 2024'de lehimize sonuçlanarak bitti. Ancak raporun yazıldığı tarihlerde Bakanlık tarafından Sendikamıza yetki belgesi gönderilmediği için müzakerelere başlanamadı.

Tablo 11: Grevin Sürdüğü İşyeri

SAYI	KURUM	GREV BAŞLANGICI
1	Sputnik	17 Ağustos 2023

Sputnik'te hukuksuz yere işten atılan üyelerimizin ilk derece mahkeme kararları lehimize gelmesine rağmen henüz istinaf ve Yargıtay süreçleri raporun yazıldığı tarihte sonuçlanmamıştı⁸⁰. Hem Hürriyet gazetesi ve Halk TV'de süren yetki davaları hem de Sputnik'teki üyelerimiz için açtığımız sendikal tazminat ve işe iade davaları, yasanın belirttiği azami süreleri aşalı çok oluyor. Yargılamaların niyetten bağımsız bu kadar uzun sürmesi, sendika karşıtı eylemlerde işverenleri caydırmak yerine cesaretlendiriyor.

X. YOKSULLUK ARAŞTIRMASI: EKONOMİK VE SOSYAL DÜZEY ANKETİ⁸¹

Medya sektöründeki çalışanların yoksulluk algısını ölçmek, ekonomik ve sosyal tüketim davranışlarına dair bilgi toplamak amacıyla bu sene ikinci defa TGS tarafından anket çalışması yapıldı. Geçen seneden farklı sorulara da yer verdiğimiz anketin sonuçlarını aşağıda bulabilirsiniz.

i. Görece Kıdemli Üyeler Öne Çıkıyor

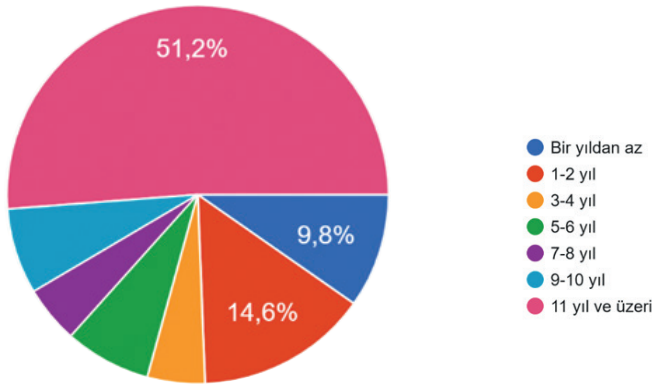
Her iki ankette de katılımcıların yaklaşık yarısı, 11 yıl ve üzeri “Basın, Yayın ve Gazetecilik” işkolundaki bir işletmede çalıştığını söylüyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Ankete katılanların çoğunluğu, %51,2'si işkolundaki bir işletmede “11 yıl ve üzeri” çalıştığını söylüyor. İkinci sırada %14,6 ile “1-2 yıl” arası çalışanlar yer alıyor. Üçüncü sırada “bir yıldan az” çalışanlar %9,8 ile bulunurken, peşi sıra gelen “9-10 yıl” ve “5-6 yıl” seçenekleri ise %7,3 ile aynı orana sahip oluyor. Son sırada ise “7-8 yıl” ve “3-4 yıl” seçenekleri %4,9 ile yer alıyor.

Kaç yıldır "Basın Yayın ve Gazetecilik" işkolundaki bir işletmede çalışıyorsunuz?

41 yanıt

⁸⁰ Sputnik'teki grev süreci ve yaşanan hak ihalleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için: TGS, Basın Özgürlüğü Raporu 2023-2024, s. 39-41, <https://tgs.org.tr/wp-content/uploads/2024/05/TGS-BASIN-OZGURLUGU-RAPORU-TAM-METIN.pdf>, (Erişim tarihi: 24 Mart 2025).

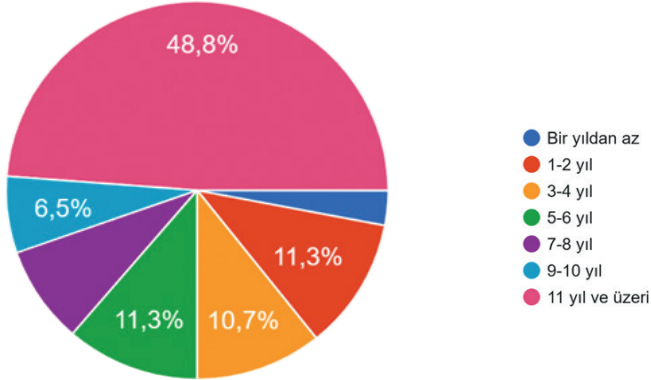
⁸¹ Anketin araştırma evrenine, raporun Metodoloji kısmında bulabilirsiniz.

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Ankete katılanların neredeyse yarısı, %48,8'i "Basın, Yayın ve Gazetecilik" işkolundaki bir işletmede "11 yıl ve üzeri" çalıştığını söylüyor. İkinci sırada "5-6 yıl" ve "1-2 yıl" seçenekleri %11,3 ile yer alıyor. Hemen arkasında ise "3-4 yıl" seçeneği %10,7 ile bulunuyor. Sonrasında "7-8 yıl" %8,3; "9-10 yıl" %6,5 ve "bir yıldan az" diyenler %3 var.

Kaç yıldır "Basın Yayın ve Gazetecilik" işkolundaki bir işletmede çalışıyorsunuz?

168 yanıt

ii. Yerel Medyadan Üyeler Dikkat Çekiyor

Yukarıda bahsedildiği gibi sendikanın halihazırda 14 farklı işyerinde yürürlükte olan toplu iş sözleşmesi bulunuyor. Bunların altısı uluslararası düzeyde faaliyet yürüten şirketlerin Türkiye bürosu, beşi ulusal düzeyde faaliyet yürüten medya şirketi ve son üçü de "yerel medya" olarak adlandırabileceğimiz şehir/bölge düzeyinde faaliyet yürüten medya şirkettir. Üyelerin bu şirketlere dağılımına baktığımızda ise ilk sırada ulusal düzeyde faaliyet yürüten medya şirketleri, ikinci sırada uluslararası düzeyde faaliyet yürüten şirketlerin Türkiye büroları ve son sırada ise yerel medya şirketleri geliyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların çoğunluğu, %56,1'i yerel medya şirketlerinde çalıştığını söylüyor. İkinci sırada uluslararası düzeyde faaliyet yürüten şirketlerin Türkiye bürolarında çalışanlar %29,3 ile yer alıyor. Son sırada %14,6 ile ulusal düzeyde faaliyet yürüten medya şirketlerinde çalışanlar bulunuyor.

Şu anki işyerinizle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

41 yanıt

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Ankete katılanların neredeyse yarısı, %48,8'i "Basın, Yayın ve Gazetecilik" işkolundaki bir işletmede "11 yıl ve üzeri" çalıştığını söylüyor. İkinci sırada "5-6 yıl" ve "1-2 yıl" seçenekleri %11,3 ile yer alıyor. Hemen arkasında ise "3-4 yıl" seçeneği %10,7 ile bulunuyor. Sonrasında "7-8 yıl" %8,3; "9-10 yıl" %6,5 ve "bir yıldan az" diyenler %3 var.

Şu anki işyerinizle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

168 yanıt

iii. Eğitim Seviyesi Oldukça Yüksek

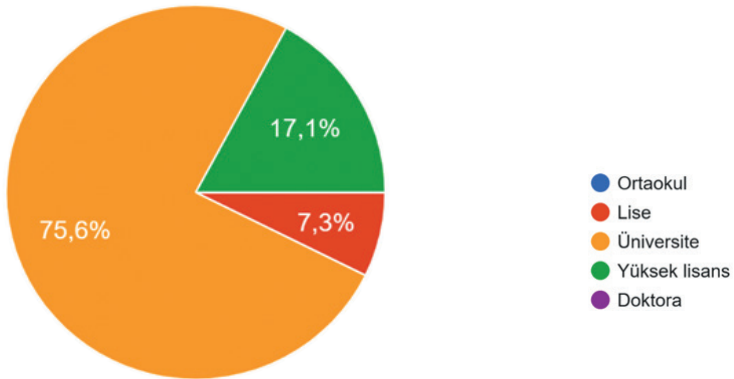
Her iki ankette katılımcıların neredeyse üçte ikisi üniversite mezunu. Yüksek lisans mezunu olanları da hesaba kattığımızda oldukça ciddi oranda katılımcının lisans ve üstü eğitime sahip olduğunu görüyoruz.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %75,6'sı üniversite mezunu, %17,1'i yüksek lisans ve %7,3'ü lise mezunu olduğunu belirtiyor. "Ortaokul" ve "doktora" mezunu olduğunu belirten üye bulunmuyor.

Eğitim seviyeniz nedir?

41 yanıt

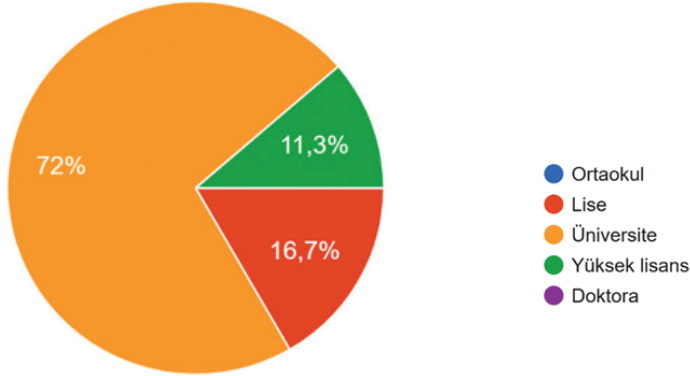

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %72'si üniversite mezunu olduğunu söylerken, %16,7'si lise ve %11,3'ü yüksek lisans mezunu olduğunu belirtiyor. Diğer anketle benzer şekilde “ortaokul” ve “doktora” mezunu katılımcı bulunmuyor.

Eğitim seviyeniz nedir?

168 yanıt

iv. TİS, Açlık ve Yoksulluk Sınırından Uzaklaştırıyor

Anketin yapıldığı dönemde asgari ücret net 22.104,67 TL idi. BİSAM'ın Şubat 2025 dönemi için hesaplamasına göre açlık sınırı 22.886 TL, yoksulluk sınırı ise 79.165 TL oldu⁸². Türk-İş'in Mart 2025 dönemi için hesaplamasına göre ise açlık sınırı 23.615 TL ve yoksulluk sınırı 76.922 TL oldu⁸³. İki konfederasyonun açlık ve yoksulluk sınırı hesaplamalarını dikkate aldığımızda yetkili işyerlerinden ankete katılanların yaklaşık %7'si açlık sınırında aylık net kazanca sahip görünüyor. Yetkili işyerleri anketine katılanların sadece %21,9'u asgari ücret ve 30.000 TL arasında aylık net kazanca sahip olduğunu söylerken, bu oran yetkisiz işyerleri anketine katılanlarda %43,5'i buluyor. Yoksulluk sınırının üstünde aylık net kazanca sahip olanlar ise yaklaşık %24'ü buluyor.

Yetkisiz işyerlerinden ankete katılanların ise yaklaşık %28'i açlık sınırında aylık net kazanca sahip görünüyor. Yoksulluk sınırının üstünde aylık net kazanca sahip olanlar ise %10'u geçemiyor. Diğer yandan yetkisiz işyerleri anketinde “70.001 TL ve üzeri” aylık net kazanca sahip olduğunu söyleyen 16 üyenin 11'i uluslararası düzeyde faaliyet yürüten şirketlerin Türkiye bürolarında çalışırken sadece 5'i ulusal düzeyde faaliyet yürüten bir medya şirketinde çalışıyor. Bu veriler, tüm eksiklik ve zayıflıklarına rağmen toplu iş sözleşmelerinin sağladığı ekonomik artıyı gözler önüne seriyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

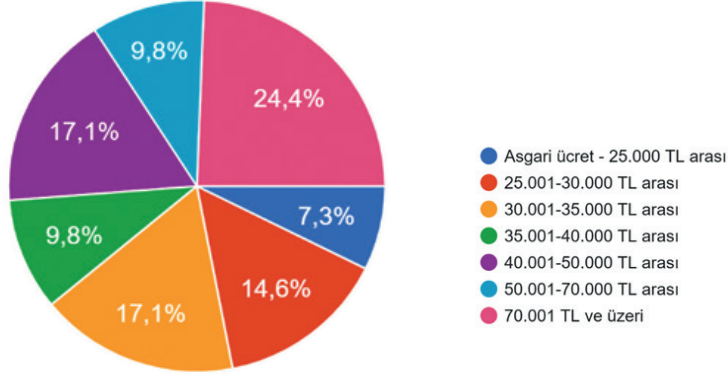
Katılımcıların %24,4'ü “70.001 TL ve üzeri” aylık net kazancı olduğunu söylüyor ve ilk sıraya oturuyor. Devamında “40.001-50.000 TL arası” ve “30.001-35.000 TL arası” aylık net kazancı olduğunu söyleyenler %17,1 ile ikinci sırayı paylaşıyor. Devamında “25.001-30.000 TL arası” seçeneği %14,6 ile üçüncü sırada yer alırken, %9,8 ile aynı orana sahip “50.001-70.000 TL arası” ve “35.001-40.000 TL arası” seçenekleri geliyor. Son sırada ise “Asgari ücret - 25.000 TL arası” seçeneği %7,3 ile yer alıyor.

⁸² “BİSAM: Şubat 2025'te açlık sınırı 22.886 TL, yoksulluk sınırı 79.165 TL”, <https://arastirma.disk.org.tr/?p=12702>, (Erişim tarihi: 15 Mart 2025).

⁸³ Türk-İş, Mart 2025 Açlık ve Yoksulluk Sınırı, <https://www.turkis.org.tr/turk-is-mart-2025-aclik-ve-yoksulluk-siniri/#:~:text=DÖRT%20KİŞİLİK%20AİLENİN%20AYLIK%20GIDA,YOKSULLUK%20SINIRI%20İSE%2076.922%20TL>, (Erişim tarihi: 29 Mart 2025).

Aylık net kazancınız (yol, yemek, ikramiye vb. yan haklarla birlikte) nedir?

41 yanıt

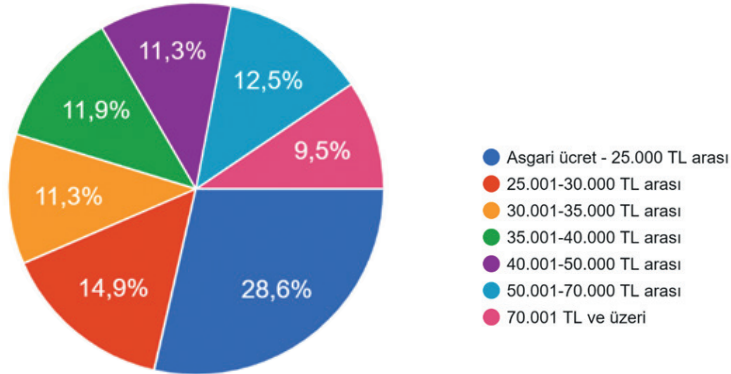

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

İlk sırada %28,6 ile “asgari ücret-25.000 TL arası” aylık net kazançta sahip olanlar yer alıyor. Ardından %14,9 ile “25.001-30.000 TL arası”; %12,5 ile “50.001-70.000 TL arası”; %11,9 ile “35.001-40.000 TL arası”; %11,3 ile “30.001-35.000 TL arası” ve “40.001-50.000 TL arası” geliyor. En son sırada ise %9,5 ile “70.001 TL ve üzeri” kazananlar var.

Aylık net kazancınız (yol, yemek, ikramiye vb. yan haklarla birlikte) nedir?

168 yanıt

v. “Eşit İşe Eşit Ücret” Hâlâ Mücadele Sebebi

İşyerinde “eşit işe eşit ücret” politikası olduğunu düşünenlerin oranı yetkili işyerleri anketinde %43,9 olurken yetkisiz işyerleri anketinde bu oran %53 oluyor. Beklentinin aksine çıkan bu sonucun iki nedeni olabilir.

Yürürlükteki on dört TİS’in onunda “pozitif ayrımcılık” ve “toplumsal cinsiyet eşitliğinin güvenceye alınması” maddeleri yer alıyor. Pozitif ayrımcılık maddesi özetle işyerinde; “kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasını, kadın, genç, yaşlı, göçmen, engelli ve LGBTİ işçilerin hiçbir şekilde ayrımcılığa uğramamasını” garantiye alıyor. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin güvenceye alınması ile ilgili madde ise üyelerin özetle; “kadın olmaktan ve/veya çocuğu olmasından kaynaklı ayrımcılığa uğramamaları” hususunda güvence sağlıyor¹. Her iki maddeye rağmen yetkili işyerleri anketinde “evet” oranının %43,9 olmasının birinci nedeni, ankete katılan üyelerin yürürlükteki TİS’ler hakkında bilgisinin görece az olması olabilir. İkinci neden ise mevcut maddelerin henüz işyerindeki cinsiyete dayalı ücret ayrımcılığını çözmeye yetmediği olabilir.

Yetkisiz işyerleri anketinde %53 oranında bu soruya “evet” denmesinin temel nedeni ise bu işyerlerinde ücretlerin zaten olabilecek en alt seviyede eşitlenmesidir. Ücret seviyelerin özellikle yetkisiz işyerlerinde ne derece düşük olduğunu bir önceki soruya verilen yanıtlardan görüyoruz.

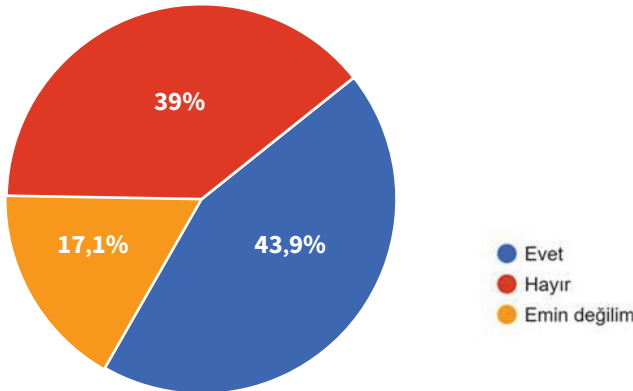
1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %43,9’u işyerlerinde eşit işe eşit ücret politikası olduğunu düşünüyor. Diğer yandan %39’u bu soruya “hayır” yanıtını verirken, %17,1’i “emin değilim” diyor.

Eşit işe eşit ücret; aynı iş yerinde aynı işi yapan çalışanlara, **CİNSİYETİNE BAKILMAKSIZIN** aynı ücretin ödenmesidir."

Bu tanımdan hareketle, işyerinizde "eşit işe eşit ücret" politikası olduğunu düşünüyor musunuz?

41 yanıt

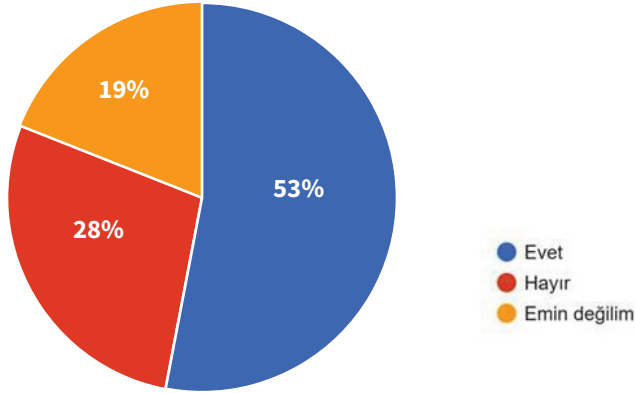
2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların yarısından fazlası, %53'ü bu soruya "evet" derken, %28'i "hayır" yanıtı veriyor. Katılımcıların %19'u ise "emin değilim" diyor.

Eşit işe eşit ücret; aynı iş yerinde aynı işi yapan çalışanlara, **CİNSİYETİNE BAKILMAKSIZIN** aynı ücretin ödenmesidir."

Bu tanımdan hareketle, işyerinizde "eşit işe eşit ücret" politikası olduğunu düşünüyor musunuz?

168 yanıt

vi. Ana Gelir Kaynağı Ücret

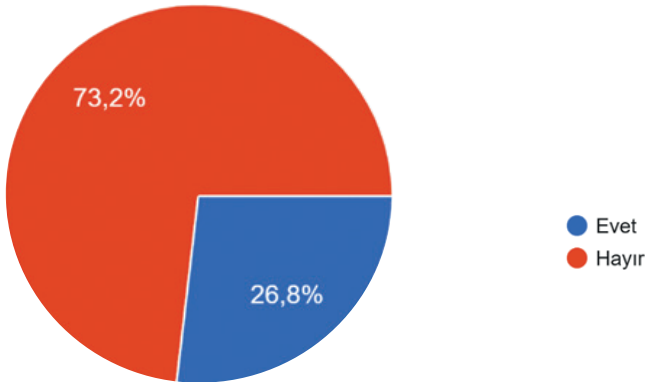
Her iki ankete verilen yanıtlar gazetecilerin ana gelir kaynağının aldıkları ücretler olduğunu, diğer/yan gelirlerden mahrum olduğunu ortaya koyuyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %73,2'si ücreti dışında ek geliri olmadığını söylerken, %26,8'i bu soruya "evet" yanıtı veriyor.

Ücretiniz dışında ek geliriniz var mı?

41 yanıt

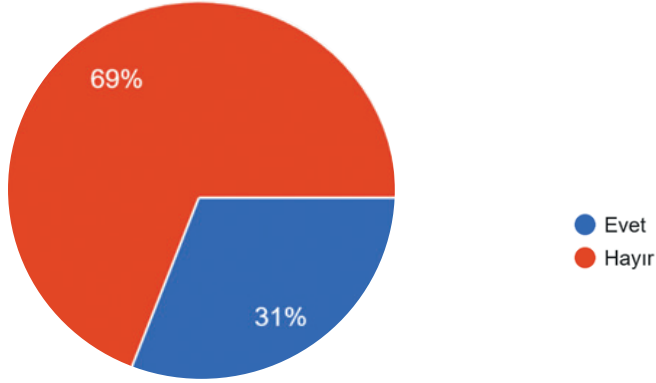

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %69'u bu soruya "hayır" yanıtı verirken, %31'i "evet" yanıtı veriyor.

Ücretiniz dışında ek geliriniz var mı?

168 yanıt

vii. Çoğunluk Aile Desteğine İhtiyaç Duymuyor

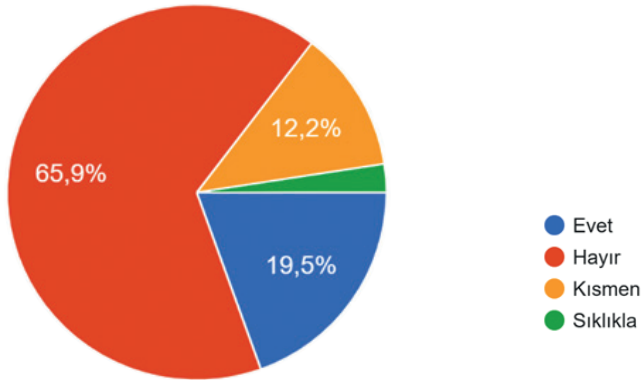
Her iki ankette de çoğunluk, geçinmek için ailelerinden maddi destek almadığını söylerken bu oran yetkili işyerleri anketinde %65,9, yetkisiz işyerlerinde ise %56,5 oluyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %65,9'u geçinmek için ailesinden maddi destek almadığını söylerken, %19,5'i bu soruya "evet" yanıtı veriyor. Katılımcıların %12,2'si "kısmen" destek aldığını söylerken, "sıklıkla" diyenlerin oranı %2,4 oluyor.

Ücretiniz dışında geçinmek ailenizden maddi destek alıyor musunuz?

41 yanıt

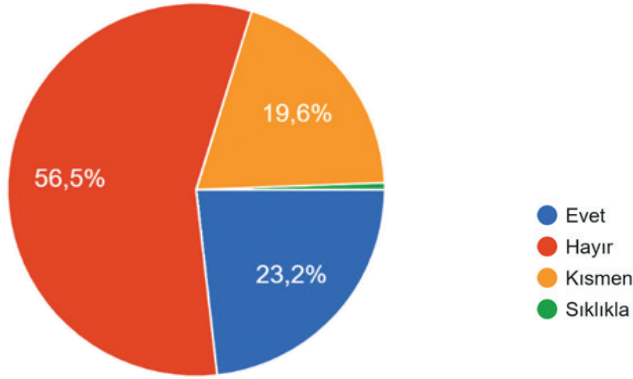

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Bu soruya %56,5'i "hayır" yanıtı verirken, "evet" diyenlerin oranı %23,2 oluyor. Ailesinden "kısmen" maddi destek alanların oranı %19,6 olurken "sıklıkla" yanıtı sadece %0,6'da kalıyor.

Ücretiniz dışında geçinmek ailenizden maddi destek alıyor musunuz?

168 yanıt

viii. Çoğunluk Ek İş Yapmıyor Ancak Fırsat Olsa Yapmaya Hazır

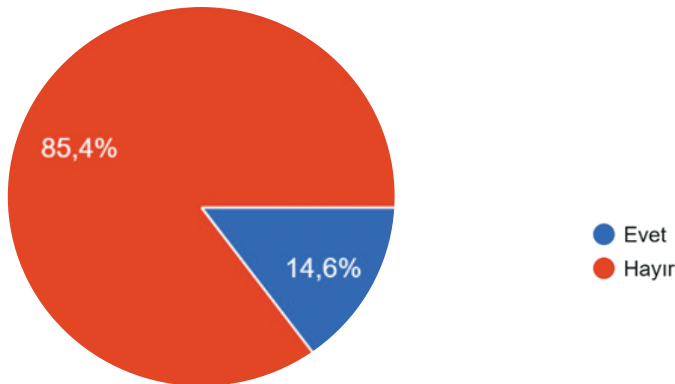
Ek iş, yetkisiz işyerlerindeki üyelerde oran olarak daha fazla. Ayrıca devamındaki soruyla birlikte düşünüldüğünde hem yetkili hem de yetkisiz işyerlerindeki katılımcıların çoğunluğu, fırsatı olsa ek iş yapmaya hazır. Burada "fırsat" kelimesiyle kastımız sorulmamakla birlikte daha fazla boş zaman, bakmakla yükümlü olunan yaşlı ve çocuk bakımından feragat, asıl işverenin izin vermesi vb. olasılıklar sıralanabilir.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %85,4'ü ek iş yapmadığını söylerken, bu soruya "evet" diyenlerin oranı %14,6'da kalıyor.

Ek iş yapıyor musunuz?

41 yanıt

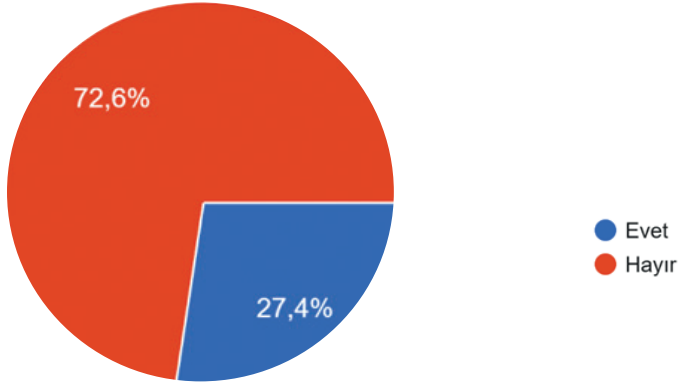

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Diğer anketle benzer şekilde katılımcıların %72,6'sı bu soruya “hayır” yanıtı verirken, “evet” diyenlerin oranı %27,4'de kalıyor.

Ek iş yapıyor musunuz?

168 yanıt

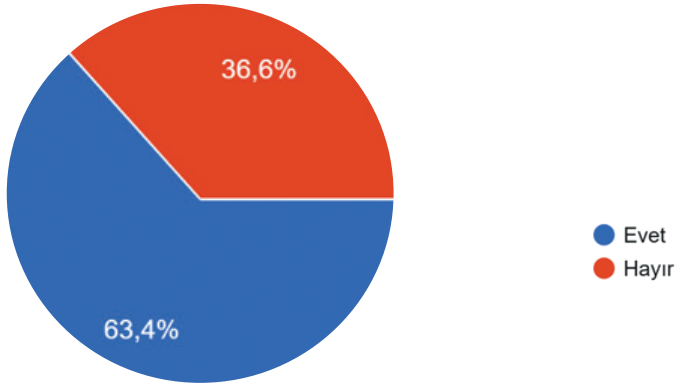

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %63,4'ü fırsatları olsa ek iş yapacaklarını söylerken, bu soruya “hayır” diyenlerin oranı %36,6'da kalıyor.

Fırsatınız olsa geçinmek için ek iş yapar mısınız?

41 yanıt

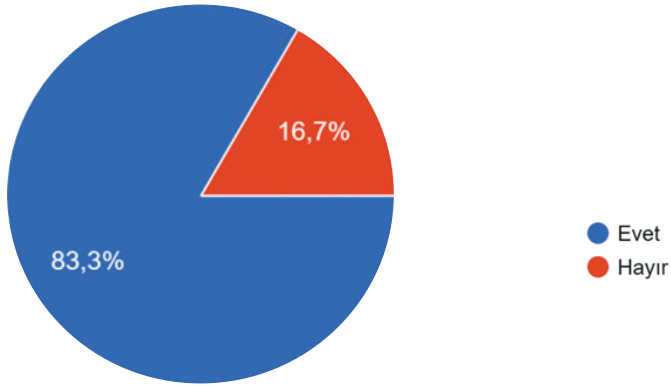

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %83,3'ü bu soruya “evet” derken, “hayır” diyenlerin oranı %16,7’de kalıyor.

Fırsatınız olsa geçinmek için ek iş yapar mısınız?

168 yanıt

ix. TİS’ler Kazanç Beklentisini Artırıyor

En sık verilen cevap, yetkili işyerleri anketinde %22 ile “100.001 TL ve üzeri” olurken, yetkisiz işyerlerinde %20,8 ile “50.001 - 60.000 TL arası”. İşyerlerinin ekonomik kapasitesi ve farklı derecelerde katma değer yaratması bu farklılığa neden olmuş olabilir. Ayrıca TİS’lerin ekonomik ve sosyal haklarda iyileşme sağladığı gibi kazanç beklentisini de yukarı çektiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

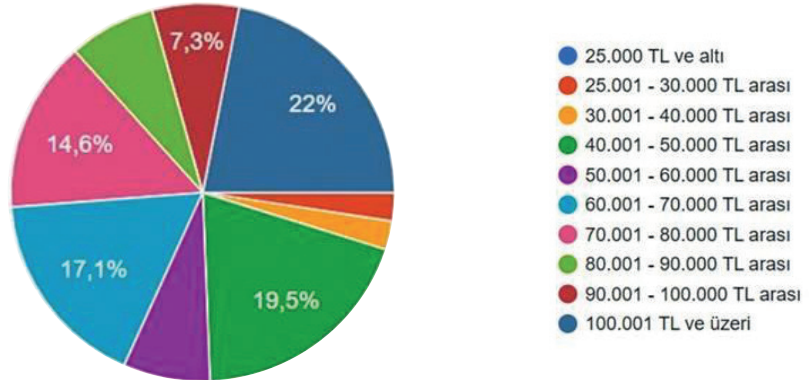
1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

“100.001 TL ve üzeri” kazanması gerektiğini söyleyenler %22 ; “90.001 - 100.000 TL arası” %7,3 ; “80.001 - 90.000 TL arası” %7,3; “70.001 - 80.000 TL arası” %14,6 ; “60.001 - 70.000 TL arası” %17,1 ; “50.001 - 60.000 TL arası” %7,3 ; “40.001 - 50.000 TL arası” %19,5; “30.001 - 40.000 TL arası” %2,4 ve “25.001 - 30.000 TL arası” %2,4.

“Beslenme, barınma ve ulaşım insanın temel ihtiyaçlarıdır”

Yukarıdaki tanıma göre şu anki temel ihtiyaçlarınızı karşılamak için aylık net kaç TL kazanmanız gerekir?

41 yanıt

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

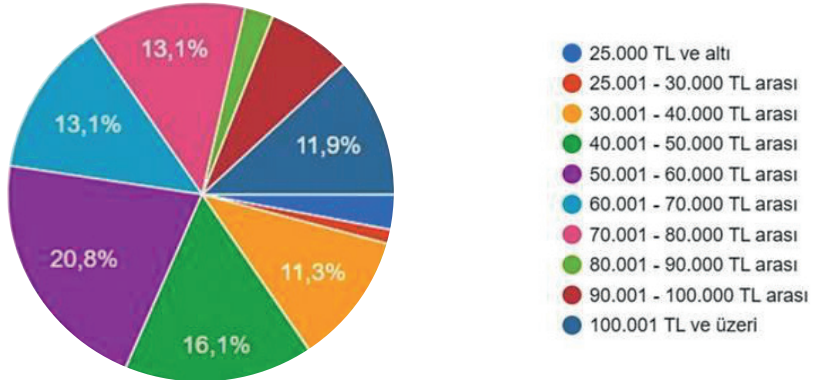
Yukarıdaki ankette olduğu gibi tutar olarak seçenekleri yukarıdan aşağı sıraladığımızda şöyle bir tablo karşımıza çıkıyor:

“100.001 TL ve üzeri” kazanması gerektiğini söyleyenler %11,9; “90.001 - 100.000 TL arası” %7,1; “80.001 - 90.000 TL arası” %2,4; “70.001 - 80.000 TL arası” %13,1; 60.001 - 70.000 TL arası” %13,1; “50.001 - 60.000 TL arası” %20,8’i; “40.001 - 50.000 TL arası” %16,1; “30.001 - 40.000 TL arası” %11,3; “25.001 - 30.000 TL arası” %1,2 ve “ 25.000 TL ve altı” %3.

“Beslenme, barınma ve ulaşım insanın temel ihtiyaçlarıdır”

Yukarıdaki tanıma göre şu anki temel ihtiyaçlarınızı karşılamak için aylık net kaç TL kazanmanız gerekir?

168 yanıt

x. En Çok Harcama Gıda, Barınma Ve Ulaşım Yapılıyor

Her iki anketin yanıtlarından görüleceği üzere “beslenme/gıda”, “barınma/kira” ve “ulaşım” seçenekleri en büyük harcama kalemleri oluyor. Yetkili işyerleri anketinde “beslenme/gıda” seçeneği, katılımcıların neredeyse yarısı tarafından en çok yapılan harcama kalemi olarak işaret edilirken, yetkisiz işyerleri anketinde aynı seçenek, katılımcıların çoğunluğu tarafından ilk sırada işaret ediliyor.

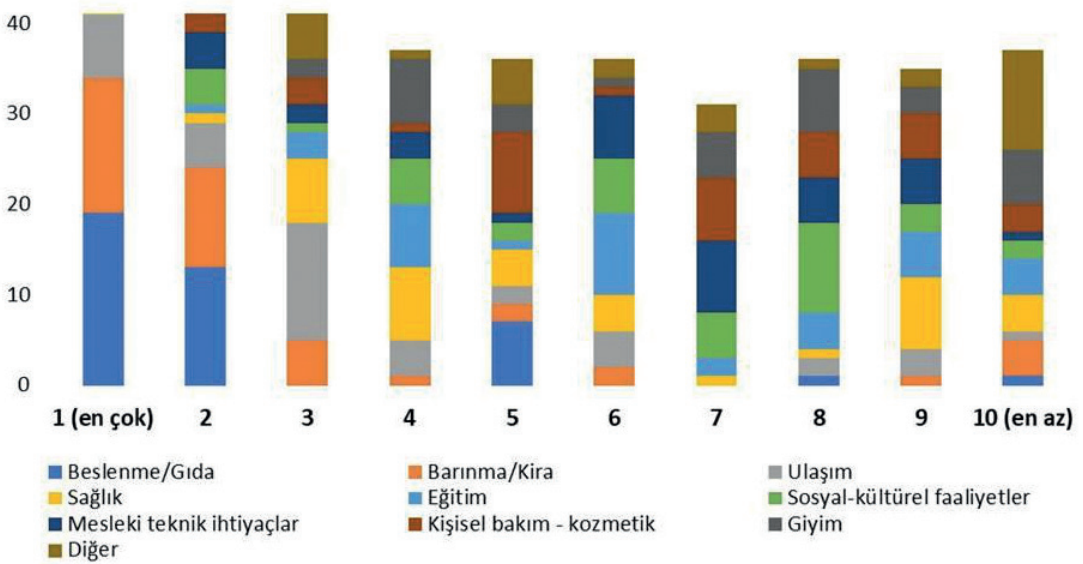
1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların aylık harcama kalemlerini en çoktan (1) en az (10) doğru sıraladığımızda “beslenme/gıda” %46,3 ile ilk sırada yer alıyor. İkinci sırada yine “beslenme/gıda” %36,6 ile ilk sırada yer alırken, onu “barınma/kira” seçeneği %26,8 ile takip ediyor. En büyük üçüncü harcama kalemi ise %31,7 ile “ulaşım” oluyor. Dördüncü sırada %19,5 ile “sağlık” ve “giyim” harcamaları yer alıyor. Beşinci sırada %21,9 ile “sosyal-kültürel faaliyetler” bulunuyor. Altıncı sırada “kişisel bakım-kozmetik” %24,4 en çok tercih edilen seçenek oluyor. Yedinci sırada ise %19,5 ile “mesleki teknik ihtiyaçlar” yer alıyor. Sekizinci sırada %21,9 ile “eğitim” kalemi bulunuyor. Dokuzuncu sırada “sağlık” ve “kişisel bakım-kozmetik” %17 ile aynı oranı paylaşıyor. Onuncu sırada, en küçük harcama kaleminde ise %26,8 ile “diğer” seçeneği yer alıyor.

Aylık harcama kalemlerinizi en büyükten en küçüğe doğru nasıl sıralarsınız?

NOT: 1 en çok, 10 en az olacak şekilde sıralama yapınız.

41 yanıt

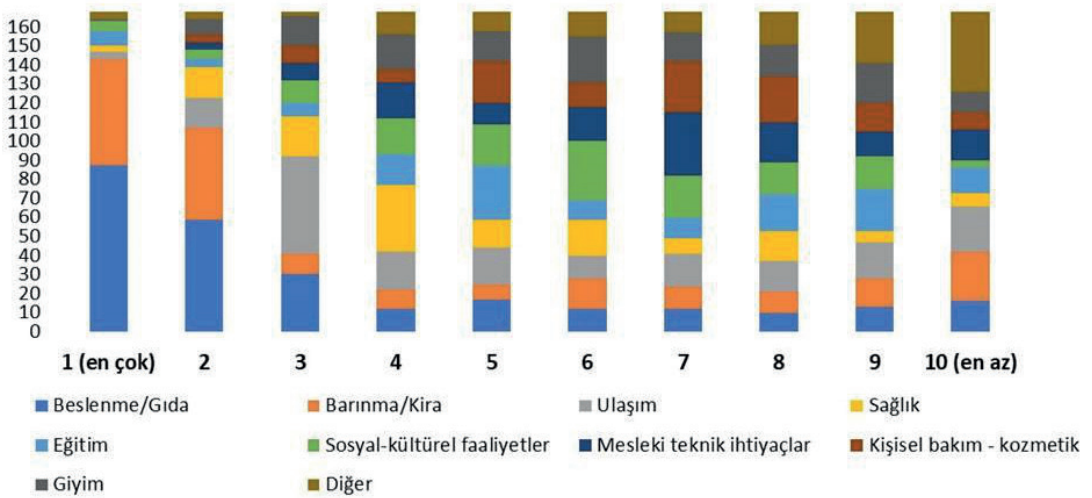
2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Bu ankette de “beslenme/gıda” %51,7 ile en büyük harcama kalemi olarak ilk sırada yer alıyor. İkinci sırada yine “beslenme/gıda” %35,1 ile en çok tercih edilen seçenek olurken “barınma/kira” seçeneği %28,5 ile onu takip ediyor. Üçüncü en büyük harcama kalemi bu ankette de %30,3 ile “ulaşım” oluyor. Dördüncü sırada %20,8 ile “sağlık” seçeneği bulunuyor. Beşinci sırada “eğitim” seçeneği %16,6 ile yer alırken altıncı sıradaki “sosyal-kültürel faaliyetler” %18,4 ile en çok tercih edilen harcama kalemi oluyor. Yedinci sıranın başında %19,6 ile “mesleki teknik ihtiyaçlar” bulunuyor. Sekizinci en büyük harcama kalemi %14,2 ile “kişisel bakım-kozmetik” oluyor. Dokuzuncu sırada “diğer” seçeneği %16 ile en çok tercih edilen seçenek olurken “eğitim” %13 ile onu takip ediyor. Onuncu sırada ise “diğer” seçeneği %25 ile en çok tercih edilirken, peşisıra %15,4 ile “barınma/kira” geliyor.

Aylık harcama kalemlerinizi en büyükten en küçüğe doğru nasıl sıralarsınız?

NOT: 1 en çok, 10 en az olacak şekilde sıralama yapınız.

168 yanıt

xi. Çoğunluk İşsiz Kalma Endişesi Duyuyor

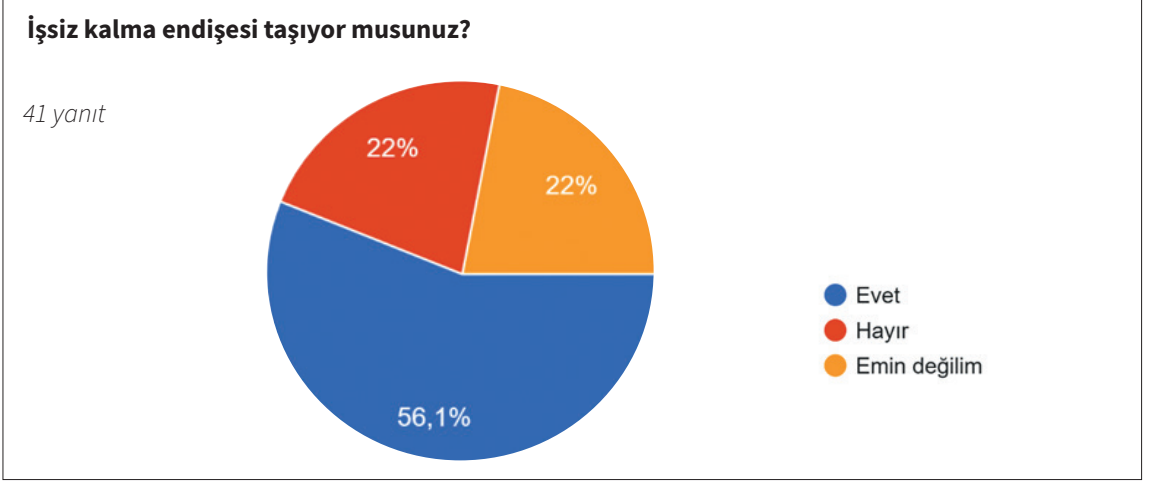
Her iki ankette de çoğunluk, işsiz kalma endişesi yaşıyor. Soruya “emin değilim” yanıtını verenlerle birlikte bu oran ciddiye seviyeye çıkıyor.

Sendikanın imzaladığı ondört TİS’in dokuzunda genişletilmiş iş güvencesi maddesi yer alıyor. Bu madde sayesinde işyeri temsilcine yasada tanınan iş güvencesinin kapsamı; (varsa) sendika merkez ve şube yönetimi, denetleme ve disiplin kurulu üyelerine doğru genişletiliyor. İlgili görevler dışında yer alan üyeler için de “işten çıkarma ve iş güvencesi” maddesi yer alıyor. Bu koruyucu maddelere rağmen yetkili işyerlerindeki üyelerin dikkate değer oranda işini kaybetme endişesi yaşaması, sendikanın yeni çözümler üretmesini zorunlu kılıyor.

Yetkisiz işyerleri anketinde bu oranın daha yüksek çıkması, yukarıda ayrıntılı şekilde tartıştığımız işsizlik, güvencesizlik ve sektörün içinde bulunduğu ekonomik belirsizlik ile birlikte düşünülmelidir. Elbette bu üç unsurun, yetkili işyerlerindeki üyeler üzerinde de baskı oluşturduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

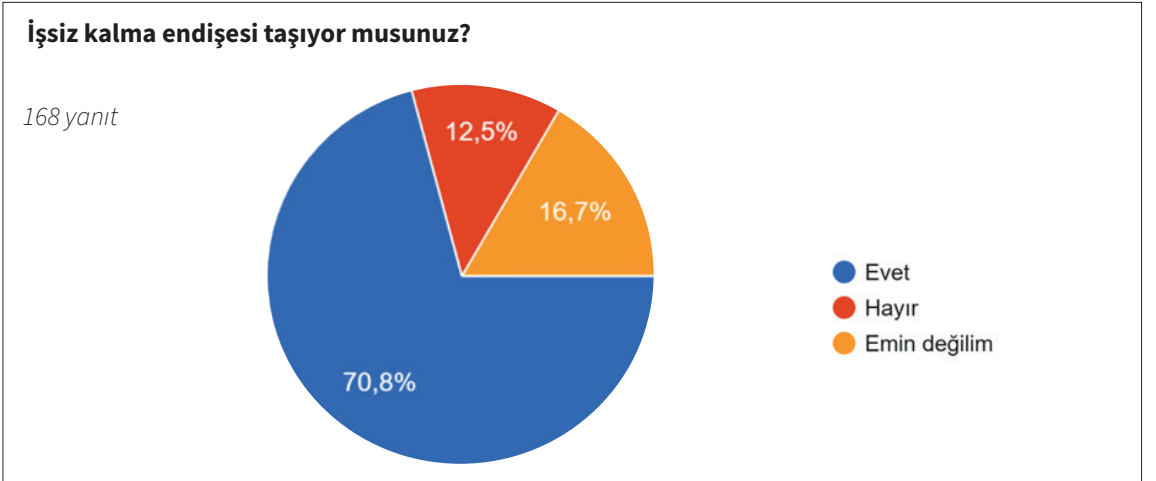
1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların çoğunluğu, %56,1'i işsiz kalma endişesi yaşadığını söylüyor. Soruya “hayır” ve “emin değilim” yanıtlarını verenler ise %22 ile aynı oranı paylaşıyor.

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %70,8'i soruya “evet” derken, “emin değilim” diyenler %16,7 ikinci sırada yer alıyor. En düşük oran ise %12,5 ile “hayır” diyenlerin oluyor.

xii. Kart Borcunun Tamamını Ödeyebilen Az

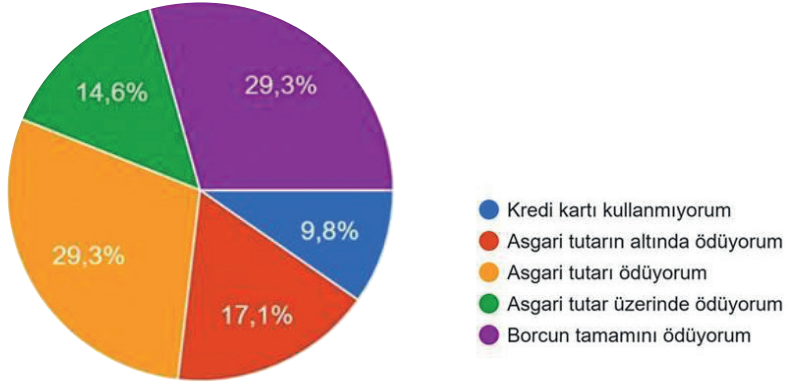
Yetkili işyerleri anketinde her ay kredi kartı borcunun tamamını ödeyenlerin oranı %29,3 olurken bu oran yetkisiz işyerleri anketinde %23,2'ye düşüyor. Her iki ankette de katılımcıların üçte ikisinden fazlasının kredi kartı kullandığı gözönüne alınırsa, kredi kartına dayalı borçlanmanın gazeteciler içinde yaygın olduğunu söyleyebiliriz.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Bu soruya hem “Borcun tamamını ödüyorum” hem de “Asgari tutarı ödüyorum” diyenler %29,3 ile aynı oranı paylaşıyor. İkinci sırada “Asgari tutarın altında ödüyorum” yanıtını verenler %17,1 ile geliyor. Sonrasında %14,6 ile “Asgari tutar üzerinde ödüyorum” seçeneği geliyor. Son sıra ise %9,8 ile “Kredi kartı kullanmıyorum” diyenlerin oluyor.

Her ay kredi kartı borcunuzun ne kadarını ödöyorsunuz?

41 yanıt

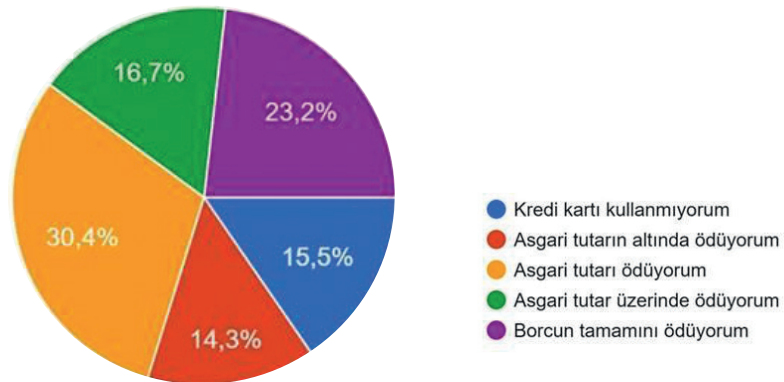

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

İlk sıra %30,4 ile “Asgari tutarı ödüyorum” diyenlerin oluyor. Sonrasında “Borcun tamamını ödüyorum” diyenler %23,2 geliyor. Katılımcıların %16,7’si “Asgari tutar üzerinde ödüyorum” derken, “Kredi kartı kullanmıyorum” diyenlerin oranı %15,5 oluyor. Son sıra ise %14,3 ile “Asgari tutarın altında ödüyorum” diyenlerin oluyor.

Her ay kredi kartı borcunuzun ne kadarını ödöyorsunuz?

168 yanıt

xiii. Yaklaşık Yarıyı Kendini Yoksul Hissediyor

Yetkili işyerleri anketinde katılımcıların %24,4 kendisini yoksul hissetmezken, bu oran yetkisiz işyerleri anketinde %12,5'e düşüyor. Bu veriler, TİS'lerin ekonomik ve sosyal haklar konusunda görece bir iyileşme sağlamasına rağmen özellikle yetkili işyerlerindeki üyeleri yoksulluk hissinden uzaklaştırmada yeterli olmadığını ortaya koyuyor.

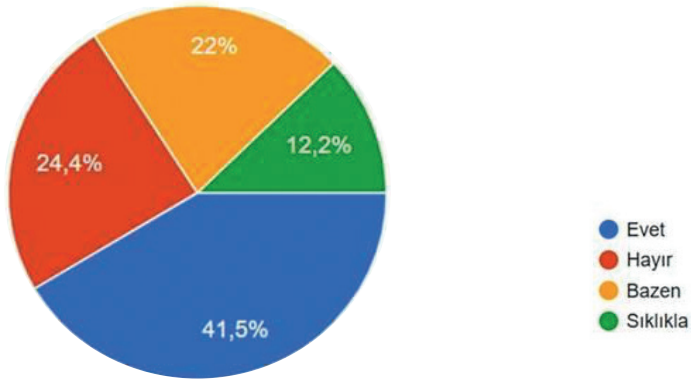
1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %41,5'i "evet" yanıtı verirken, "hayır" diyenler %24,4 ile ikinci sırada. Kendisini "bazen" yoksul hissettiğini söyleyenlerin oranı %22. %12,2'si ise "sıklıkla" diyor.

"Yoksulluk aylık temel ihtiyaçların tamamını veya büyük bir kısmını karşılayacak gelire sahip olmama durumudur"

Yukarıdaki tanım ışığında kendinizi yoksul hissettiğiniz dönem(ler) oluyor mu?

41 yanıt

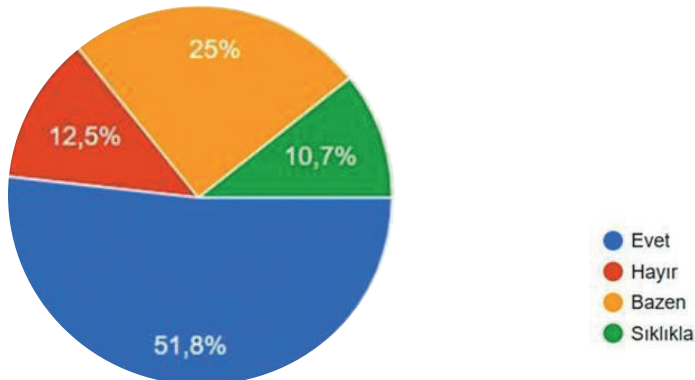
2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Diğer grupta olduğu gibi ilk sırada %51,8 ile "evet" diyenler var. İkinci sırada %25 ile "bazen" diyenler, üçüncü sırada %12,5 ile "hayır" diyenler bulunuyor. Sıklıkla diyenler %10,7 ile son sırada.

"Yoksulluk aylık temel ihtiyaçların tamamını veya büyük bir kısmını karşılayacak gelire sahip olmama durumudur"

Yukarıdaki tanım ışığında kendinizi yoksul hissettiğiniz dönem(ler) oluyor mu?

168 yanıt

xiv. Sosyal Ve Kültürel Gelişime Yeterli Bütçe Ayrılmıyor

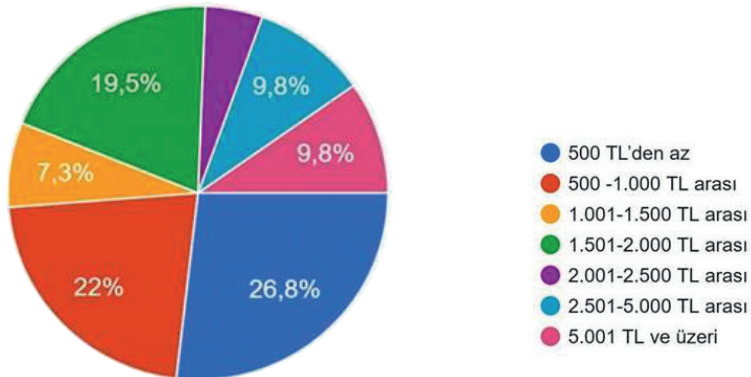
Yetkili işyerleri anketinde sosyal ve kültürel gelişimleri için aylık ortalama 2.5001 TL ve üzeri bütçe ayıranların toplam oranı %19,6 olurken, bu oran yetkisiz işyerleri anketinde %13,1'e düşüyor. Her ne kadar yetkili işyerlerinde durum görece iyi olsa da, hem yetkili hem de yetkisiz işyerlerinde sosyal ve kültürel gelişime yeterli bütçe ayrılmadığını söyleyebiliriz. Bu veriler, gazetecilik gibi öğrenmeye ve entelektüel gelişime açık olması gereken bir mesleğin yeteri kadar sosyal ve kültürel yönden beslen(e)mediğini ortaya koyuyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

İlk sırada %26,8 ile sosyal ve kültürel gelişimine aylık "500 TL'den az" bütçe ayıranlar bulunuyor. İkinci sırada %22 ile "500 -1.000 TL arası" seçeneği yer alıyor. Sonrasında %19,5 ile "1.501-2.000 TL arası" gelirken, %9,8 ile "2.501-5.000 TL arası" ve "5.001 TL ve üzeri" tercihleri aynı oranı paylaşıyor. Katılımcıların %7,3'ü "1.001-1.500 TL arası" sosyal ve kültürel gelişimine aylık bütçe ayırırken, son sırada %4,9 ile "2.001-2.500 TL arası" geliyor.

Sosyal ve kültürel gelişiminiz için (konser, tiyatro, sinema, sergi, kitap takibi, spor tesisi üyeliği, platform üyeliği vb. için) aylık ortalama ne kadar bütçe ayırıyorsunuz?

41 yanıt

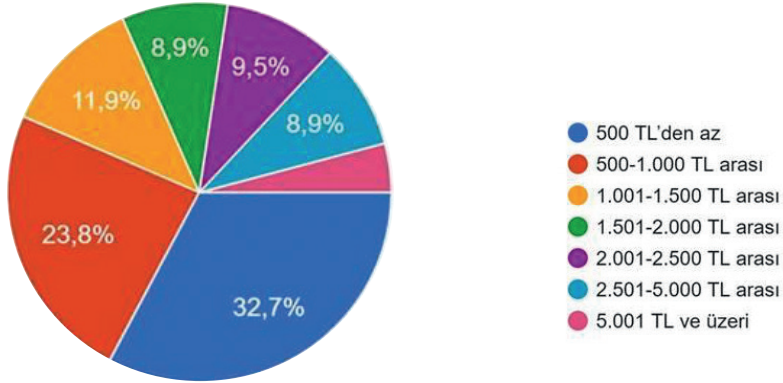

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %32,7'si sosyal ve kültürel gelişimleri için "500 TL'den az" bütçe ayırdığını söylerken ikinci sırada %23,8 ile "500-1.000 TL arası" seçeneği geliyor. Sonrasında "1.001-1.500 TL arası" bütçe ayırdığını söyleyenler %11,9 ile üçüncü sırada yer alırken, %9,5 ile "2.001-2.500 TL arası" onu takip ediyor. Devamında %8,9 ile "1.501-2.000 TL arası" ve "2.501-5.000 TL arası" seçenekleri geliyor. Son sırada ise %4,2 ile "5.001 TL ve üzeri" bütçe ayıranlar bulunuyor.

Sosyal ve kültürel gelişiminiz için (konser, tiyatro, sinema, sergi, kitap takibi, spor tesisi üyeliği, platform üyeliği vb. için) aylık ortalama ne kadar bütçe ayırıyorsunuz?

168 yanıt

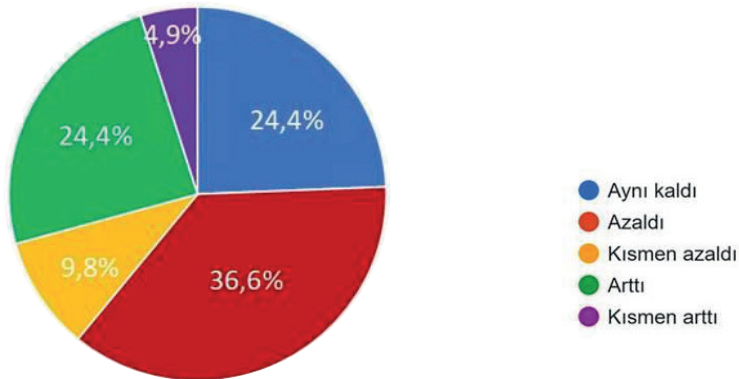
Peşi sıra sorduğumuz soru ise bir önceki yıla göre sosyal ve kültürel harcama tutarının ne yönde değiştiği ile ilgili oluyor. Yetkili işyerleri anketinde bir önceki yıla göre sosyal ve kültürel harcaması için "azaldı" ve "kısmen azaldı" yanıtı verenlerin toplam oranı %46,4 olurken, bu oran yetkisiz işyerleri anketinde %64,3'e çıkıyor. Her iki ankette de harcaması aynı kalanları da dahil ettiğimizde, ciddi oranda katılımcının sosyal ve kültürel gelişimine yeterli bütçeyi ayıramadığını görüyoruz.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

İlk sıra %36,6 ile sosyal ve kültürel harcaması bir önceki yıla göre "azaldı" diyenlerin oluyor. Soruya %24,4 ile "aynı kaldı" ve "arttı" yanıtı verenler ikinci sırayı paylaşıyor. Üçüncü sırada "kısmen azaldı" diyenler %9,8 ile yer alırken son sırada %4,9 ile "kısmen arttı" yanıtını verenler bulunuyor.

Bir önceki yıla göre sosyal ve kültürel harcama tutarınız değişti mi?

41 yanıt

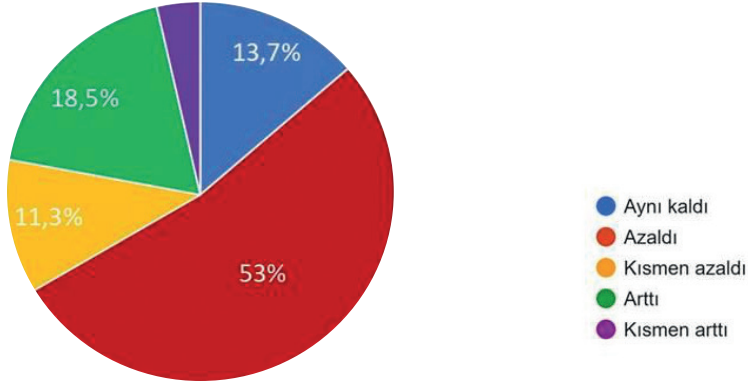

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların yarısından fazlası, %53'ü bu soruya “azaldı” yanıtı verirken ikinci sıra %18,5 ile “arttı” yanıtı verenlerin oluyor. Seçenekler içinde “aynı kaldı” yanıtının oranı ise %13,7 oluyor. Katılımcıların %11,3'ü “kısmen azaldı” derken, son sırada %3,6 ile “kısmen arttı” diyenler yer alıyor.

Bir önceki yıla göre sosyal ve kültürel harcama tutarınız değişti mi?

168 yanıt

xv. Kötü Ekonomi TİS'leri Ve Ekonomik Hakları Baskılıyor

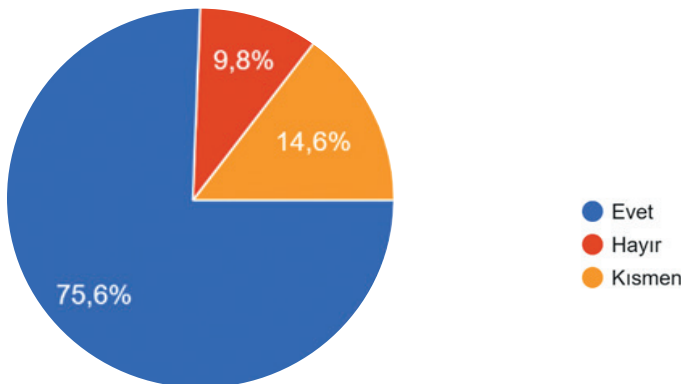
Yetkili işyerlerindeki üyelerimize ülkedeki ekonomik durumun, uygulanan TİS üzerindeki etkisini sorarken; yetkisiz işyerlerindeki üyelerimize de mevcut ekonomik ve sosyal hakları üzerindeki etkisini soruyoruz. Her iki ankette de “evet” yanıtının ciddi orana sahip olması dikkat çekiyor. Her ne kadar TİS'ler yoluyla üyeler için bir koruma kalkanı oluşturulmak istense de ekonominin ücretli çalışanlar aleyhine bilinçli organizasyonu bu koruma kalkanını zayıflatıyor. Bu durum emek ve meslek örgütlerini, tekil işyeri ekonomisinden tüm ülke ekonomisine dair daha fazla söz söylemeye, uygulanan iktisat politikalarını sorgulamaya mecbur bırakıyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Ciddi oranda katılımcı, %75,6 ile ülkedeki ekonomik durumun, işyerinde geçerli olan TİS üzerinde baskı oluşturduğunu düşünüyor. Bu soruya “kısmen” yanıtı verenlerin oranı %14,6 olurken, “hayır” yanıtı sadece %9,8'de kalıyor.

Ülkedeki ekonomik durumun, işyerinizde geçerli olan toplu iş sözleşmesi üzerinde baskı oluşturduğunu düşünüyor musunuz?

41 yanıt

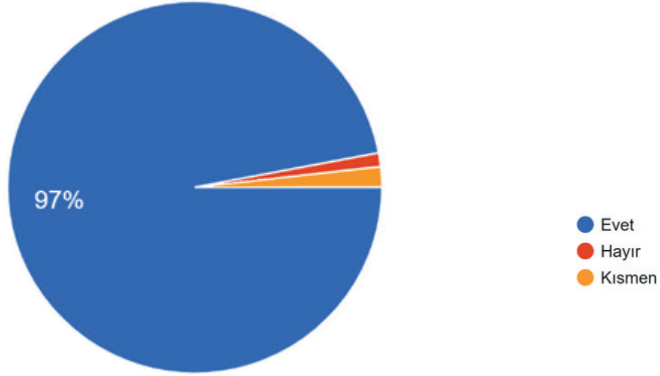

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların neredeyse tamamı, %97'si bu soruya “evet” yanıtı veriyor. Soruda “kısmen” yanıtı %1,8 ve “hayır” yanıtı %1,2 oranında kalıyor.

Ülkedeki ekonomik durumun, işyerinizde geçerli olan toplu iş sözleşmesi üzerinde baskı oluşturduğunu düşünüyor musunuz?

168 yanıt

xvi. Enflasyon Geliri Eritiyor

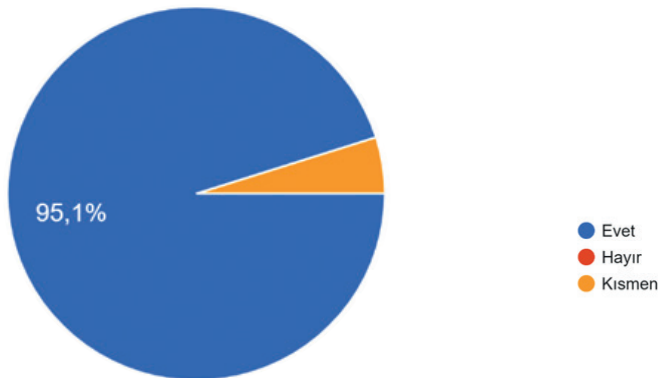
Anketlerde katılımcıların neredeyse tamamı, enflasyon nedeniyle bir önceki yıla göre gelirlerinin eridiğini söylüyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %95,1'i ülkedeki enflasyon nedeniyle bir önceki yıla göre gelirinin eridiğini düşünüyor. Soruya “hayır” yanıtı veren olmazken “kısmen” diyenler sadece %4,9.

Ülkedeki enflasyon nedeniyle bir önceki yıla göre gelirinizin eridiğini düşünüyor musunuz?

41 yanıt

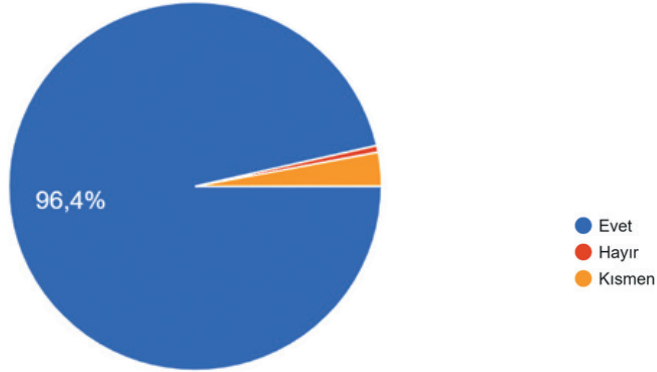

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Bu ankette de ezici çoğunluk, %96,4 ile soruya “evet” yanıtı veriyor. Gelirinin “kısmen” eridiğini söyleyenlerin oranı %3 olurken, soruya “hayır” yanıtı veren %0,6 ile en düşük orana sahip oluyor.

Ülkedeki enflasyon nedeniyle bir önceki yıla göre gelirinizin eridiğini düşünüyor musunuz?

168 yanıt

xvii. En Yakın İhtimal Yurt İçi Tatil

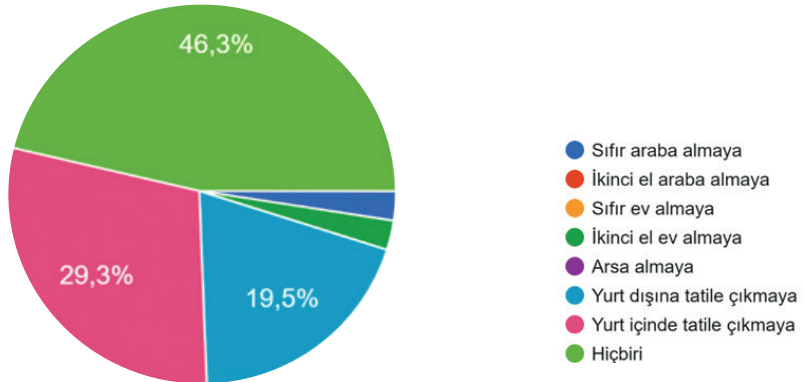
Her iki ankette de katılımcıların kendilerini hiçbir olanağa yakın görmemesi dikkat çekici. En yüksek orana sahip seçenekler ise yurt içi ve yurt dışı tatil ihtimalleri.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların neredeyse yarısı, %46,3'ü kendisini hiçbir seçeneğe yakın görmüyor. Kendisini “yurt içinde tatile çıkmaya” yakın görenlerin oranı %29,3 olurken, “yurt dışına tatile çıkmaya” yakın görenler %19,5’de kalıyor. İki seçenek, “ikinci el ev almaya” ve “sıfır araba almaya” kendini yakın görenler %2,4 ile aynı oranı paylaşıyor. Diğer üç seçenek; “ikinci el araba almaya”, “sıfır ev almaya” ve “arsa almaya” ise hiç tercih edilmiyor.

Önümüzdeki bir yıl içinde aşağıdakilerden hangisini kendinize en yakın görüyorsunuz?

41 yanıt

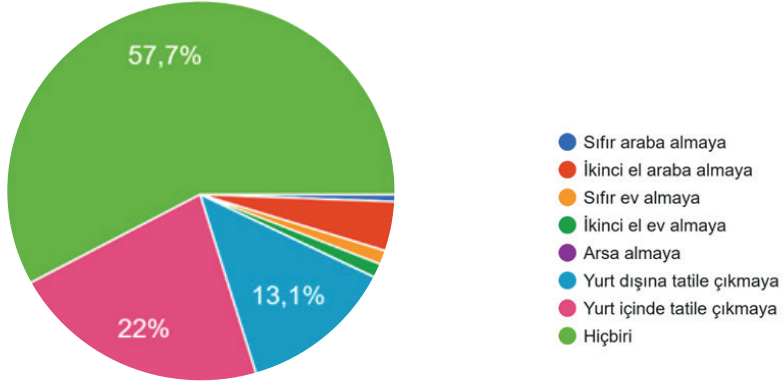

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların yarısından fazlası, %57,7'si kendisini hiçbir seçeneğe yakın görmüyor. İkinci sırada “yurt içinde tatile çıkmaya” %22 ile yer alırken peşi sıra %13,1 ile “yurt dışına tatile çıkmaya” seçeneği geliyor. Dördüncü sırada %4,2 ile “ikinci el araba almaya” tercih edilirken, “sıfır ev almaya” ve “ikinci el ev almaya” seçenekleri %1,2 ile aynı oranı paylaşıyor. Son sırada ise “sıfır araba almaya” seçeneği %0,6 ile yer alıyor. Seçenekler arasındaki “arsa almaya” ise hiç tercih edilmiyor.

Önümüzdeki bir yıl içinde aşağıdakilerden hangisini kendinize en yakın görüyorsunuz?

168 yanıt

xviii. İstanbul, Ankara Ve İzmir Öne Çıkıyor

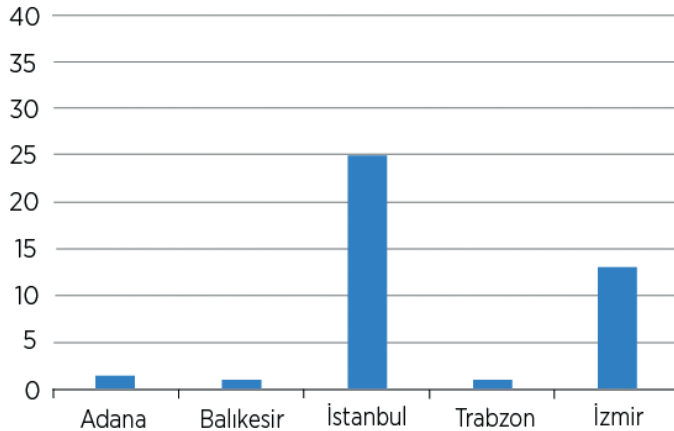
Her iki ankette de üç büyükşehir olarak İstanbul, Ankara ve İzmir dikkat çekiyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların beş şehre dağıldığı görülüyor. En yüksek katılım %61 ile İstanbul'dan. Onu %31,7 ile İzmir takip ediyor. Ankara, Balıkesir ve Trabzon ise %2.4 ile son sırada.

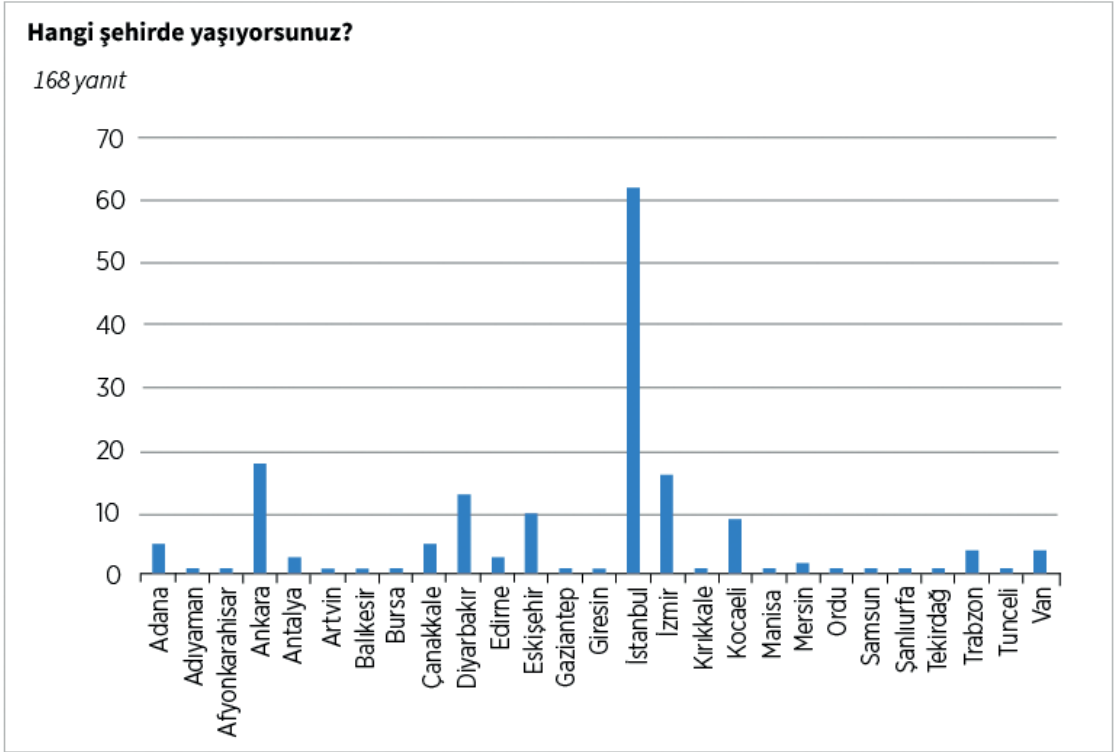
Hangi şehirde yaşıyorsunuz?

41 yanıt

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Bu ankette diğerine göre çok daha fazla şehirden katılım olduğu görülüyor. Yine en yüksek katılım %36,9 ile İstanbul'dan oluyor. İkinci sırada Ankara %10,7 ile yer alıyor. Sonrasında İzmir %9,5 , Diyarbakır %7,7 ve Eskişehir %6 şehirleri dikkat çekiyor. Diğer şehirler ise şu şekilde sıralanıyor: Kocaeli %5,3; Adana ve Çanakkale %2,9; Trabzon ve Van %2,4; Antalya ve Edirne %1,8; Mersin %1,2; Adıyaman, Afyonkarahisar, Artvin, Balıkesir, Bursa, Gaziantep, Giresun, Kırıkkale, Manisa, Ordu, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ ve Tunceli %0,6.

xix. Çok Azı Yaşadığı Evin Sahibi

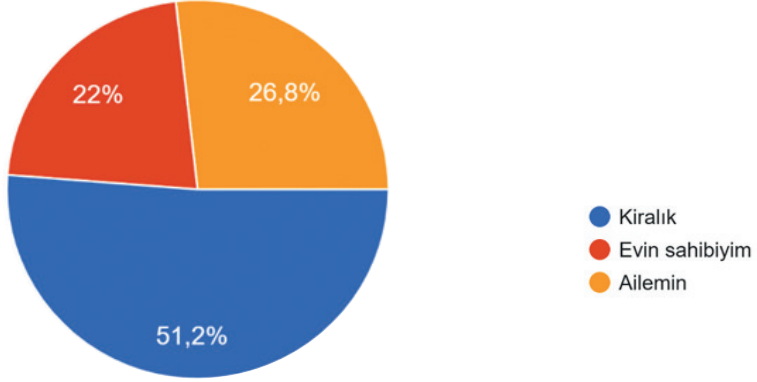
Her iki ankette de katılımcıların yaklaşık beşte biri yaşadığı evin mülkiyetine sahip görünüyor. Geri kalanı ya kiracı ya da ailesine ait evde ikamet ediyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Ankete katılanların yarısından fazlası, %51,2'si yaşadığı evin “kiralık” olduğunu söylüyor. İkinci sırada “ailemin” yanıtını verenler %26,8 bulunuyor. Son sırada ise evin sahibi olduğunu söyleyenler %22 yer alıyor.

Yaşadığınız evin mülkiyet durumu nedir?

41 yanıt

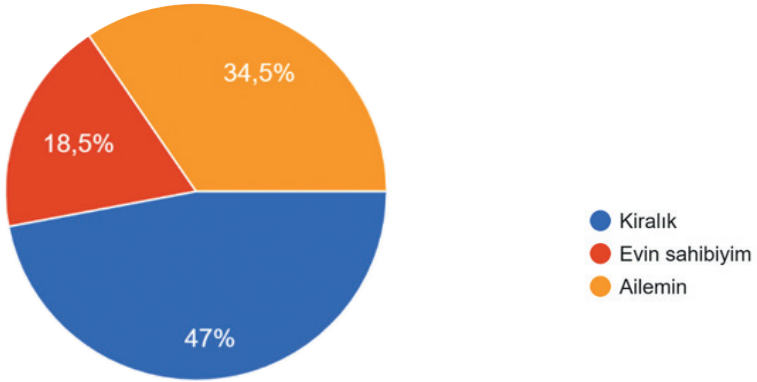

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %47'si yaşadığı evin “kiralık” olduğunu söylüyor. İkinci sıra %34,5 ile “ailemin” diyenlerin oluyor. Son sırada ise %18,5 ile “evin sahibiyim” yer alıyor.

Yaşadığınız evin mülkiyet durumu nedir?

168 yanıt

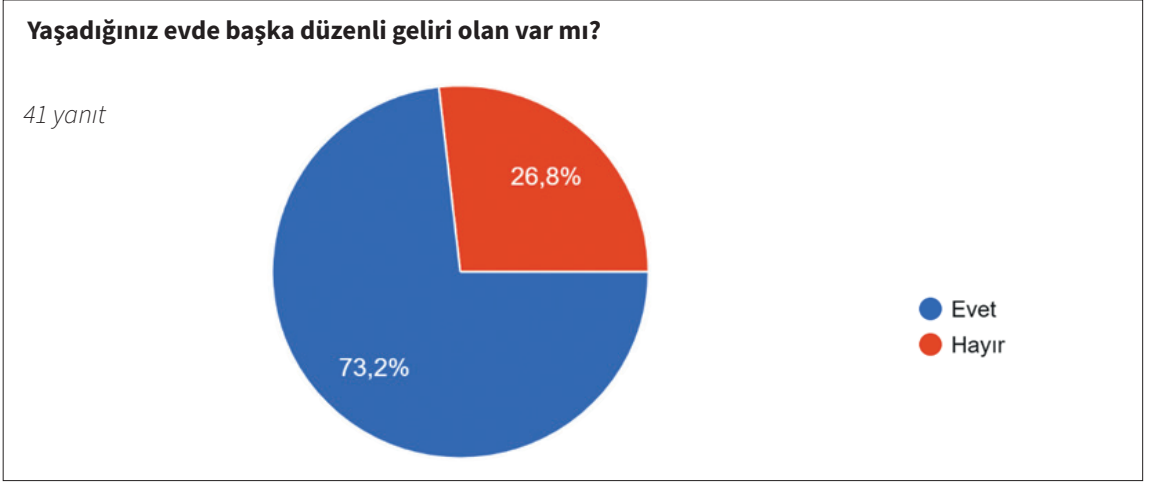

xx. Aynı Hanede Birden Fazla Düzenli Gelir Sahibi Var

Her iki ankette de katılımcıların çoğunluğu, evde düzenli gelire sahip birden fazla kişi olduğunu söylüyor. Neredeyse yarısının kendisini yoksul hissettiğini dikkate aldığımızda, haneye giren birden fazla düzenli gelire rağmen bu duygunun yaşandığını anlıyoruz.

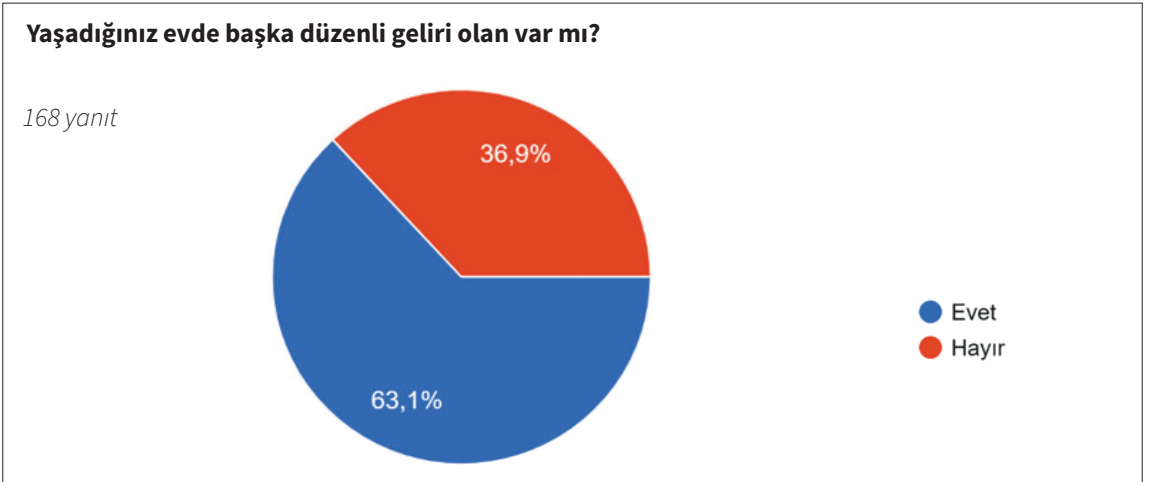
1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %73,2'si yaşadığı evde başka düzenli geliri olduğunu söylerken, bu soruya “hayır” yanıtını verenler %26,8 oluyor.

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %63,1'i bu soruya “evet” yanıtı verirken, “hayır” diyenlerin oranı %36,9'da kalıyor.

xxi. Çoğunluk Gazeteciliği Bırakmaya Hazır

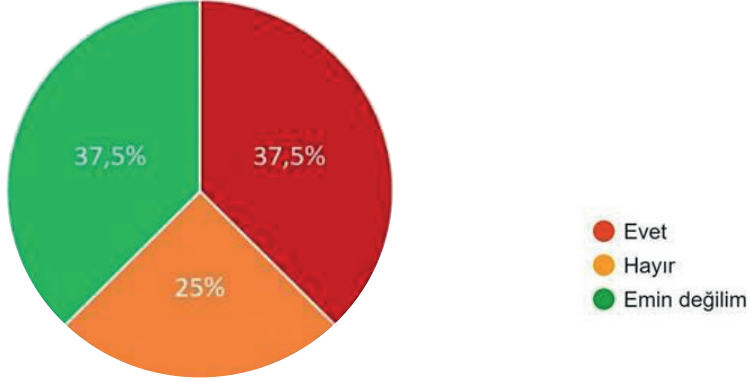
Yetkisiz işyerleri anketinde dokuz, yetkili işyerleri anketinde ise altı kişi bu soruda “gazeteci değilim” yanıtı veriyor. Bu seçenekleri ayıklayarak verilen yanıtları, “evet”, “hayır” ve “emin değilim” seçeneklerine oranlıyoruz. Her iki ankette de daha iyi bir ücret karşılığında gazeteciliği bırakmaya “evet” diyenler, “emin değilim” diyenlerle birlikte ciddi bir orana sahip. Veriler, ekonomik tatminsizliğin boyutunu bir kez daha ortaya koyuyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Daha iyi bir ücret karşılığında gazeteciliği bırakmaya “evet” diyenler ve “emin değilim” yanıtı verenler %37,5 ile ilk sırayı paylaşıyor. Soruya “hayır” yanıtını verenler ise %25 ile bu iki seçeneği takip ediyor.

Fırsatınız olsa daha iyi bir ücret karşılığında gazeteciliği bırakır mısınız?

32 yanıt

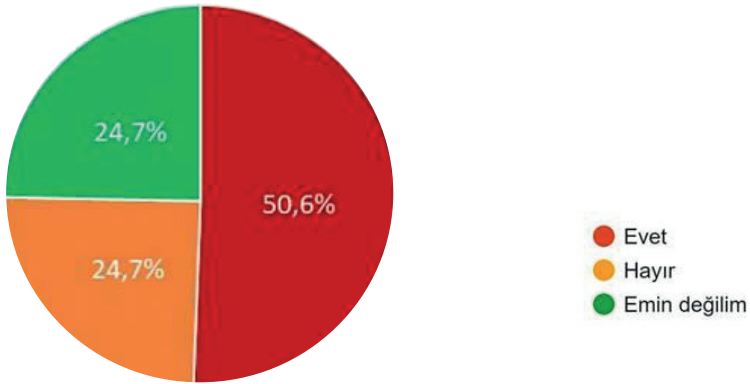

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %50,6'sının yanıtı “evet” olurken, “emin değilim” ve “hayır” diyenler %24,7 ikinci sırayı paylaşıyor.

Fırsatınız olsa daha iyi bir ücret karşılığında gazeteciliği bırakır mısınız?

162 yanıt

xxii. Sektörün Geleceği İle İlgili Çoğunluk Kötümser

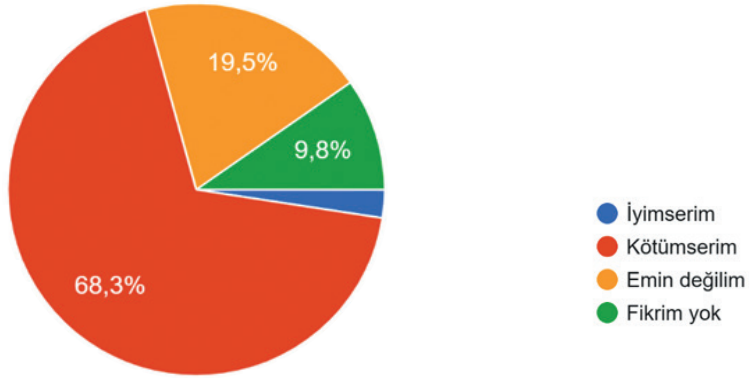
Yetkisiz işyerleri anketinde dokuz, yetkili işyerleri anketinde ise altı kişi bu soruda “gazeteci değilim” yanıtı veriyor. Bu seçenekleri ayıklayarak verilen yanıtları, “evet”, “hayır” ve “emin değilim” seçeneklerine oranlıyoruz. Her iki ankette de daha iyi bir ücret karşılığında gazeteciliği bırakmaya “evet” diyenler, “emin değilim” diyenlerle birlikte ciddi bir orana sahip. Veriler, ekonomik tatminsizliğin boyutunu bir kez daha ortaya koyuyor.

1- Yetkili İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %68,3'ü medya sektörünün geleceği konusunda kötümser olduğunu söylüyor. Sektörün geleceği ile ilgili emin olmayanların oranı %19,5 olurken, soruya %9,8'i "fikrim yok" ve %2,4'ü de "iyimserim" yanıtını veriyor.

Medya sektörünün geleceğini nasıl görüyorsunuz?

41 yanıt

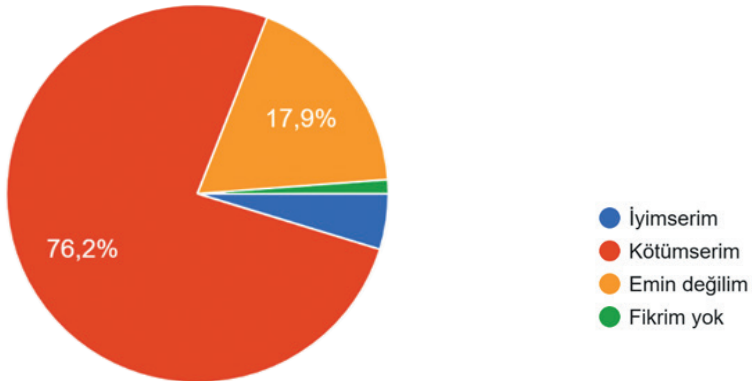

2- Yetkisiz İşyerleri Anketi Sonucu:

Katılımcıların %76,2'si medya sektörünün geleceği hususunda kötümser olduğunu söylerken, "emin değilim" yanıtı verenler %17,9 ile ikinci sırada yer alıyor. Soruya "iyimserim" yanıtı verenler %4,8'de kalırken, en az oran %1,2 ile "fikrim yok" diyenlerin oluyor.

Medya sektörünün geleceğini nasıl görüyorsunuz?

168 yanıt

xxiii. Çekincelere Rağmen Üyeler Toplu Sözleşme İstiyor

Bundan sonraki üç soru, sadece yetkisiz işyerlerindeki üyelere yöneltiliyor. Bu sorulardaki amacımız; yetkisiz işyerlerindeki üyelerimizin toplu iş sözleşmeli çalışma düzenine dair istek, beklenti ve varsa endişelerini tespit etmek oluyor. Üç sorunun çıktılarını birlikte değerlendirdiğimizde;

1. Katılımcıların %80'den fazlası toplu iş sözleşmelerinin işyerlerinde ekonomik ve sosyal hakları iyileştireceğine inanıyor.
2. Yine %80'den fazlası kendi işyerinde toplu iş sözleşmesi olmasını istiyor.
3. Söz konusu kendi işyerinde TİS yoluyla hakların iyileştirilmesi ihtimali olunca, iyimserlik oranı %70'lere düşüyor. Bir kısım katılımcı, genel olarak TİS'li işyerinde çalışmak, işyerinde TİS'in olmasını istemekle birlikte böylesi bir TİS'in mevcut işyerinde haklarını iyileştirmede faydalı olmayacağına inanıyor.

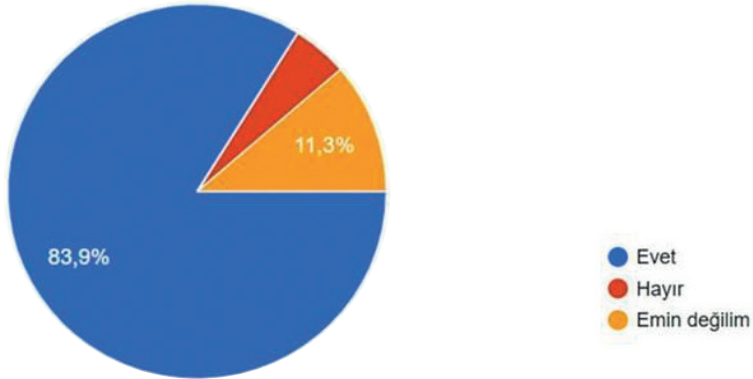
Bu üç çıktı, yetkisiz işyerlerindeki üyelerimizle yaptığımız yüz yüze görüşmelerin notlarıyla uyumlu görünüyor. Birçok üye, özellikle yerel ya da iktidara muhalif medya şirketlerinde çalışanlar, her ne kadar TİS isteseler de şirketin kırılgan ekonomik yapısının olası hakları kısıtlayacağını ve iyi bir TİS'in imzalanmasını zorlayacağını düşünüyor.

Bu kapsamda ilk sorumuz, toplu iş sözleşmesi ile ekonomik ve sosyal haklar arasındaki bağa ilişkin. Katılımcıların %83,9'u, işyerinde toplu iş sözleşmesi olmasının o işyerindeki ekonomik ve sosyal hakları iyileştireceğini düşünüyor. Soruya "emin değilim" yanıtı verenlerin oranı %11,3 olurken, "hayır" diyenler sadece %4,8'de kalıyor.

1. Soru:

Sizce bir işyerinde toplu iş sözleşmesi olması, o işyerindeki ekonomik ve sosyal hakların daha iyi olmasını sağlar mı?

168 yanıt

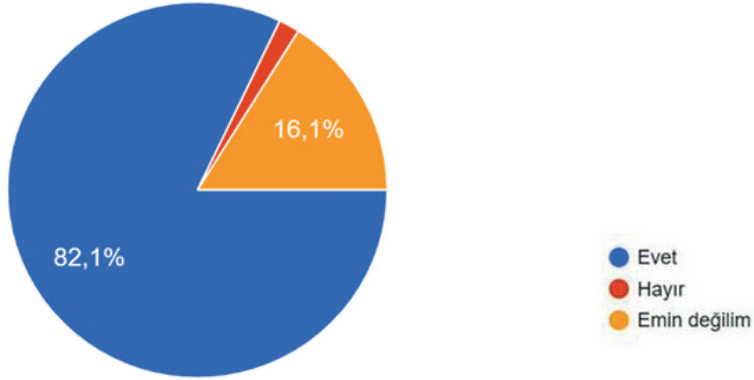

2. Soru:

Yetkisiz işyerlerinden ankete katılanların %82,1'i ise mevcut işyerlerinde toplu iş sözleşmesi olmasını istiyor. Yukarıdaki soruya verilen “evet” yanıtı ile büyük oranda benzerlik gösteriyor. Mevcut işyerinde toplu iş sözleşmesi istemeyen ve “hayır” yanıtı verenlerin oranı %1,8’de kalırken, “emin değilim” diyenlerin oranı %16,1 oluyor.

Mevcut işyerinizde toplu iş sözleşmesi olsun ister misiniz?

168 yanıt

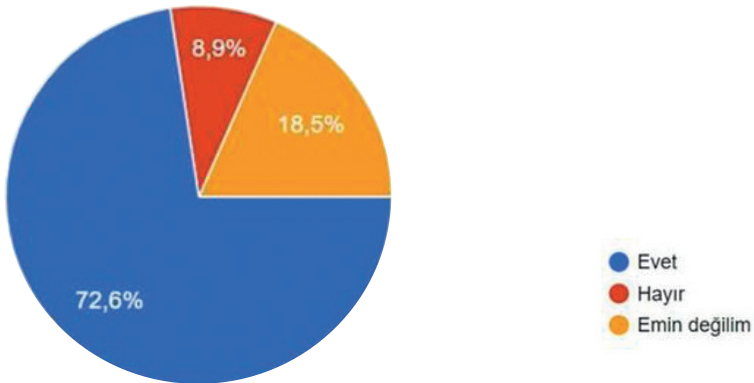

3. Soru:

Yetkisiz işyerlerinden ankete katılanların %72,6'sı mevcut işyerlerinde bir toplu iş sözleşmesi olması halinde bunun ücret ve yan haklarında iyileşme sağlayacağını düşünüyor. Soruya “emin değilim” diyenlerin oranı %18,5 olurken, %8,9 de “hayır” diyor.

Mevcut işyerinizde bir toplu iş sözleşmesi olsa, ücret ve yan haklarınızda iyileşme sağlanabilir miydi?

168 yanıt

xxiv. Anketteki açık uçlu yanıtlar

Anketin sonunda, sorular dışında katılımcıların varsa not düşmeleri için bir bölüm oluşturduk. Yetkili işyerleri anketinde kayda değer bir not olmasa da yetkisiz işyerlerindeki bir dizi notu burada paylaşmak istiyoruz. Bir yanıyla bu notlar, “Sektöre bakış” başlığı altında tartıştığımız konuları özetleyen, hayatın içinden ve çarpıcı veriler olarak öne çıkıyor:

Katılımcı 1:

“Kasım 2023’te bu ofise girdim. Maaşım hâlâ aynı, çok zor bir durum.”

Katılımcı 2:

“Şubat zammını 21.03.2025 tarihi ve saat 11.30 itibarıyla hâlâ almadım. Bugün yatması bekleniyor.”

Katılımcı 3:

“Mesai ücreti yok, yol bile yok ya!”

Katılımcı 4:

“Benim çalıştığım kanalda bir buçuk aydır maaşımı alamıyorum. Lütfen bunu dile getirin.”

Katılımcı 5:

“Maalesef ki ülke olarak çok ciddi bir ekonomik buhranın içindeyiz. Bu ekonomik buhranın sonu da yakın görünmüyor. Bugünkü politik ortam da buna tuz biber oluyor. Maalesef ki biz basın-yayın çalışanları, hukuk çalışanları da dahil bu durumdan en çok etkilenenler oluyor. Bu nokta beni tedirgin ediyor çünkü basın yayın çalışanlarının söyledikleri değil, hayatları bile tehlikede olabiliyor şu anki durumda.”

Katılımcı 6:

“Yerel basın olarak baktığımızda şartların gün geçtikçe kötüye gittiğini, çalışanların 7 gün çalışmak zorunda kaldığını, maaşların ise emeğimizin yanında sıfır olduğunu belirtmek isterim. Bu mesleği yapmak isteyen çocuklara bir kez daha düşünmelerini söylüyorum.”

Katılımcı 7:

“Yerel gazetecilik, bu şekilde devam ederse yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. Ulusal medya, görece daha iyi bir konumda olsa da yerel demokrasinin sürdürülebilirliği her geçen gün daha da zayıflıyor. Bugün bağımsızlığını koruyabilen ve kalemi özgür kalan gazeteciler, çoğunlukla ulusal medyada çalışıyor. Ancak ulusal gazeteciliği ne kadar gelişmiş olursa olsun yerelden genele yayılan haberlerin azalması, yerel gazetecilerin mesleği bırakması veya sansür-otosansür gibi nedenlerle haberlerin gazetecilik ilkelerine uygun şekilde yapılamaması, ülke için ciddi olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Yerel gazetecilik, yalnızca haber akışını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yerel yönetimlerin şeffaflığını ve toplumsal denetimi de güvence altına alır. Bu nedenle, yerel gazeteciliğin güçlendirilmesi, demokratik bir toplumun sağlıklı işleyişi için vazgeçilmez bir unsur. Ekonomik çıkmazlar, özellikle yerel gazetecileri başka sektörlere yönlendiriyor.”

Katılımcı 8:

“Rutin gazetecilik geçinmeye yetmezdi. Gazeteciliği besleyen araştırmacılık, danışmanlık gibi işler ayakta kalmamı sağlıyor.”

Katılımcı 9:

“Gazetelere destek sağlayan Basın İlan Kurumu fikir işçileri için taban ücret belirlemeli. Gazeteciler patronların insafına bırakılmamalıdır.”

Katılımcı 10:

“Genç gazetecileri ölüme terk ettiler. Keşke başka bir sektörde iş bulsam. Alanımda en iyisi olduğumu biliyorum ancak hak ettiğim muameleyi asla göremeyeceğime de eminim. Tekrardan üniversite okuyup bu sektörü komple hayatımdan sileceğim günü ipe çekiyorum.”

Katılımcı 11:

“Bulduğum işyeri TİS koşullarını sağlayacak ekonomiye sahip değil. Ancak kapanmamaya çalışıyor.”

Katılımcı 12:

“Bütçemiz eşimle ortak olmasa, bu maaşımla şu anki hayatımı hiçbir şekilde yaşayamam.”

xxv. Anket Verilerinin Genel Değerlendirmesi

Yukarıda ayrıntılı şekilde tartıştığımız anket sonuçlarını aşağıda şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Görece kıdemli üyeler öne çıkıyor.
2. Anket katılımcılarında yerel medyadan üyeler dikkat çekiyor.
3. Hem yetkili hem de yetkisiz işyerlerindeki üyelerin eğitim seviyesi oldukça yüksek.
4. Üzerindeki baskıya rağmen TİS'ler, üyeleri açlık ve yoksulluk sınırından uzaklaştırıyor.
5. İşyerlerinde "eşit işe eşit ücret" politikasının hâlâ mücadele sebebi olduğu görülüyor.
6. Yanıtlara göre gazetecilerin esas gelir kaynağı, aldıkları ücretler. Gazetecilerin çoğunluğu diğer/yan gelirlerden mahrum görünüyor.
7. Yetkili işyerleri anketinde geçinmek için ailelerinden maddi destek almadığını söyleyenlerin oranı %65,9 olurken, bu oran yetkisiz işyerlerinde %56,5'de kalıyor.
8. Katılımcıların çoğunluğu ek iş yapmıyor ancak fırsat olsa yapmaya hazır.
9. TİS'ler kazanç beklentisini yukarı çekiyor. En çok tercih edilen seçenek yetkili işyerleri anketinde %22 ile "100.001 TL ve üzeri" olurken, yetkisiz işyerleri anketinde %20,8 ile "50.001 - 60.000 TL arası" oluyor.
10. Hem yetkili hem de yetkisiz işyerlerinde katılımcılar en çok parayı sırasıyla gıda, barınma ve ulaşım harcadığını söylüyor.
11. Her iki ankette de çoğunluk, işsiz kalma endişesi yaşıyor. Bu oran yetkili işyerleri anketinde %56,1 olurken, yetkisiz işyerlerinde %70,8'e çıkıyor.
12. İki ankette de her ay kredi kartı borcunun tamamını ödediğini söyleyenler, toplam oranın üçte birini bulmuyor.
13. Katılımcıların yaklaşık yarısı kendisini yoksul hissediyor. Diğer yandan yetkili işyerleri anketinde katılımcıların %24,4 kendisini yoksul hissetmezken, bu oran yetkisiz işyerleri anketinde %12,5'e düşüyor.
14. Özellikle yetkisiz işyerlerindeki katılımcılar sosyal ve kültürel gelişimlerine yeterli bütçe ayır(a)mıyor. Yetkili işyerleri anketinde sosyal ve kültürel gelişimleri için aylık ortalama 2.5001 TL ve üzeri bütçe ayıranların toplam oranı %19,6 olurken, bu oran yetkisiz işyerleri anketinde %13,1'e düşüyor. Üstelik bu alana ayrılan bütçe, geçen yıla kıyasla özellikle yetkisiz işyerlerindeki katılımcılar için azalmış görünüyor.
15. Kötü ekonomi TİS'leri ve ekonomik hakları baskılıyor. Yetkili işyerleri anketinde katılımcıların %75,6'sı ülkedeki ekonomik durumun, işyerinde geçerli olan TİS üzerinde baskı oluşturduğunu düşünüyor. Yetkisiz işyerleri anketinde ise katılımcıların %97'si (163 kişi) ülkedeki ekonomik durumun, ekonomik ve sosyal hakları üzerinde baskı oluşturduğunu söylüyor.
16. Her iki ankette de katılımcıların neredeyse tamamı, bir önceki yıla göre bugünkü alım güçlerinin düştüğünü ifade ediyor.
17. Haftanın neredeyse her günü çalışan katılımcılar için en yakın seçenek yurt içi tatil. Ev ya da araba almak birçoğu için uzak ihtimal.
18. Her iki ankette de üç büyükşehir olarak İstanbul, Ankara ve İzmir dikkat çekiyor.
19. Katılımcıların yaklaşık beşte biri yaşadığı evin mülkiyetine sahip görünüyor. Geri kalanı ya kiracı ya da ailesine ait evde ikamet ediyor.
20. Katılımcıların çoğunun hanesinde kendisi dışında düzenli gelir sahibi var.
21. Yetkili işyerlerinde katılımcıların üçte biri, yetkisiz işyerleri anketinde ise çoğunluk, daha iyi bir ücret karşılığında gazeteciliği bırakmaya hazır.
22. Her iki ankette de çoğunluk, sektörün geleceği ile ilgili kötümser.
23. Çekincelere rağmen yetkisiz işyerlerindeki üyeler, işyerlerinde toplu iş sözleşmesi istiyor.

Gazete Duvar Neden Kapandı? -Prof. Dr. Ceren SÖZERİ ÖZDAL

Google'ın 2024'ün sonlarına doğru yaptığı algoritma değişiklikleri haber sitelerinin trafiklerini düşürmekle kalmadı onları oldukça önemli gelir kalemlerinden de mahrum bıraktı. Nitekim önce Artı Gerçek yayınlarını sessiz sedasız durdurdu ardından Gazete Duvar büyük bir gürültüyle kapandı. Ses farkı, Artı Gerçek'in epeydir ekonomik sıkıntılarla boğuşmasından kaynaklanıyordu. Gazete Duvar'ınki ise sürpriz oldu çünkü hem daha fazla okuyucusu vardı, hem de Basın İlan Kurumu'ndan ilan alma şartlarını karşılamış ve işleri yoluna koymak için bir plan oluşturmuştu. Kendi tabirleriyle Google'ın hiçbir açıklama yapmaksızın yaptığı bu değişiklik planları altüst etmiş, gazete bu şartlarda varlığını sürdüremez hale gelmişti. Ya büyük bir tenkisata gidecek ve kimliğini kaybedecek ya da kapanacaktı. İkincisini seçti. 2016'da Darbe girişiminin hemen ardından yayına başlayan, kısa sürede önemli başarılar elde eden, yurt haberleri servisiyle genişleyen Gazete Duvar artık yok. Yayın hayatını sürdüren diğer mecralar ise oldukça güç durumda.

Bugüne nasıl geldiğini anlamak ve sorunları tahlil edebilmek için biraz geri gidelim. Türkiye'de gazeteler 1990'ların sonlarına doğru içeriklerini internete taşımaya başladılar. 2000 balonuyla çökenlerden geriye geleneksel mecraların geliriyle desteklenenler kalmıştı. Birkaç yıl sonra yalnızca internette var olan yeni mecralar ortaya çıkmaya başladı. Ancak temel sorun gelirdi. Gazeteler reklam gelirlerini kaybederken dijitalin payı büyüdü. Reklam veren daha ucuz ve hedef kitlesini daha detaylı seçebildiği interneti tercih ediyor ancak haber siteleri yerine insanların daha fazla zaman geçirdiği sosyal medyada görünmek istiyordu. 2011-2014 arası krizler ve sosyal hareketler kendi mecralarını doğurdu. Mecra tercihleri değişti ama pazara "oyuncu" sayılmayan sıkı rakipler gelmişti. Artık haberleri nereden okuyorsunuz sorusunun cevabı çoğunlukla "Twitter" olarak cevaplanıyordu. Platformlar dijital reklam gelirinin yüzde 50'den fazlasını ele geçirirken mecralar için de reklamların tıklanmasına dayanan yeni gelir modelleri geliştirdi. Bu arada dijitalde mecraların çoğalması kopyala-yapıştır haberciliği yaygınlaştırdı, okurun habere para verme alışkanlığı kayboldu. Her şeye her yerden erişilebildiği bu yeni iklimde abonelik gelirin dayanan modeller tutmadı. Trafiğin sosyal medyadan gelmesi onu yeni bir dağıtım kanalı haline getirdi. Artık sosyal medyanın ilgi gösterdiği konular haber haline geliyor, gazetecilerin sosyal medya performansları gazetelerin trafiğini etkiliyordu. Kurumlar değil, isimler yıldızlaşmaya başladı. Nihayetinde gazeteler gelir için platformlara bağımlı hale geldi. Bu bağımlılığın iyi tarafları da vardı. Platformlar sayesinde haberciler insanların ne konuştuğunu, hangi konulara ilgi gösterdiğini an be an takip edebiliyor, hangi haberlerin daha çok tıklanıldığını, okuyucunun o haberde ne kadar süre kaldığını, neleri paylaştığını, cinsiyetlerini, yaşadıkları şehirleri dahi görebiliyordu. Bu büyük "nimet" oyunu tamamen değiştirdi, bağımlılığı artırdı. Kısa sürede 'okuyucunun sevdiği haberler', 'Google'ın öne çıkardığı haberler'e, 'Youtube'un tercih ettiği başlıklar'a evrildi. Gazeteler enerjilerinin ve gelirlerinin bir kısmını bu öne çıkma, trafiği artırma çabasına harcar oldu. "Sosyal medyacılar", "SEO uzmanları" gazeteciliğin bir parçası haline geldi. Google reklamlarının tıklanma başına ödediği 3-5 cent'in bir haber sitesini döndürmeye yetmeyeceği aşıkardı. Gelirleri biraz daha yüksek olan Youtube videolarına ağırlık verildi. Ancak oranın da kendi yıldızları ve kuralları vardı.

Basın tarihimizde özgürlükleri kısıtlayan yasalar genelde havuçlarıyla beraber gelir. Bugün pek çok gazetecinin soruşturulmasına, yargılanmasına neden olan sansür / dezenformasyon yasası (TCK 217/A) da "Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"

içine yerleştirilmiş internet medyasında çalışanlara basın kartı verilmesi ve internet gazetelerinin resmi ilan yayınlaması da iki havuç olarak torbaya konmuştu. Resmi ilan ve reklamların dağıtımından sorumlu olan Basın İlan Kurumu'nun (BİK) kadro ve özlük haklarına ilişkin olanların yanı sıra günlük asgari haber sayısı ile tekil ziyaretçi sayısı ve sayfa görüntülenme sayısı (bunların sürelerini içerenler de dahil) kriterleri platform ekonomisine bağımlılığı azaltmak yerine artırır nitelikteydi. Google algoritmasını güncelleyip trafikler düşünce BİK'in trafik kriterlerini de karşılamak zorlaştı. Hatta kimi mecralar BİK'ten gelen ilan gelirini trafiklerini korumak için harcamaya başladı. Artan kadro, yükselen enflasyon da eklenince patron ya da fon desteği olmadan bir mecranın ayakta kalması imkânsız hale geldi.

Gazete Duvar'ın kapanma kararını aldığı 12 Mart'ın ertesi günü dokuz yayın organı "Google'ın yıkıcı ambargosunu protesto ediyoruz" başlıklı bir mektup yayınladı⁸⁵. Mektupta Ekim 2024 ve Ocak 2025'te 'Keşfet' ve 'Haberler'de yapılan değişikliklerin verdiği zararlar ve muhatap bulamama konusuna dikkat çekiliyordu. Yayıncıları birebirde muhatap almayan Google yetkilileri genel nitelikte açıklamalarında yapacakları değişiklikleri önceden haber verdiklerini, amaçlarının ürünlerini iyileştirmek olduğunu, hiçbir siteyi özel olarak hedeflemediklerini söylediler⁸⁶. Türkiye'de bazı yayıncılar "muhalif" oldukları için sansürlendiklerini iddia etseler de haber sitelerinde benzer düşüşler başka ülkelerde de görüldü⁸⁷. Kaldı ki Türkiye'de "muhalif" sayılan bazı haber siteleri bu değişiklikten etkilenmedi. Peki bu durumda Google masum mu? Elbette değil, Efrat Nechushtai'nin altyapısal ele geçirme [infrastructural capture] olarak tanımladığı⁸⁸ durum tam olarak bu, Alphabet (Google ve Youtube'un çatı şirketi) ve Meta gibi şirketler yalnızca yukarıda bahsettiğimiz haber yapım süreçlerini değil dağıtımı da ele geçirmiş durumda. Google arama motorunda (Chrome) nerdeyse tek başına pazarı elinde tutuyor. ABD'de rekabeti engellediğine dair davalar sürüyor. Kendisini yayıncı olarak tanımlamıyor, dolayısıyla kamu yararına hareket etme sorumluluğu yok, denetlenmiyor. Kendisi bir şey üretmiyor, yayıncıların ürettiği içeriklerden para kazanıyor, gelirleri ve gelirlerini dağıtım modelleri şeffaf değil. Yayıncılar Google'ın kendi üzerlerinden kazandığı parayı paylaşmaları için pek çok ülkede mücadele ediyorlar. Elde örnek gösterilecek bir başarı hikayesi yok. Bazı ülkelerde büyük medya kuruluşlarına ödenen miktarlar var, küçükler bundan pay alamıyor. İki yol var rekabet kanunlarını devreye sokmak ya da telif hakkı üzerinden gelir talep etmek. Türkiye'de rekabet yasaları buna uygun olmadığı için Avrupa'nın özellikle de İtalya'nın izlediği yolu tercih ederek telif hakları üzerinden bir düzenleme yapma hazırlığı var. Burada bu girişimin başını Anadolu Ajansı çekiyor. Şaşırtıcı değil çünkü yaygınlığı sebebiyle küresel devlerle masaya oturabilecek en büyük oyuncu o. Önerilen düzenleme Google ya da Meta ile yayıncıyı karşı karşıya getirmek, çözilemezse bir kamu otoritesini hakem tayin etmek, yine anlaşılamazsa yargı yoluyla çözüme dayanıyor. Avustralya'da yasa değişikliği sonrası Google ve Meta'yla yalnızca büyük medya grupları masaya oturdu ve bu medya piyasasında tekelleşmeyi artırdı. Kanada'da ise daha

⁸⁵ Gazete Duvar, "Kamuoyuna açık mektup: Google'ın yıkıcı ambargosunu protesto ediyoruz", 13 Mart 2025, <https://www.gazeteduvar.com.tr/kamuoyuna-acik-mektup-googlein-yikici-ambargosunu-protesto-ediyoruz-haber-1763452>, (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025).

⁸⁶ Bu konuda örnek olarak Eray Özer'in Google Arama'nın uluslararası sözcülüğünü yapan Danny Sullivan'la yaptığı iki günlük söyleşiye bakılabilir: <https://t24.com.tr/yazarlar/eray-ozer/google-arama-nin-dunya-capinda-basin-sozcusu-t24-e-konustu-trafiklerde-yasanan-sorunu-anlamaya-ve-daha-iyi-hale-getirmeye-calisiyoruz-48996>, (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025).

⁸⁷ Birleşik Krallık örneği için: <https://pressgazette.co.uk/media-audience-and-business-data/first-google-core-update-of-2024-brings-bad-news-for-most-news-publishers/>, (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025).

⁸⁸ Nechushtai, E. (2017). Could digital platforms capture the media through infrastructure? *Journalism*, 19(8), 1043-1058. <https://doi.org/10.1177/1464884917725163>, (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025).

şeffaf bir süreç yürütülmesi planlandı ancak devletin gücü platformlara yetmedi. Bugün artık arkalarında Trump var. Kısacası buradan mektuba imza atan dokuz haber kurumuna bir çözüm çıkması zor. Sıkça dile getirilen Güney Afrika'da Google, Meta ve X'e verilmesi tavsiye edilen 27 milyon 29 bin dolarlık bir para cezası var. Rekabeti engelledikleri için kesilen bu ceza, platformlar yayıncıların gelir elde edeceği önlemleri alınmazsa uygulanacak. Platformlar bu cezaya itiraz ediyor, uygulanıp uygulanamayacağı henüz belirsiz⁸⁹.

Çözüm önerileri:

Örnekler platform devlerinden gelir elde etmenin pek kolay olmadığını gösteriyor. Ama imkânsız değil. Öncelikle yasal düzenlemelerin, platformlarla yayıncıların adaletsiz pazarlığı etrafında şekillenmemesi gerekiyor. Devlet Google'ın ticari faaliyetlerinden nasıl vergi alıyorsa platformlarla doğrudan muhatap olup haberciliğin güçlenmesi için de vergilendirmeli. Bugünkü koşullarda bu verginin adil dağıtımında sorun yaşanması olası ama bir yasal düzenleme yapılacaksa yine bir kamu kurumu aracılığıyla bu gelirin adil dağıtımı incelemeli. Uluslararası alanda mücadelelerin birleştirilmesi de işe yarayabilir. En azından vergilendirmeye yanaşmayan devletlerin üzerinde ortak bir baskı oluşturulabilir.

Belki en önemlisi haberciliğin platformlara bağımlılığından kurtulması gerekiyor. Bunun için teknoloji yatırımı şart. Bu da kaynak gerektiriyor. Haber kuruluşları bu amaçla güçlerini birleştirebilir, okuru da yönlendirebilir.

BİK bugünkü koşullarda adeta "Sen Google'a boyun eğ, ben de sana para vereyim" diyor. Kamu kaynaklarını dağıtmakla görevli BİK'in trafiği değil, iyi haberciliği desteklemesi gerekiyor. Kriterlerin basın örgütlerinin katılımıyla güncellenmesi ve kamu yararına ve kamu kurumları aracılığıyla daha adil bir dağıtım sisteminin kurulması, ülkede haberciliğin kalitesinin yükselmesini de sağlayacaktır.

Son olarak okurları da gazetelerin içinde bulunduğu koşullar konusunda bilgilendirmek şart. Bir sabah uyandığında haber aldığı mecranın ekonomik koşullar nedeniyle kapandığını öğrenmesi okurun gazetelerle ilişkisini zedeliyor. Türkiye'de alım gücü giderek düşüyor ancak bu okurun habercilikten tamamen vazgeçtiğini göstermez. New York Times, Guardian gibi devler dışında okur geliriyle ayakta duran başka örnekler de var. Mesela Fransa'da Mediapart özel haberleriyle yıllardır ayakta duruyor. Türkiye'de de iyi gazeteciler çok başarılı araştırmacı gazetecilik dosyaları yapıyor. Ancak burada başka bir duvar karşımıza çıkıyor. Bir yolsuzluk dosyası okuyucu desteği alabilir ancak bu gazetecilerin bir şafak operasyonu evlerinden alınmalarını engellemez. Yolumuz dönüp dolaşıp yine basın özgürlüğüne çıkıyor.

⁸⁹ Güney Afrika'daki durum için: <https://www.reuters.com/technology/google-meta-face-penalties-anti-competitive-behaviour-towards-south-african-news-2025-02-24/>, (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2025).

SONUÇ

Kuvvetler ayrılığının tamamen yitirilmesi ve adaletsizliğin katmerlenmesi nedeniyle gazeteciler bu yılı da cezaevlerinde, adliyelerde ve karakollarda geçirdi. Basın özgürlüğü Anayasa'nın 26.-28. ve Basın Kanunu'nun 3. maddesiyle güvence altına alınmasına rağmen bu ilkelerin uygulanmadığını görüyoruz. Gazeteciler hiç açılmaması gereken soruşturmalar kapsamında gözaltına alınıyor, hukuken iddianame niteliğinde dahi olmayan metinler üzerinden yargılanıyor ve hapse atılıyor. "Yargılamalar" sırasında, tutuklama yahut konutu terk etmeme gibi adli kontrol tedbirleri, koşulları oluşmamasına rağmen yasal bir zorunlulukmuş gibi uygulanıyor.

Basın mensupları tutuklanarak başta kişi hürriyeti ve güvenliği ile ifade ve basın özgürlüğü olmak üzere her türlü hareket serbestisinden yoksun bırakılıyor. Cezaevlerinde ifade özgürlüğünün yok edildiği bir dünyaya hapsediliyor. Öznur Değer'in örneğinde olduğu gibi, keyfi nedenlerle mektuplarına el konuluyor, dışarıyla iletişim kurmaları engelleniyor. Çok sınırlı imkânlarla gündemi takip edip, dışarıya çıktıklarında mesleklerine kaldıkları yerden devam etmeye gayret ediyorlar.

Anayasa Mahkemesi kararlarına bile uyulmayan, yani Anayasal güvencelerin tamamının yitirildiği karanlık bir dönemden geçiyoruz. İktidar ve ulusal-yerel ortakları, bağımsız medyayı fütursuzca tehdit ediyor.

Gerçeklere mercek tutan gazeteciler, toplumsal olayların takibinde de polislerin birinci hedefi oluyor. Çünkü şiddet failleri biliyorlar ki yargılanmayacaklar veya bir gün bir şekilde yargılsalar dahi ceza almayacaklar. Çünkü "tuğla"lar çekilmek istenmiyor.

İktidarın aleyhine olan haberlere erişim engelleniyor veya o haberler tamamen siliniyor. Böylece toplumsal hafıza yok ediliyor. Bağımsız medya; lisans ve resmi ilan tehdidine maruz bırakılarak ekonomik olarak çöktürülüyor. RTÜK, muhalif kanalları mevzuatının sağladığı muğlaklıktan da faydalanarak cezaya boğuyor, yayınlarını durduruyor, ekranlarını karartıyor. Tüm bu kuşatma yetmiyor; iktidar, Dezenformasyon Yasası'ndan sonra Etki Ajansı Yasa Teklifi ve Siber Güvenlik Yasası gibi işlevsel düzenlemelerle gazetecilere gözdağı vermeye sürdürüyor.

Halkın internete erişimini engelleyen bant daraltma uygulaması, gazetecilerin darp edilmesi, polisin eylem takip eden foto muhabirlerine adeta komplo kurması, gözaltılar, tutuklamalar, RTÜK Başkanı'nın tartışmalı açıklamaları, kesilen rekor cezalar, gazetecilerin sosyal medya hesaplarına erişimin Türkiye'den engellenmesi...

Tüm bunlar, 19 Mart 2025'te İBB Başkanı ve Cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınmasıyla başlayan sürecin medya açısından kısa bir özeti yahut yıllardan beri basına yönelen müdahalelerin bir sonucu. Bu hukuksuz atmosferin panzehiri ise demokrasiye sahip çıkmak, dayanışma ve bir arada durmak.

Raporun odaklandığı konulardan birisi de medya sektöründe çalışanların yaşadığı yoksulluğun boyutu ve bunun ekonomik ve sosyal düzeylerine yansımaları oldu. Bu amaçla yaptığımız anket hem yetkili hem de yetkisiz işyerlerindeki üyelerimize dair dikkat çekici veriler içeriyor. Anket verileri; geçen yıllar benzer şekilde yoksulluğun gazeteciler için önemli ve yakıcı bir sorun olmayı sürdürdüğünü gösteriyor. Yetkili işyerlerinde tablonun görece iyi olması, sözleşmelerin sağladığı ekonomik ve sosyal faydalarla açıklanabilir. Diğer yandan ülkedeki ekonomik durum, TİS'ler yoluyla elde edilen hakların ömrünü oldukça kısaltıyor. Sendikali olmanın getirdiği koruma kalkanını günden güne zayıflatıyor. Bu durum, emek ve meslek örgütlerini, tekil vakalardan tüm ülke ekonomisine dair daha fazla söz söylemeye, uygulanan iktisat politikalarını sorgulamaya mecbur bırakıyor.

Sürekli öğrenmeyi, yetenek, bilgi ve becerileri geliştirmeyi gerekli kılan bir meslek icra eden gazeteciler, yoksulluk nedeniyle sosyal ve kültürel gelişimlerine de yeteri kadar bütçe ayıramıyor. Üstelik bu alana

ayırdıkları bütçe geçen yıla kıyasla azalmış görünüyor. Bu durum gazetecileri hem yoksul hem de yoksun bırakıyor. Anket çıktılarından ikisi özellikle sektörün geleceğine dair projeksiyon tutuyor. Buna göre yetkili işyerlerinde katılımcıların üçte biri, yetkisiz işyerleri anketinde ise çoğunluk, daha iyi bir ücret karşılığında gazeteciliği bırakmaya hazır. Ayrıca hem yetkili hem de yetkisiz işyerlerinden katılımcıların çoğunluğu, medya sektörünün geleceği hakkında kötümser.

İşsizlik, güvencesizlik ve ekonomik belirsizlik altında mesleğini icra etmeye çalışan gazeteciler için mücadele, tek çıkar yol olmayı sürdürüyor. Düşük sendikalaşma oranı ve işverenlerin yetki itirazları ise bu mücadelenin önündeki engeller. Her şeye rağmen TGS'nin imzaladığı TİS'lerin ekonomik ve sosyal haklarda sağladığı artılar, anket verilerinden de görülebiliyor. Sendika çatısı altında buluşmak hâlâ önemini koruyor. Bu yolda ısrarlı ilerleme, hem basın özgürlüğüne yönelik saldırıları püskürtecek bir dayanışmayı örecektir hem de ekonomik-sosyal hakları yukarıya taşıyacaktır. Yine anket verilerinden görüleceği üzere endişelere rağmen gazeteciler sendikalaşmak, toplu iş sözleşmeli bir düzende çalışmak istiyor. Yapılması gereken yegane şey ise bu potansiyeli açığa çıkarmak.

